

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1
มกราคม-มิถุนายน 2566

VOL. 5 NO 1
JANUARY-JUNE 2566

บทความวิชาการ

ความคิดเชิงนามธรรมของสังคมพหุวัฒนธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ : รูปแบบศิลปะจีน
The Abstract Concept of Multicultural Society in the Architecture of the South of Thailand: Chinese art style

ความสัมพันธ์ของอักษรจีนและคำภาษาจีน
The Relation of Chinese Characters and Chinese Words

ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันและแนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต
Factors Affecting Higher Education System in Thailand Today and Future Trends of Thai Education

บทความวิจัย

ความสามารถของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในการให้เหตุผล
English major students' ability to reason

การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพฯชั้นใน
Change in the Functions of Chinese Shrines in Inner Bangkok

การผลิตวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ
Digital Video Production Using Storytelling of The Death Railway

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ
The Development of an E-book, entitled 'Audio Description Production'

การจัดเก็บเอกสารแบบผ่านระบบ QR Code ของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
The Process of Storing Documents through the QR Code System By Thai Airways International Public Company Limited

ISSN 2697-5580 (PRINT)

ISSN 2697-5572 (ONLINE)

ชื่อวารสาร วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ (RMUTK Journal of Liberal Arts)

เจ้าของ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

วัตถุประสงค์ของวารสาร

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ (RMUTK Journal of Liberal Arts) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ ข้าราชการ นักวิชาการ ตลอดจน นิสิต นักศึกษา และบัณฑิต ทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิชาการ งานวิจัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาการใหม่ๆ ที่หลากหลายจากสถาบันต่างๆ โดยเฉพาะองค์ความรู้ในสาขาศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์

ลักษณะของวารสาร

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ เป็นวารสารที่รวบรวม เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ ด้านศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยเปิดรับบทความภาษาไทย ด้านภาษา การศึกษา และการสอน อุตสาหกรรมบริการ ศิลปะ ศิลปวัฒนธรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีทางการศึกษา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา พัฒนาสังคม จิตวิทยาและการแนะแนว การส่งเสริมสุขภาพ บริหารธุรกิจ และเปิดรับบทความภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น ด้านภาษา การศึกษา และการสอน โดยมีบทความเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

นโยบายการจัดพิมพ์วารสาร

- บทความที่จะนำลงพิมพ์ในวารสารนี้ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน
- เนื้อหา บทความ หรือข้อคิดเห็นที่พิมพ์ในวารสาร เป็นความคิดเห็นของผู้แต่งเท่านั้น กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
- เจ้าของบทความต้องรับรองเรื่องจริยธรรมนักวิจัยในเอกสารแบบฟอร์มรับรองสิทธิ์ก่อนส่งบทความ
- ต้นฉบับจะต้องได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์

กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม - มิถุนายน และกรกฎาคม - ธันวาคม)

การเผยแพร่ Online

การส่งต้นฉบับ - ส่งไฟล์ต้นฉบับในรูปแบบไฟล์ .docx และ .pdf
- ส่งผ่านระบบออนไลน์ สามารถเข้าไปได้ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/larts-journal> เท่านั้น
- เมื่อสมัคร และเข้าระบบ ให้กรอกข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลติดต่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ก่อนส่งเอกสาร

การติดต่อ วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
เลขที่ 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120
โทรศัพท์ 02 287 9600 ต่อ 2115

ภาพถ่ายปก นายเกียรติศักดิ์ แซ่ไคว่

พิมพ์ที่ ศรีบูรณะคอมพิวเตอร์-การพิมพ์
95/84 หมู่ 8 ถ.สุขสวัสดิ์ ต.ในคลองบางปลากด อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ 10290
โทรศัพท์ 02 215 4506, 02 816 2221 โทรสาร 02 611 9043, 02 461 2157

ที่ปรึกษา

อธิการบดี (รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัย จันทน์มณี)
รองอธิการบดี (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยศักดิ์ คล้ายแดง)
รองอธิการบดี (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายชล ชูเดื่อเงิน)
คณบดีคณะศิลปศาสตร์ (นางศิริมา ศิลพัฒน์)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผู้ทรงคุณวุฒิกองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณสุชาติ เกาทอง
ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง
ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
ศาสตราจารย์ ดร.สมพร ฐรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส พาวินันท์
รองศาสตราจารย์ ร.ต.ดร.สุเกษม ขุนทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เมฆขำ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี นันทศิริพล
รองศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ อนันต์วรพงษ์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พิจิตร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.เจียมจันทร์ จันทร์คงหอม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กองจัดการวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะรัตน์ พิพัฒน์ธาราสกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดลัด พุกาธร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญญา ภาควงมณี
อาจารย์ ดร.นิภาพรณัฏฐ์ แสงสว่าง
อาจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ วงษ์อำไพ
อาจารย์ ดร.ปิยะภรณ์ นาคอาทิตย์ ไชยสุข
อาจารย์มนัสวี ดวงลอย
อาจารย์ธิดิกานต์ แสงอากาศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ประสานงาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญญาภา แจ้งสี
นายเกียรติศักดิ์ แซ่ควั้ว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

บทความที่เผยแพร่ทุกเรื่อง ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน
หนึ่ง ทศนะ ข้อคิดเห็น ของผู้แต่งที่ปรากฏในวารสารฯ ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของคณะบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2566) ฉบับนี้ประกอบไปด้วย บทความวิชาการ และบทความวิจัย ที่น่าสนใจหลากหลายประเด็นศึกษา อาทิ บทความภาษาอังกฤษ และภาษาจีน ที่เกี่ยวข้องทางด้านภาษา การสอน และแนวโน้มทางการศึกษาไทยในอนาคต ตลอดจนสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการพัฒนาวงการศึกษา การจัดเก็บเอกสาร อีกทั้งยังมีเรื่องเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจเกี่ยวกับรูปแบบศิลปะจีน ศาลเจ้าจีน โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 8 บทความ ประกอบด้วยบทความวิชาการ จำนวน 3 บทความ และบทความวิจัย จำนวน 5 บทความ ดังนี้ บทความวิชาการ 1ความคิดเชิงนามธรรมของสังคมพหุวัฒนธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ : รูปแบบศิลปะจีน โดยสมพร ชูรี 2ความสัมพันธ์ของอักษรจีนและคำภาษาจีน โดยพรรณทิพย์ เดชตระกูลวงศ์ 3ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันและแนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต โดยพระธีรวัฒน์ อ้นเต้ง และบทความวิจัย 1ความสามารถของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในการให้เหตุผลโดยจำแนก แก้วเนียม, ปิยะวรรณ เจริญชัยวัฒน์, บุศรินทร์ เดชดำรงศรี และ สิริพร บึงกงลาด 2การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน โดยธมาภรณ์ พุ่มพิจ และ พรรณี บัวเล็ก 3การผลิตวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ โดยเกียรติภูมิ อายุวงศ์, ดนุรต์ สาระบูลย์ และ วิสิฐ ตั้งสติกุล 4การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ โดยธัญภัทร เทียงทัศน ปราณปรียา คำมา และ ภัทรวรรณ ไกรปิยเศรษฐ์ 5การจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) โดยจุฑาเดือน หนูขาว และ ปิยธิดา คงวิมล

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพยังคงเปิดรับบทความวิจัย บทความวิชาการ ด้านศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยเปิดรับบทความภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ด้านภาษา การศึกษา และการสอน โดยมีบทความเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และเปิดรับบทความภาษาไทย ด้านการศึกษา และการสอน การท่องเที่ยว และโรงแรม อุตสาหกรรม บริการ ศิลปะ ศิลปวัฒนธรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีทางการศึกษา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา พัฒนาสังคม จิตวิทยา และการแนะแนว การส่งเสริมสุขภาพ บริหารธุรกิจ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนนิสิต นักศึกษา และบัณฑิต ทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัยฯ มีโอกาสเผยแพร่ผลงานบทความวิชาการ บทความวิจัย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาการใหม่ๆ โดยเฉพาะองค์ความรู้ในสาขาศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จึงขอเชิญชวนให้ทุกท่านส่งผลงานมาตีพิมพ์เผยแพร่บทความยังวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

อาจารย์ ดร.เจียมจันทร์ จันทร์ค่อม
บรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

สารบัญ

บทความวิชาการ

ความคิดเชิงนามธรรมของสังคมพหุวัฒนธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ : รูปแบบศิลปะจีน

The Abstract Concept of Multicultural Society in the Architecture of the South of Thailand: Chinese art style

สมพร ฐรี..... 1

ความสัมพันธ์ของอักษรจีนและคำภาษาจีน

The Relation of Chinese Characters and Chinese Words

พรรณทิพย์ เดชตระกูลวงศ์..... 14

ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาาระดับอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันและแนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต

Factors Affecting Higher Education System in Thailand Today and Future Trends of Thai Education

พระธีรวัฒน์ อ้นเต้ง..... 20

บทความวิจัย

ความสามารถของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในการให้เหตุผล

English major students' ability to reason

จำนง แก้วเนียม, ปิยะวรรณ เจริญชัยวัฒน์, บุศรินทร์ เดชดำรงค์ปรีชา และ สิริพร ป้องกงลาด..... 28

การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพมหานคร

Change in the Functions of Chinese Shrines in Inner Bangkok

ธมาภรณ์ พุ่มพิจ และ พรรณี บัวเล็ก..... 41

การผลิตวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

Digital Video Production Using Storytelling of The Death Railway

เกียรติกุลมี อายุวงศ์, ดนุรุตร์ สาระบุลย์ และ วิไลฐ ตั้งสถิตกุล..... 55

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ

The Development of an E-book, entitled 'Audio Description Production'

ธัญภัทร เทียงทัศน์ ปรานปรียา คำมา และ ภัทรวรรณ ไกรปิยเศรษฐ์..... 68

การจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

The Process of Storing Documents through the QR Code System By Thai Airways International Public Company Limited

ดุจเดือน หนูขาว และ ปิยธิดา คงวิมล..... 81

ภาคผนวก

ข้อมูลทั่วไปของวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ.....

90

รูปแบบการเขียนอ้างอิงในเนื้อหา และเอกสารอ้างอิง.....

92

ความคิดเชิงนามธรรมของสังคมพหุวัฒนธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ : รูปแบบศิลปะจีน

The Abstract Concept of Multicultural Society in the Architecture of the South of Thailand: Chinese art style

สมพร ฐรี^{1*}
Somporn Tulee^{1*}

^{1*} ศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี

^{1*} Professor, Faculty of Fine and Applied Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani, Thailand

Received: May 13, 2023 Revised: July 6, 2023 Accepted: July 10, 2023

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์ความคิดเชิงนามธรรมของสังคมพหุวัฒนธรรมรูปแบบศิลปะจีน ในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ เป็นการวิเคราะห์รูปธรรมด้านองค์ประกอบศิลป์ เนื้อหาสาระทางพุทธศาสนา และรูปแบบการแสดงออกที่ผสมผสานความหลากหลายของพหุวัฒนธรรม ในสมัยรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 1-รัชกาลที่ 9) จำนวน 19 วัด และเพื่ออนุรักษ์ สืบทอด สืบสาน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมด้านพุทธศิลป์ของภาคใต้

ผลการวิเคราะห์ ความคิดเชิงนามธรรมของสังคมพหุวัฒนธรรมรูปแบบศิลปะจีน ในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ ที่มีความโดดเด่นของรูปแบบ ประกอบด้วยองค์ประกอบศิลป์สร้างสรรค์รูปธรรม ที่มีเนื้อหาด้านพระพุทธศาสนา และความเชื่อ ประเพณี วิถีชีวิตในศิลปะจีน และความเชื่อของท้องถิ่นภาคใต้ ที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรมเกี่ยวข้องกับสังคมของภาคใต้ โดยมีศาสนาพุทธเป็นแกนในการดำเนินชีวิตและความเชื่อท้องถิ่นภาคใต้ เชื่อมโยงในรูปแบบการแสดงออกของรูปธรรมในการประกอบกันของรูปทรงที่มีการผสมผสานในงาน เกิดความงาม วิถีคิด ของรสนิยมการแสดงออกที่ตรงไปตรงมาเรียบง่าย มีความหลากหลายในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการประกอบกันของรูปแบบศิลปะจีน ซึ่งปรากฏการผสมผสานความเป็นเอกภาพในสถาปัตยกรรม เกิดเป็นชุดความรู้ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ที่แสดงออกถึงความเชื่อ ความศรัทธา ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และสังคมชุมชนในภาคใต้

คำสำคัญ: ความคิดเชิงนามธรรม พหุวัฒนธรรม รูปธรรม สถาปัตยกรรมในภาคใต้ ศิลปะจีน

*Corresponding author. Tel.: 086 697 8327

Email address: Somporn_t@mutt.ac.th

Abstract

This research aimed to employ abstract thinking to analyze artistic elements, Buddhist content, and a form of expression that combines the diversity of multicultural in the Rattanakosin period (Rama 1-Rama IX) of 19 temples and to preserve and promote cultural tourism in the Buddhist art of the South.

The results revealed that abstract concept of multicultural Chinese art form in the architecture of the South consisted of concrete creative elements including Buddhism and beliefs, traditions, ways of life in Chinese art and local beliefs in the south that were shown in the architecture related to the society of the South anchored by Buddhist ways of life and beliefs. This concept was linked through concrete expression in different shapes mingled in the work, resulting in aesthetics, ways of thinking, and tastes that were expressed straightforwardly and simply. Diversity was also found in unity. The combination of Chinese art forms seemed to embrace unity in architecture. This could produce a set of knowledge that involved historical value and wisdom reflecting beliefs, faith, traditions, arts and culture, ways of life, and communities of the South.

Keywords: abstract idea, multicultural, concrete, architecture in the south, Chinese art style

บทนำ

ศิลปกรรมที่ปรากฏในภาคใต้ฝั่งทิศตะวันออกทะเลอ่าวไทย ตั้งแต่สมัยศรีวิชัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ได้สร้างสรรค์มาจากพื้นฐานความเชื่อทางพุทธศาสนา จะมีการผสมผสานความหลากหลายรูปแบบ ดังปรากฏในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีความงามตามแนวคิดเชิงนามธรรมของสังคมพหุวัฒนธรรมเข้ามาผสมผสานในผลงาน

ภาคใต้บริเวณฝั่งทิศตะวันออกทะเลอ่าวไทย ถือว่าเป็นแหล่งที่สืบทอดวิทยาการด้านศิลปกรรมไทยเอาไว้ภายในวัดมายาวนาน ซึ่งเป็นผลงานที่มีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ การวิจัยเป็นการฉายภาพสะท้อนให้เห็นถึงสังคม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ ศาสนา ประเพณี คติความเชื่อ เทคนิคเชิงช่าง เนื้อหาสาระและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ (สถาบันทักษิณคดีศึกษา, 2529, หน้า 52) ดังปรากฏผลงานสถาปัตยกรรมหลากหลายรูปแบบของพื้นที่ภาคใต้ ตั้งแต่สมัยศรีวิชัยจนถึงปัจจุบัน เป็นผลงานที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์ สืบสาน สืบทอด เผยแพร่ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศิลป์ในระดับสากลต่อไป

ผลงานศิลปกรรมไทย จะสร้างสรรค์จากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรม ให้สมบูรณ์ด้วยสุนทรียภาพ อันเกิดจากความ پاکเพียรและพลังแห่งความตั้งใจของช่างในการที่จะต้องมีจิตใจที่เพ่งพิศในการสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดสมาธิและจินตนาการ (วรรณภา ฌ สงขลา, 2534, หน้า 1) เกิดเป็นผลงานการสร้างสรรค์ขึ้น ด้วยความศรัทธาอันแรงกล้าในพุทธศาสนาของช่างโบราณ มีความงดงามโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของช่างในท้องถิ่น โดยแฝงคติหลักธรรมคำสอนความเชื่อ หลักการออกแบบเทคนิคเชิงช่าง อิทธิพลร่วมของช่างราชสำนักภาคกลาง (วรรณภา ฌ สงขลา, 2534, หน้า 22 – 29) ซึ่งการแสดงออกในผลงานสถาปัตยกรรมที่มีสุนทรียภาพ และคุณค่าของเนื้อหาสาระทางพุทธศาสนา อันเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สังคม ความหลากหลายคติความเชื่อของศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมที่ปรากฏรูปแบบศิลปะจีนในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ ที่แสดงออกถึงวิถีคตินิยมปัญญาของช่างโบราณของภาคใต้ เกิดเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่มีอัตลักษณ์

สถาปัตยกรรม ประกอบด้วย เจดีย์ (ละ) สลุป อุโบสถ วิหาร ที่ปรากฏภายในวัดของภาคใต้ จะมีเทคนิควิธีการรูปแบบการแสดงผลผสมผสานของศิลปะช่างหลวง ศิลปะตะวันตก และศิลปะท้องถิ่นภาคใต้

ความเชื่อในศิลปะจีน

ศิลปะจีนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อและศาสนา โดยเฉพาะพุทธศาสนาฝ่ายมหายานซึ่งรับอิทธิพลจากอินเดีย แต่ก่อนที่จะรับอิทธิพลจากพุทธศาสนา ชาวจีนดั้งเดิมมีความเชื่อเป็นของตนเอง โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับสวรรค์ ดวงวิญญาณ และการบูชาบรรพบุรุษ อีกทั้งมีนักคิดนักปรัชญา ซึ่งให้ข้อคิดและหลักคำสอนมาก่อนไม่ว่าเล่าจื๊อ กานัณเต๋า ขงจื๊อผู้ให้กำเนิดลัทธิขงจื๊อ ความเชื่อดั้งเดิมกับหลักธรรมเหล่านี้ได้ผสมผสานกันตลอดระยะเวลาวิวัฒนาการของประเทศจีนจึงมีลักษณะผสมกับคติดั้งเดิม ศิลปะจีนจึงเป็นผลสะท้อนที่ได้รับจากความเชื่อเรื่องสวรรค์ดวงวิญญาณ การบูชาบรรพบุรุษทั้งลัทธิเต๋า ขงจื๊อ และพุทธศาสนาฝ่ายมหายานแต่ภายหลังฝ่ายมหายานในจีนก็แยกออกเป็นแบบต่างๆ อีกมากมาย เช่น เทียนไท่ สุขาวดี ฉาน เป็นต้น (ปัญญา เทพสิงห์, 2548, หน้า 77) ดังปรากฏรูปแบบศิลปะจีนในสถาปัตยกรรม ที่มีเอกลักษณ์และคงเสน่ห์แห่งศิลปะเอเชีย ไม่ว่าจะเป็นความงามความละเอียดอ่อน การแสดงอารมณ์อย่างลึกซึ้งที่แฝงด้วยคติปรัชญาและความหมาย ความเชื่อเรื่องสวรรค์ดวงวิญญาณ การบูชาบรรพบุรุษ ดังปรากฏผลงานสถาปัตยกรรมในภาคใต้มากมาย ซึ่งมีทั้งรูปแบบเฉพาะและรูปแบบผสมผสานกับศิลปะช่างหลวง ศิลปะตะวันตก และศิลปะท้องถิ่นภาคใต้

สถาปัตยกรรมมีเฉพาะขนาดเล็กประเภทเจดีย์(ละ) จำลองแกะสลักจากหิน ส่งเข้ามาจากเมืองจีน ที่ส่งที่เข้ามาเป็นเจดีย์แบบไทยก็มี ช่างไทยกำหนดขนาดส่งไปเพื่อทำเป็นศิลาแล้วแยกชิ้นส่วนเข้ามาประกอบในเมืองไทย แม้กระแสนตะวันตกที่เริ่มรุนแรงเป็นลำดับหลังจากรัชกาลที่ 3 ก็ไม่อาจกลบกลบบรรยากาศจีนที่ยังดำรงอยู่ ทั้งส่วนที่เด่นชัดเป็นเอกเทศส่วนที่กลืนกลาย และส่วนของการผสมผสานไทย – จีน – ฝรั่งเศส ที่เริ่มไว้ แล้วในรัชกาลที่ 3 และสืบทอดลงมา เช่น งานประดับที่เรียกว่า ลายเทศ อันเป็นหนึ่งในความประณีตงดงามเป็นคุณภาพของงานประยุคตแต่งของงานช่างในวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะ (สันติ เล็กสุขุม, 2550, หน้า 112) ดังปรากฏเจดีย์(ละ) จำลองแกะสลักจากหินตกแต่งบริเวณวัดมัสยิดมาวาสุรวิหาร และวัดสุวรรณคีรี จังหวัดสงขลา และสถาปัตยกรรมของวัดโพธิ์ปฐมมาวาส รูปแบบการผสมผสานศิลปะไทย – ศิลปะจีน – ศิลปะตะวันตก

สถาปัตยกรรมช่วงรัชกาลที่ 4 เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีศิลปะจีน เข้ามามีอิทธิพลกับศิลปะไทย และศิลปะตะวันตก ซึ่งจากเดิมช่วงรัชกาลที่ 3 มีความนิยมศิลปะจีน และศิลปะไทย ต่อมาเมื่อพระราชประสงค์ของรัชกาลที่ 4 ที่มีพระราชานิยมศิลปะตะวันตกมากขึ้น เจ้าเมืองสงขลาและช่างจึงสอดรับนโยบายด้วยการผสมผสานหลากหลายวัฒนธรรมเข้ามาผสมผสานในสถาปัตยกรรมเกิดความโดดเด่นดังปรากฏในพระอุโบสถวัดโพธิ์ปฐมมาวาส สงขลา

สลุป ชาวจีนนิยมเรียกว่า “ละ” (Ta) หมายถึง หอสูงมีลักษณะเป็นขั้นซ้อน แต่ละชั้นมีหลังคายื่นออกโดยรอบ สลุปแบบนี้แสดงถึงการผสมระหว่างหอสูงของจีนดั้งเดิม กับสลุปที่รับอิทธิพลจากอินเดีย ดังปรากฏละแบบศิลปะอื่นประดับตกแต่งด้านหน้าพระอุโบสถวัดสุวรรณคีรี (ภาพที่ 1)

สรุปได้ว่าความเชื่อในศิลปะจีนในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อของพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ที่มีคติความเชื่อสวรรค์ ดวงวิญญาณ การบูชาบรรพบุรุษ ช่างจึงนิยมนำมาผสมผสานและเป็นส่วนประกอบที่สำคัญตามความเชื่อของการปกป้องรักษา ขจัดสิ่งชั่วร้าย คุ้มครองพุทธศาสนา ทั้งการนำมาผสมผสานให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องเดียว และแยกส่วนกันแต่มีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะประกอบกันทั้งแนวคิด เนื้อหาเรื่องราว เทคนิคเชิงช่างในงานพุทธศิลป์

จุดประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการวิเคราะห์ ความคิดเชิงนามธรรมของรูปแบบศิลปะจีนในสถาปัตยกรรมของภาคใต้
2. เพื่อการวิเคราะห์รูปแบบด้านองค์ประกอบศิลป์ รูปแบบการแสดงออกของศิลปะจีน จากสถาปัตยกรรมของภาคใต้ สมัยรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 1-รัชกาลที่ 9)
3. เพื่อการอนุรักษ์ สืบทอด สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมด้านพุทธศิลป์ของภาคใต้

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักการและแนวคิดการวิเคราะห์รูปแบบพุทธวัฒนธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้

แนวคิดในการวิเคราะห์แนวคิดเชิงนามธรรมรูปแบบรูปแบบศิลปะจีนของสถาปัตยกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์ของภาคใต้ โดยเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ซึ่งผลงานจะแฝงด้วยสุนทรียภาพ องค์ประกอบศิลป์ ความเชื่อ เนื้อหาสาระทางพุทธศาสนา รูปแบบการแสดงออกที่หลากหลายของศิลปวัฒนธรรม ที่ปรากฏในผลงาน ซึ่งการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ความเข้าใจในโครงสร้างวิธีคิดเชิงนามธรรมในอดีต ความซาบซึ้งในการรับรู้ผลงานรูปธรรมของสถาปัตยกรรมในปัจจุบันของผู้ชม และเพื่อการอนุรักษ์ สืบทอด สืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ด้านสถาปัตยกรรมในอนาคต อันจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าความงามในเชิงวิชาการ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมต่อไป

แนวคิดนามธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระดับการมองธรรมชาติ สื่อสิ่งและปรากฏการณ์ที่มีความเป็นรูปธรรมทางการรับรู้ และมีลักษณะเฉพาะเจาะจงให้มีความหมายต่อปรากฏการณ์อื่นในรูปความนัยแบบทั่วไป เป็นหลักคิดภาพแบบโดยรวม ไม่เฉพาะเจาะจง และสามารถนำไปใช้อธิบายกับปรากฏการณ์อื่นในทำนองเดียวกันได้อีกมาก

แนวคิดด้านพุทธวัฒนธรรม

พุทธวัฒนธรรม หมายถึง การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม เป็นวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กันหลากหลาย ไม่ครอบงำซึ่งกันและกัน หากประเทศใดยอมรับในความเป็นพุทธวัฒนธรรมก็จะต้องไม่มีกฎหมายเคร่งครัดเกินไป ต้องเปิดโอกาสทางเลือกในการปฏิบัติโดยไม่มีวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งครอบงำ (อมรา พงศาพิชญ์, 2545, หน้า 19)

ความเป็นสังคมพุทธวัฒนธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ จากการที่มีเชื้อชาติต่างๆ เข้ามาทั้งค้าขาย พักอาศัย ทำให้ผลงานสถาปัตยกรรมในภาคใต้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ และมีการพัฒนาการ ทั้งรูปแบบ เทคนิคเชิงช่าง เนื้อหาเรื่องราว คติความเชื่อในศาสนา อิทธิพลร่วมของสกุลช่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เกิดมีรูปแบบที่หลากหลายในสถาปัตยกรรมของภาคใต้

องค์ประกอบศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดหรือความงาม ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้นเรียกว่า รูปทรง และส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุ เรียกว่าเนื้อหาหรือองค์ประกอบทางนามธรรม (ชลูด นิ่มเสมอ, 2534, หน้า 18) สรุปได้ว่า องค์ประกอบศิลป์ หมายถึงสิ่งที่มนุษย์ใช้เป็นสื่อ ในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยนำส่วนประกอบของศิลปะมาจัดวางรวมกันอย่างสอดคล้องกลมกลืน และมีความหมาย เกิดรูปร่างหรือรูปแบบต่างๆอันเด่นชัด เพื่อให้ได้ผลงานมีคุณค่าทั้งด้านความงามและมีคุณค่าทางจิตใจ อันเป็นจุดหมายสำคัญที่ศิลปิน

การจัดองค์ประกอบศิลป์ เป็นสิ่งที่เชิงช่างในภาคใต้ใช้เป็นสื่อในการแสดงออก โดยนำส่วนประกอบของศิลปะมาจัดวางรวมกันอย่างสอดคล้องกลมกลืนและมีความหมาย(นามธรรม) เกิดรูปร่าง รูปทรง(รูปธรรม)เกิดรูปแบบต่างๆ อันเด่นชัด เพื่อให้ได้ผลงานมีคุณค่าทั้งด้านความงามและมีคุณค่าทางจิตใจของคนในภาคใต้

การวิเคราะห์ใช้หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์โดยเน้นส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นโครงสร้างทางรูป(รูปธรรม) ได้แก่ มวลธาตุทางศิลปะ (element of art) และหลักการทางศิลปะ (principle of art) กับส่วนที่สอง โครงสร้าง

ทางวัตถุได้แก่ วัสดุ สื่อที่ใช้ในการสร้างรูป และเทคนิควิธีการที่ใช้ในการสร้างรูปที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับความหมาย (นามธรรม) ประกอบด้วย ความหมายตรงด้านเนื้อหาภายนอก และความหมายแฝง ด้านเนื้อหาภายใน และการแสดงออกเรื่องทางพุทธศาสนา และแนวเรื่องของความเชื่อ ความศรัทธาของคนในท้องถิ่นภาคใต้

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ทฤษฎีการรับรู้ (สุชาติ เถาทอง, 2553, หน้า 16) การรับรู้ของแต่ละคนจะความแตกต่างกันตามประสบการณ์ การได้รับการฝึกฝนมาไม่เท่ากัน อาจจะแปลความหมายในทิศทางที่ลึกซึ้ง ครอบคลุมต่างกัน ซึ่งจะต้องมีการฝึกฝนและทำความเข้าใจกับระบบหลักการวิเคราะห์อย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ อย่างละเอียดถี่ถ้วน ให้เกิดความชำนาญเพื่อที่จะนำไปสู่การสัมผัสกับคุณค่า ความงาม เนื้อหาสาระ เทคนิคเชิงช่าง คติความเชื่อที่แฝงอยู่ในผลงานพุทธศิลป์

การรับรู้ตามความคิดและความรู้สึก (Thinking and feeling) เป็นการรับรู้ในอีกระดับหนึ่งที่มีการพัฒนาการมองเห็นให้รอบคอบถี่ถ้วนขึ้น เพื่อหาหนทางและหาคุณค่าในผลงานอย่างครอบคลุม พร้อมกับการค้นหาคุณภาพ (คุณค่า) ภายนอกและภายในของผลงานเพื่อตัดสินผลงานนั้นๆ ซึ่งจะต้องมองอย่างละเอียดถี่ถ้วนและการรับรู้ตามความเข้าใจ (Understanding) เป็นการรับรู้ด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ การรับรู้ในระดับนี้จะต้องมีพื้นฐานการศึกษาและประสบการณ์ทางศิลปะมากพอ จึงจะสามารถวิเคราะห์เข้าถึงรูปทรง เนื้อเรื่อง ความหมายหรือการแสดงออกอย่างมีแก่นสาร เช่น ความรู้ทางด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) องค์ประกอบศิลป์ (Composition of Art) ประวัติศาสตร์ศิลป์ (History of Art) และศิลปะพื้นฐาน (Art Fundamental) เป็นต้น(สุชาติ เถาทอง, 2553, หน้า 17) เป็นหลักการในการวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ อธิบายเพื่อหาคุณค่าเนื้อหาสาระ คติความเชื่อ สุนทรียภาพในการแสดงออกในช่วงสมัยของสถาปัตยกรรมในภาคใต้ ซึ่งจะต้องเชื่อมโยงกับความรู้ด้านต่างๆ เพื่อจะนำมาตีความในแต่ละรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะ

วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลภาคสนาม วัดในภาคใต้ บริเวณฝั่งทิศตะวันออกฝั่งทะเลอ่าวไทย ทั้ง 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา นครศรีธรรมราช พัทลุง สุราษฎร์ธานี ชุมพร ปัตตานี และนราธิวาส

ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ ช่วงรัชกาลที่ 1-3

ชื่อวัด/ สถานที่	สถาปัตยกรรมของภาคใต้				
	รูปแบบช่าง หลวง	รูปแบบศิลปะ จีน	รูปแบบศิลปะ ตะวันตก	รูปแบบประเพณี ในรัชกาลที่ 4	รูปแบบศิลปะ ท้องถิ่นภาคใต้
1.วัดมณีมาวาสวิหาร/สงขลา	1	1	1	-	1
2.วัดสุวรรณคีรี/สงขลา	1	1	-	-	1
3.วัดสุนทราวาส/พัทลุง	1	1	1	-	1
4.วัดวัง/พัทลุง	1	1	-	-	1
5.วัดวิหารเบิก/พัทลุง	1	-	-	-	1
รวม	5	4	2	-	5

ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ ช่วงรัชกาลที่ 4-6

ชื่อวัด/ สถานที่	สถาปัตยกรรมของภาคใต้				
	รูปแบบช่างหลวง	รูปแบบศิลปะจีน	รูปแบบศิลปะตะวันตก	รูปแบบประเพณีในรัชกาลที่ 4	รูปแบบศิลปะท้องถิ่นภาคใต้
1.วัดโพธิ์ปฐมवास/สงขลา	1	1	1	1	1
2.วัดคูเต่า/สงขลา	1	-	-	-	1
3.วัดจะทิ้งพระ/สงขลา	1	1	1	1	1
4.วัดพัฒนาราม/สุราษฎร์ธานี	1	-	-	-	1
5.วัดชลธาราสิงเห/นราธิวาส	1	-	-	-	1
6.วัดสามแก้ว/ชุมพร	-	-	-	-	1
7.วัดป่าศรี/ปัตตานี	1	1	-	-	1
8.วัดมิ่งหาราม/ปัตตานี	1	-	-	-	1
9.วัดโคกเคียน/นราธิวาส	1	-	-	-	1
10.วัดท้าวโคตร/นครศรีธรรมราช	1	-	1	-	1
11.วัดสรรเสริญ/นครศรีธรรมราช	1	1	-	-	1
12.วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร/นครศรีธรรมราช	1	1	-	-	-
13.วัดยางงาม/พัทลุง	1	1	1	-	-
รวม	12	6	4	2	11

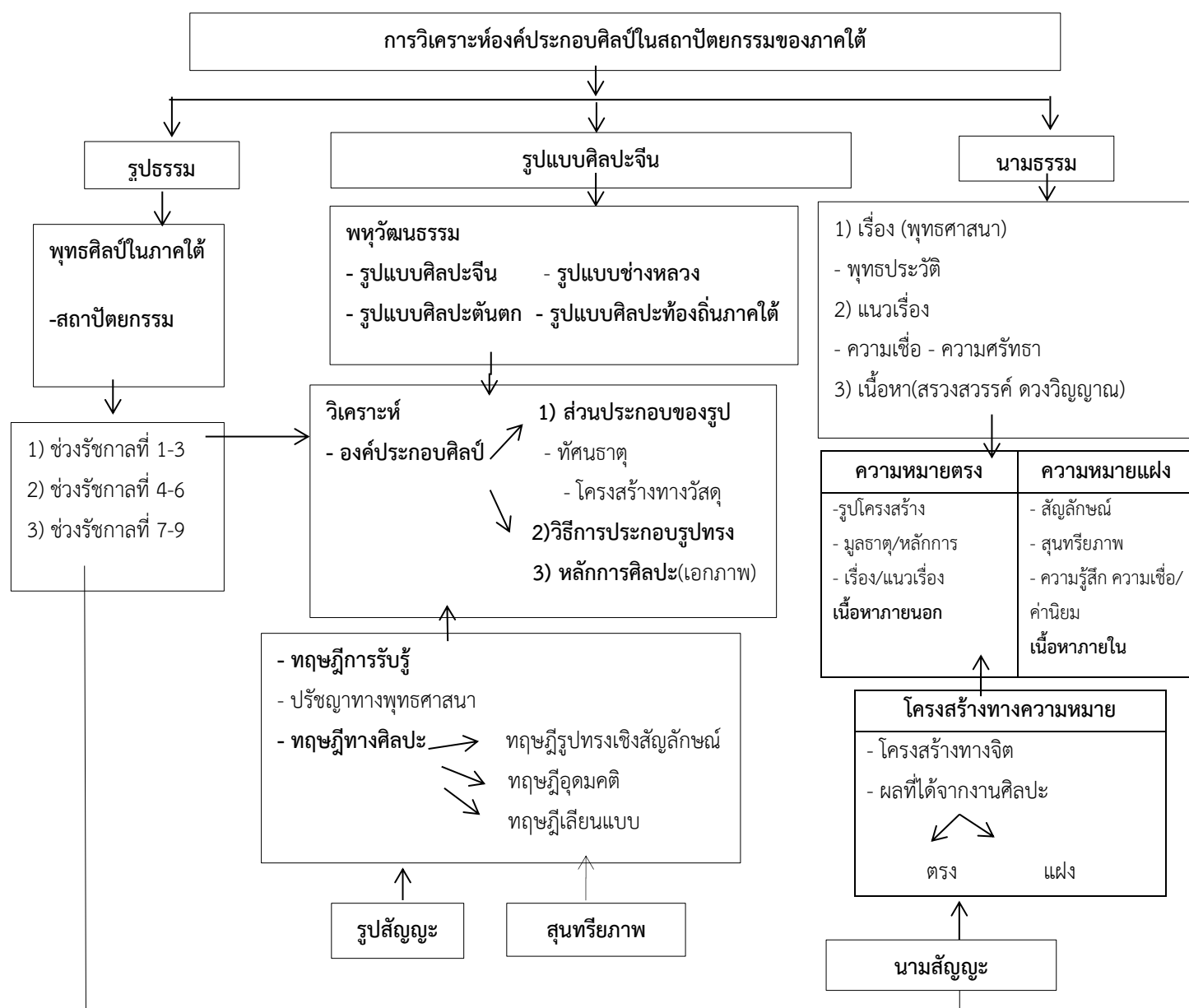
ตารางที่ 3 แสดงรูปแบบความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ ช่วงรัชกาลที่ 7-9

ชื่อวัด/สถานที่	สถาปัตยกรรมของภาคใต้				
	รูปแบบช่างหลวง	รูปแบบศิลปะจีน	รูปแบบศิลปะตะวันตก	รูปแบบประเพณีในรัชกาลที่ 4	รูปแบบศิลปะท้องถิ่นภาคใต้
วัดธารน้ำไหล สวนโมกขพลาราม/สุราษฎร์ธานี	1	1	1	-	-
รวม	1	1	1	-	-

ตารางที่ 1-3 แสดงถึงการสรุปข้อมูลรูปแบบความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถาปัตยกรรมที่ปรากฏภายในวัดของภาคใต้ ช่วงรัชกาลที่ 1-9

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเชิงนามธรรมสู่รูปธรรมของผลงาน (สมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1- 9)

- 1) การวิเคราะห์ ความคิดเชิงนามธรรมสู่รูปธรรมของรูปแบบศิลปะจีนในสถาปัตยกรรมของภาคใต้
- 2) การวิเคราะห์รูปธรรมเชื่อมโยงนามธรรมในรูปแบบศิลปะจีนของสถาปัตยกรรมภาคใต้ ด้านองค์ประกอบศิลป์ในการแสดงออกของเนื้อหาผ่านพระพุทธรูปศาสนา
- 3) สรุปแนวคิดเชิงนามธรรมของรูปแบบศิลปะจีนสู่รูปธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ในสถาปัตยกรรมของภาคใต้

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่าสถาปัตยกรรมรูปแบบศิลปะจีนในวัดมณีมาวาสวรวิหาร วัดสุวรรณคีรี วัดสุนทรวาส ซึ่งเป็นช่วงที่พระราชนิยมของศิลปะจีนเข้ามาในสังคมไทย และจากตารางที่ 2 ปรากฏสถาปัตยกรรมแบบศิลปะจีนในพระอุโบสถในวัดโพธิ์ปฐมาวาส วัดจะทิ้งพระ และวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งจะปรากฏทั้งที่เป็นส่วนประกอบของสถาปัตยกรรมไทย และรูปแบบตามแบบศิลปะจีนที่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อดวงวิญญาณ และศาสนาฝ่ายมหายานซึ่งรับอิทธิพลจากอินเดีย เมื่อพุทธศาสนาหล่อหลอมกับศิลปะจีนจึงสะท้อนออกมาตามความเชื่อสวรรค์ ดวงวิญญาณ การบูชาบรรพบุรุษ ดังเช่น วัดสุนทรวาส และจากตารางที่ 3 สรุปได้ว่ารูปแบบศิลปะจีนในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ไม่ปรากฏการรับอิทธิพลของรูปแบบศิลปะจีน

การวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ในรูปแบบศิลปะจีน

1) การวิเคราะห์รูปธรรม

1.1 ส่วนประกอบของรูป

ได้รับอิทธิพลจากช่างหลวงที่ปรากฏและกระทำสืบทอดกันมา เนื่องจากมีชาวจีนอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนมาก และเจ้าเมืองสงขลาก็เป็นชาวจีนและอิทธิพลศิลปะจีนเข้ามาเมื่ออิทธิพลร่วมในสังคมไทย จึงปรากฏการผสมผสานเทคนิคเชิงช่างรูปแบบศิลปะจีนกับศิลปะไทยปรากฏทั้งที่ช่างไทยทำขึ้นและช่างไทยออกแบบแล้วสั่งทำจากประเทศจีน ปรากฏทั้งแกะสลักหินแกรนิตและการก่ออิฐถือปูน

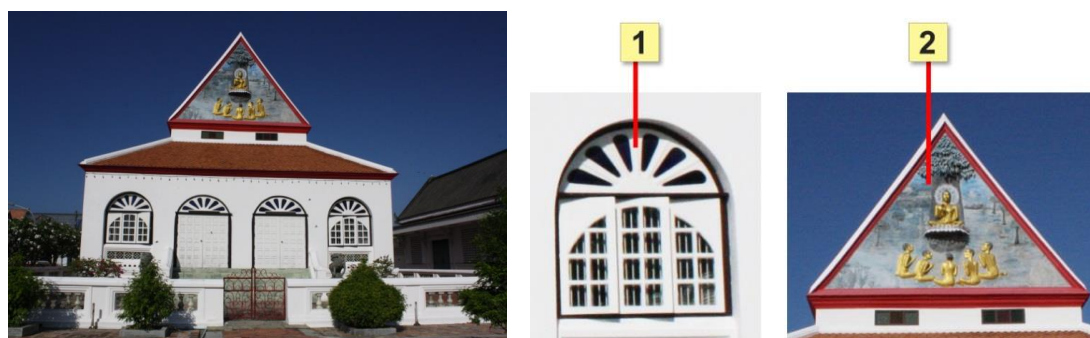
ภาพที่ 2 ะหรือเจดีย์แบบศิลปะจีน วัดมณีมาวาสวรวิหาร จังหวัดสงขลา

1.2 การจัดองค์ประกอบศิลป์

การประกอบรูปทรงศิลปะจีน (เสาดันไม้) 1 กับรูปทรงสถาปัตยกรรมศิลปะไทย 2 เกิดการผสมผสานด้วยเนื้อหาทางความเชื่อของพุทธศาสนาที่มีความเป็นเอกภาพ วิเคราะห์จากวัดโพธิ์ปฐมาวาส จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 3 ภายในพระอุโบสถวัดโพธิ์ปฐมาวาส จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 4 พระวิหารวัดมณีมาวาสวรวิหาร จังหวัดสงขลา

การประกอบรูปทรงศิลปะจีนกับศิลปะตะวันตก อาคารแบบ “ซิโน-โปรตุกีส สไตล์” คือ แบบผสมระหว่างสถาปัตยกรรมโปรตุเกส **1** ผสมกับสถาปัตยกรรมจีน **2** มีลายปูนปั้นตามระเบียง หัวเสา ประตู หน้าต่าง มีป้ายหรือบัลโคนเป็นแบบโค้งอย่างฝรั่ง ประตูหน้าต่างกรุด้วยกระจกสีสวยงาม มีการแกะสลักฉลุตกแต่งที่สวยงาม วิเคราะห์จากพระวิหารวัดมณีมาวาสวรวิหาร จังหวัดสงขลา

การผสมผสานรูปแบบศิลปะจีน 2 ศิลปะไทย 1 และศิลปะตะวันตก 3 เข้าด้วยกันในสถาปัตยกรรมไทยเพื่อให้สอดคล้องกับความเชื่อความศรัทธาของชุมชน และสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในสังคมภาคใต้ โดยใช้ความเชื่อในแต่ละศาสนาเป็นศูนย์รวมของชุมชน สังคม

ภาพที่ 5 พระอุโบสถวัดโพธิ์ปฐมาวาส จังหวัดสงขลา

1.3 หลักการศิลปะ

การจัดองค์ประกอบของรูปแบบศิลปะจีนในงานสถาปัตยกรรม ช่างจะนำมาเป็นส่วนประกอบภายในวัด และนำรูปแบบศิลปะจีนผสมผสานเป็นส่วนประกอบกับศิลปะไทยและศิลปะตะวันตกเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ

1.4 ทฤษฎีทางศิลปะ

- ทฤษฎีการเลียนแบบ ถ่ายทอดตามความเป็นจริงตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ แสดงความอ่อนน้อม
- ทฤษฎีอุดมคติ การลดตัดทอนรูปทรงให้ดูเรียบง่าย และเพิ่มความหมายตามจินตนาการและความเชื่อ ปรัชญา แนวคิดในการแสดงออกของรูปทรง เช่น กระจกหรือเจดีย์แบบจีน

2) การวิเคราะห์นามธรรม

2.1 เนื้อหา ศิลปะจีนสะท้อนจากความเชื่อสวรรค์ดวงวิญญาณ ซึ่งผสมผสานกับคติความเชื่อของศาสนาพุทธและการบูชาบรรพบุรุษ แสดงเนื้อหาเรื่องราวการแสดงออกของความเชื่อสวรรค์ดวงวิญญาณตามแบบศิลปะจีนนำมาผสมผสานกับความเชื่อในพระพุทธศาสนาในรูปแบบศิลปะไทย และการสร้างสถาปัตยกรรมเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษด้วยการผสมผสานทั้ง 2 รูปแบบเข้าด้วยกัน วิเคราะห์จากวัดสุนทราวาส จังหวัดพัทลุง และวัดสุวรรณคีรี จังหวัดสงขลา

1) ความหมายตรง แสดงออกตามเนื้อหาหลัก เรื่องพุทธประวัติ ทศชาติชาดก ปรีชาธรรม และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ ซึ่งศิลปะแบบจีน เป็นส่วนประกอบของเนื้อหาหลัก และเป็นส่วนประกอบดังปรากฏ ณะ หมายถึง วิหารแห่งสรวงสวรรค์ แนวแน่ ตามความศรัทธา

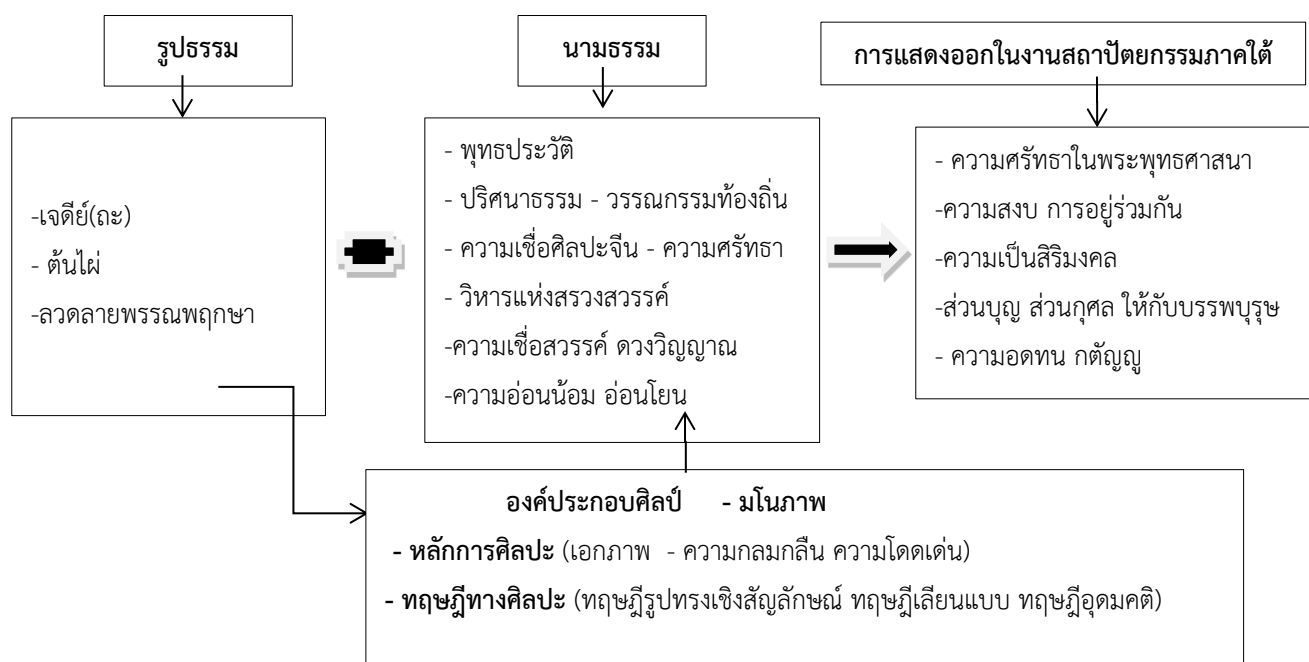
2) ความหมายแฝง แสดงออกเนื้อหาสัญลักษณ์ตามความเชื่อของศิลปะจีน ดังปรากฏ ต้นไผ่ ความเชื่อ ความอดทน ความอ่อนน้อม อ่อนโยน ความก้าวหน้า ความทนทานของชาวจีน

2.2 การจัดองค์ประกอบศิลป์ของรูป – ความหมายรูปแบบศิลปะจีน

ตารางที่ 4 การจัดองค์ประกอบศิลป์ของรูป – ความหมายรูปแบบศิลปะจีน

องค์ประกอบศิลป์	รูปสัญลักษณ์		นามสัญลักษณ์	
	การจัดองค์ประกอบศิลป์ของรูป	การประกอบกันของรูปทรง	แนวเรื่อง	ความหมาย
	- เส้น - สี - ลวดลาย - รูปร่าง - รูปทรง	- ทับซ้อนกันของรูปทรง - การขัดกัน - ความเกี่ยวกัน	ความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา	- ความเชื่อสรวงสวรรค์ ดวงวิญญาณ อุทิศส่วนบุญ ส่วนกุศล ให้กับบรรพบุรุษ
	- เส้น - สี - ลวดลาย - รูปร่าง - รูปทรง	- วางเคียงกัน - ทับซ้อนกัน	- ความศรัทธาความเชื่อ	- ต้นไผ่ ความเชื่อ ความอดทน ความอ่อนน้อม อ่อนโยน ความก้าวหน้า ความทนทานของชาวจีน - การอยู่ร่วมกันของทางวัฒนธรรม
	- เส้น - สี - ลวดลาย - รูปร่าง - รูปทรง	- การวางเคียงกัน - ทับซ้อนกัน	- ความเชื่อในไม้มงคล	- ลายพรรณพฤกษา ดอกไม้มงคล

	- เส้น - สี - ลวดลาย - รูปทรง	- การวางรูปทรงให้โดดเด่นในรูปสามเหลี่ยม	- ความเชื่อของสรวงสวรรค์	ะ หมายถึงวิหารแห่งสรวงสวรรค์ แน่นแน่น ตามความศรัทธา
---	--	---	--	---

ภาพที่ 6 สรุปการวิเคราะห์รูปธรรมสัมพันธ์กับแนวคิดนามธรรมในรูปแบบศิลปะจีน

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเชิงนามธรรม รูปแบบศิลปะจีน ประกอบด้วย การเชื่อมโยงของเนื้อหาวัฒนธรรมด้านความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ความเชื่อสรวงสวรรค์ ดวงวิญญาณ อุทิศส่วนบุญส่วนกุศล ให้กับบรรพบุรุษ และความเชื่อ ประเพณี วิถีชีวิต ที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม เกี่ยวข้องกับสังคมของภาคใต้ที่มีค่านิยม ทัศนคติความเชื่อที่หลากหลาย โดยมีศาสนาพุทธเป็นแกนในการดำเนินชีวิตและความเชื่อท้องถิ่นภาคใต้ ในการแสดงออกในรูปธรรมของการประกอบกันของรูปทรงในงานสถาปัตยกรรมเกิดความงามวิธีคิดอันเป็นอัตลักษณ์ เกิดเป็นรสนิยมที่ตรงไปตรงมาที่เรียบง่าย มีความหลากหลายในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยประกอบกันของรูปแบบที่หลากหลายของสถาปัตยกรรมในภาคใต้ให้เกิดความเป็นเอกภาพ ได้แก่ รูปแบบช่างหลวง รูปแบบศิลปะตะวันตก รูปแบบศิลปะท้องถิ่นภาคใต้ ซึ่งปรากฏในสถาปัตยกรรมไทยในภาคใต้

การวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบศิลป์ ตามแนวคิดเชิงนามธรรมในรูปแบบศิลปะจีนของสถาปัตยกรรมภาคใต้ มาจากแนวความคิดในการสืบทอด และศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา และความเชื่อของท้องถิ่นภาคใต้ ความเชื่ออดีตชาติ - ปัจจุบันชาติ - อนาคตชาติ ความเชื่อในการสร้างวิหาร เพื่อเป็นเรือข้ามพ้นสังสารวัฏ และการสร้างเจดีย์ตามแนวคิดสัญลักษณ์ปริณิพพาน ความเชื่อ ะวิหารแห่งสรวงสวรรค์ และการบันทึกประวัติของภาคใต้ ในความหลากหลายรูปแบบทางวัฒนธรรมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการสร้างสถาปัตยกรรมเป็นบุญกุศลกับผู้ที่ล่วงลับไปแล้วของบรรพบุรุษ โดยเชื่อมโยงความเป็นเอกภาพ ความสมดุล ความโดดเด่น ด้วยมโนภาพตามหลักการทางศิลปะ ที่มีทฤษฎีของรูปทรงเชิงสัญลักษณ์ ทฤษฎีอุดม

คติ เชื่อมโยงสัมพันธ์แนวคิดเชิงนามธรรมกับรูปธรรม ให้เกิดรูปทรงสถาปัตยกรรม วิหาร อุโบสถ ชุมประตูดาราศาสตร์ ศิลปะแบบตะวันตก ศิลปะแบบชาลวง และรูปแบบศิลปะท้องถิ่นภาคใต้ ผสมผสานลวดลายประติมากรรม เพื่อส่งเสริมความเชื่อความศรัทธาและความงามให้กับรูปทรงของสถาปัตยกรรม ซึ่งคนในท้องถิ่นนำไปสู่การนำไปใช้ประโยชน์ เป็นที่ศูนย์รวมจิตใจ ประกอบพิธีกรรม บันทึกความโดดเด่นที่มีอัตลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้ ผ่านผลงานพุทธศิลป์ ด้วยความเลื่อมใสต่อพระพุทธศาสนาในอดีต ปัจจุบัน ของความเชื่อในการสร้างบุญกุศลต่อบรรพบุรุษ นำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรือง ความเป็นมงคลทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ความกตัญญู เกิดความเชื่อชีวิตหลังความตาย การทำดีได้ดี การพึ่งพาอาศัยกัน การอยู่ร่วมกันในการหลากหลายทางวัฒนธรรม เกิดเป็นเอกภาพ ความสุข อบอุ่น สามัคคีกับชุมชนสังคม นำมาซึ่งความสงบ สันติสุข อิสระเรียบง่ายในสังคมภาคใต้ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ที่แสดงออกถึงความเชื่อ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และสังคมชุมชน ปรากฏในศิลปะรัตนโกสินทร์ช่วงรัชกาลที่ 1-3 ช่วงรัชกาลที่ 4-6 และช่วงรัชกาลที่ 7-9 จากการวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบศิลป์ เกิดองค์ความรู้ซึ่งแสดงถึงที่มา-ที่ไปอย่างมีเหตุผล ของความคิดเชิงนามธรรมของสังคมพุทธวัฒนธรรมในผลงานสถาปัตยกรรมของภาคใต้ ที่มีอิทธิพลร่วมของวัฒนธรรมที่หลากหลาย แต่ช่างได้สร้างความเป็นเอกภาพไว้ด้วยการให้ศูนย์รวมทางความเชื่อทางศาสนาและให้ความสำคัญเท่าเทียมกันโดยใช้ศาสนาพุทธเป็นหลักและเป็นแกนในการแสดงออก และสร้างสรรค์ในการจัดองค์ประกอบให้อยู่ร่วมกันอย่างมีเอกภาพ ซึ่งสามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวซึ่งเป็นแรงบันดาลใจและเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในงานพุทธศิลป์ไทยในภาคใต้ที่มีเอกลักษณ์ลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น ในการนำไปสู่การอนุรักษ์ สืบทอด สืบสานและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมในภาคใต้ต่อไป

อภิปรายผล

วิธีคิดวิธีสร้างงานสถาปัตยกรรมภาคใต้ ในการจัดองค์ประกอบศิลป์ของรูปธรรม(รูปทรง) กับนามธรรม(เนื้อหา) ตามโครงสร้างทางรูปที่ผู้สร้างสรรค์นำทัศนธาตุมาประกอบกัน ทำให้เกิดความงามด้วยวิธีการวางรูปทรงเคียงกัน แทรกซึมเข้าหากันผสมผสานกันตามหลักการทางศิลปะให้มีความเป็นเอกภาพ ความสมดุล ความกลมกลืน ความโดดเด่น โดยมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับแนวคิดเชิงนามธรรม แสดงออกความหมายตรงด้วยการเลือกทั้งเนื้อหาทางพุทธศาสนา เพื่อสื่อความหมายตามทฤษฎีการรับรู้ตามความคิดและความรู้สึก (Thinking and feeling) ของ (สุชาติ เถาทอง, 2553, หน้า 17) เป็นการนำหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ ในการอธิบายเพื่อหาคุณค่าเนื้อหาสาระ คติความเชื่อ สุนทรียภาพในการแสดงออกในช่วงสมัยของสถาปัตยกรรมในภาคใต้ ซึ่งจะต้องเชื่อมโยงกับความรู้ด้านต่างๆ เพื่อจะนำมาตีความในรูปแบบศิลปะจีน เป็นการรับรู้ในอีกระดับหนึ่งที่มีการพัฒนาการมองเห็นให้รอบครอบถี่ถ้วนขึ้น เพื่อหาหนทางและหาคุณค่าในผลงานอย่างครอบคลุม พร้อมกับการค้นหาคุณภาพ (คุณค่า) ภายนอกและภายในของผลงาน และการอธิบายทฤษฎีทางศิลปะ ดังปรากฏทฤษฎีรูปทรงสื่อสัญลักษณ์ทางการศรัทธา สงบ บุญกุศลต่อบรรพบุรุษ ความเชื่อแห่งสรวงสวรรค์ในศิลปะจีน ทฤษฎีอุดมคติในการมโนภาพรูปตามจินตนาการและทฤษฎีเลียนแบบตามความเป็นจริงในศิลปะตะวันตก เพื่อสื่อความหมายนัยแฝงถึงความสงบ สันติสุข เรียบง่าย อิสระของการแสดงออกซึ่งหลักองค์ประกอบศิลป์ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์วิธีคิดการประกอบรูปธรรม และนามธรรมในสถาปัตยกรรมของภาคใต้ สะท้อนความเชื่อคนในท้องถิ่นภาคใต้ เกิดการผสมผสานความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นวิธีคิดที่แสดงออกถึงการอยู่ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือกันในรูปที่ปรากฏ โดยแสดงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้ ทั้งเทคนิคเชิงช่าง การแสดงออกรูปแบบ เนื้อหาสาระ ที่สะท้อนในการและสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้

การอ้างอิง

- ชอุต นิ่มเสมอ. (2534). *องค์ประกอบของศิลปะ*. ไทยวัฒนาพานิช.
- ปัญญา เทพสิงห์. (2548). *ศิลปะเอเชีย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิภา ณ สงขลา. (2534). *จิตรกรรมไทยประเพณี ชุดที่ 001 เล่มที่ 2 วรรณกรรม*. อมรินทร์.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา. (2529). *สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่มที่ 9. มุขนิมิตทักษิณคดีศึกษา*.
- สมพร ฐรี. (2555). *การวิเคราะห์ทัศนศิลป์ พิมพ์ครั้งที่ 2*. ทริปเปิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- สมพร ฐรี. (2565). *พุทธศิลป์ของภาคใต้: แนวความคิดเชิงนามธรรมในรูปธรรมแบบพุทธวัฒนธรรม*. ทริปเปิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- สันติ เล็กสุขุม. (2550). *ความสัมพันธ์จีน – ไทยโยงโยในลวดลายประดับ*. เมืองโบราณ.
- สุชาติ เกาทอง. (2559). *ศิลปะวิจัย*. จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สุชาติ เกาทอง. (2553). *การวิจัยสร้างสรรค์ทัศนศิลป์*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุเชาวน์ พลอยชุม. (2545). *สุนทรียศาสตร์*. มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2545). *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม: กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ของอักษรจีนและคำภาษาจีน

The Relation of Chinese Characters and Chinese Words

พรรณทิพย์ เดชตระกูลวงศ์^{1*}Puntip Dejtrakulwongse^{1*}^{1*} คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร^{1*} Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep, Thailand

Received: May 22, 2023 Revised: June 30, 2023 Accepted: July 6, 2023

บทคัดย่อ

ในด้านไวยากรณ์ ภาษาจีนและภาษาไทยมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือภาษาจีนและภาษาไทยต่างเป็นภาษาคำโดด ในด้านตัวอักษร อักษรจีนมีความแตกต่างจากระบบอักษรไทย ผู้เรียนภาษาจีนรู้สึกว่ภาษาจีนนั้นยากเพราะไม่สามารถ แยกแยะอ่าน (ออกเสียง) เขียน และจำตัวอักษรจีนได้ การศึกษาระบบอักษรจีนและระบบคำภาษาจีน ทำให้เข้าใจในความสัมพันธ์ของอักษรจีนและระบบคำภาษาจีน ให้ผู้เรียนภาษาจีนสามารถศึกษาภาษาจีนด้วยความเข้าใจอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: อักษรจีน ภาษาจีน ระบบคำ

Abstract

In terms of grammar, Chinese and Thai are similar. Both Chinese and Thai are isolated languages. In terms of Chinese characters, they differ from Thai scripting systems. Learners find Chinese language difficult because they are unable to distinguish, read (pronounce), write and memorize Chinese characters. The study of Chinese characters and Chinese morphology enables the learners to understand the relation of Chinese characters and Chinese words, so the learner will study through a systematic understanding.

Keywords: Chinese character, Chines Language, Morphology

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาจีน สามารถแบ่งส่วนที่ศึกษาเป็นภาษาและอักษร กล่าวคือด้านภาษาเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการฟังและการพูด (ตัวอักษรแม้มีความเกี่ยวข้องแต่ไม่ได้เป็นโดยตรง แต่มีความสำคัญในการเป็นสื่อกลางในการอ่านเนื้อหาบทเรียนการฟัง การพูด) อักษรเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอ่านและการเขียน ภาษาและอักษรต่างมีระบบเฉพาะตัวที่แตกต่างกันแต่ก็มีความสัมพันธ์กัน บทความนี้มีเนื้อหาประกอบด้วย การอธิบายระบบอักษรจีนและระบบคำจีน ความสัมพันธ์ของอักษรจีนและคำภาษาจีน สรุปและการอภิปรายผล

*Corresponding author. Tel.: 085 972 6332

Email address: puntip.d@mail.rmutk.ac.th

การเรียนการสอนภาษาจีนนั้น สิ่งที่แตกต่างกันจากการเรียนการสอนภาษาอื่น ๆ คือการเรียนการสอนด้านอักษรจีน โดยผู้เขียนได้เคยทำการสำรวจความเห็นของผู้เรียนภาษาจีนถึงความยากในการเรียน พบว่า นักศึกษาระดับต้นส่วนมากจะตอบว่าการจดจำและการเขียนอักษรจีนเป็นสิ่งที่ยากที่สุดในการเรียนภาษาจีน (พรรณทิพย์, 2562) นักวิชาการชาวจีนมีความเห็นว่าอักษรจีนมีความยากทั้งการแยกแยะตัวหนังสือ การอ่าน (ออกเสียง) การเขียน และการจำ (周健, 2013) ทั้งนี้ การศึกษาระบบอักษรจีน มีส่วนช่วยให้ผู้เริ่มเรียนภาษาจีนด้านอักษรจีนอย่างเป็นระบบ มิใช่เป็นการจดจำตัวอักษรทีละตัว ๆ ซึ่งเป็นวิธีที่ต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างมาก ซึ่งอาจจะไม่ได้ผลในการเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้และละทิ้งการเรียนภาษาจีนไปในที่สุด

1. ระบบอักษรจีน อักษรจีนเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ในการบันทึกภาษาจีน นับตั้งแต่การบันทึกตัวอักษรลงบนกระดองเต่า อักษรจีนมีประวัติยาวนานสามพันสี่ร้อยกว่าปี (何九盈, 胡双宝, 张猛, 2009) อักษรจีนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสืบต่อมาจนเกิดรูปแบบที่เป็นระบบและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว บทความนี้จะกล่าวถึงการวิเคราะห์ตัวอักษรจีนสมัยปัจจุบัน แบ่งเป็นการวิเคราะห์โครงสร้างภายนอกและภายในของตัวอักษรจีน การวิเคราะห์โครงสร้างภายนอกของตัวอักษรจีน คือการวิเคราะห์โครงสร้างโดยไม่เกี่ยวข้องกับความหมายของตัวอักษรจีน ส่วนการวิเคราะห์โครงสร้างภายในตัวอักษรจีนจะเป็นการวิเคราะห์รูปลักษณ์ ความหมายและเสียงอ่านของตัวอักษร

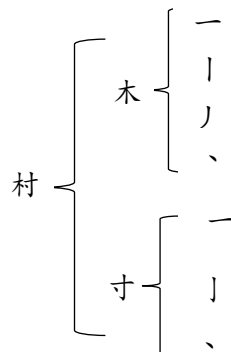
1.1 การวิเคราะห์โครงสร้างภายนอกของตัวอักษรจีน อักษรจีนสมัยปัจจุบันนั้น ตัวอักษรจะอยู่ในโครงสร้างภายในกรอบสี่เหลี่ยมจัตุรัส สามารถแบ่งได้เป็น 11 โครงสร้าง ดังนี้ 1) โครงสร้างอักษรเดี่ยว 2) โครงสร้างซ้ายขวา 3) โครงสร้างบนล่าง 4) โครงสร้างล้อมกรอบบน ซ้าย 5) โครงสร้างล้อมกรอบบนขวา 6) โครงสร้างล้อมกรอบซ้าย ล่าง 7) โครงสร้างล้อมกรอบซ้าย บน ขวา 8) โครงสร้างล้อมกรอบบน ซ้าย ล่าง 9) โครงสร้างล้อมกรอบ ซ้าย ล่าง ขวา 10) โครงสร้างล้อมกรอบทั้งหมด 11) โครงสร้างแบบมีโครงกรอบแกนแนวตั้งและแนวนอนเป็นหลัก (费锦昌, 2015)

ตารางที่ 1 โครงสร้างภายในกรอบสี่เหลี่ยมของอักษรจีน 11 โครงสร้าง

แผนภาพลักษณะโครงสร้าง ตัวอย่างอักษรจีน	
โครงสร้างอักษรเดี่ยว	 人
โครงสร้างซ้ายขวา	 村 锄 楼 粟 撑 撬 慢 剿 缀 搬 掰
โครงสร้างบนล่าง	 忠 想 霜 髹 蕊 蟹 崮 岗 翼 器 孽 蠢
โครงสร้างล้อมกรอบบน ซ้าย	 庆 屁 屙 屙
โครงสร้างล้อมกรอบบน ขวา	 句 虱 匈 畲
โครงสร้างล้อมกรอบบน ซ้าย ล่าง	 廷 毯 迦 邂

โครงสร้างล้อมกรอบ ซ้าย บน ขวา				
โครงสร้างล้อมกรอบ บน ซ้าย ล่าง				
โครงสร้างล้อมกรอบ ซ้าย ล่าง ขวา				
โครงสร้างล้อมกรอบ ทั้งหมด				
โครงสร้างแบบมีโครง กรอบแกนแนวดิ่งและ แนวนอนเป็นหลัก				

การศึกษาโครงสร้างภายนอกของอักษรจีนพบว่า โครงสร้างอักษรเดี่ยว (独体字) เกิดจากการรวมกันของขีดอักษร (笔画) เช่น “人” เกิดจาก ขีดอักษร 丿 และ ㇏ สำหรับโครงสร้างตัวอักษรประสม (合体字) เกิดจากการประกอบเข้าด้วยกัน จากขีดอักษร จนเป็น ส่วนประกอบอักษร (部件) แล้วส่วนประกอบอักษรมาประกอบเข้าด้วยกันเป็นอักษรจีน เช่น 村 ประกอบขึ้นจากส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ 木 และ 寸 โดยที่ส่วนประกอบ 木 เกิดจากขีดอักษร 4 ขีดนี้ 一 丨 丿 ㇏ รวมกันขึ้นมา และส่วนประกอบ 寸 เกิดจากขีดอักษร 3 ขีดนี้ 一 丨 ㇏ รวมกันขึ้นมา เขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพวิเคราะห์โครงสร้างภายนอกของอักษรประสม 村

1.2 วิเคราะห์โครงสร้างภายในของตัวอักษรจีน อักษรจีนสมัยปัจจุบันนั้นสามารถวิเคราะห์โครงสร้างภายในของตัวอักษรจีน จากความสัมพันธ์กันของ รูป-เสียง-ความหมาย ของส่วนประกอบในตัวอักษร เรียกว่า 字符 โดยสามารถเทียบได้กับ 偏旁 ซึ่งเป็นชื่อเรียกในการศึกษาตัวอักษรจีนที่สืบทอดมาแต่โบราณ ในการวิเคราะห์โครงสร้างภายในของตัวอักษรจีนนั้น 字符นี้ยังสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ 1) ส่วนประกอบที่สัมพันธ์กับความหมาย (意符) 2) ส่วนประกอบที่สัมพันธ์กับเสียงอ่าน (音符) 3) ส่วนประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์ทั้งความหมายและเสียงอ่าน (记号) นักวิชาการจีนอธิบายว่าส่วนประกอบเหล่านี้มี 3 หน้าที คือ 1) บอกความหมาย 2) บอกการออกเสียง 3) เป็นส่วนประกอบอย่างเดียว (เหียนจิ่งเหวิน, 2547) ดังนั้นในการวิเคราะห์โครงสร้างภายในของตัวอักษรจีนสมัยปัจจุบันนี้ สามารถจำแนกประเภทอักษรออกเป็น 6 ประเภท (苏培成, 2014) ดังนี้

ประเภทที่ 1 อักษรเดี่ยวแสดงความหมาย (独体表意字) คือตัวอักษรจีนที่มาจากอักษรจีนโบราณที่เป็นอักษรภาพ (象形字) และอักษรจีนโบราณที่ใช้เครื่องหมายนามธรรมแสดงความหมาย (指事字) อักษรภาพ เช่น “人” อักษรโบราณเจี้ยนกู่ 𠤎 คล้ายคนที่ยืนหันข้าง “目” อักษรโบราณเจี้ยนกู่ 𠂔 คล้ายภาพดวงตา “山” อักษรโบราณเจี้ยนกู่ 𠂔 คล้ายเทือกเขา “瓜” อักษรโบราณจินเหวิน 𠂔 คล้ายผลไม้กับกิ่งเลื้อย อักษรที่ใช้เครื่องหมายนามธรรมแสดงความหมาย เช่น “一” อักษรโบราณเจี้ยนกู่ 一 คือขีดหนึ่งขีดแสดงตัวเลข 1 “刀” อักษรโบราณจ้วนซู 刀 เป็นขีดสั้นที่อยู่บนมิด แสดงด้านคมของมีด “本” อักษรโบราณจ้วนซู 本 เป็นขีดสั้นที่อยู่ด้านล่างของต้นไม้ แสดงว่าเป็นรากไม้ “末” อักษรโบราณจ้วนซู 末 เป็นขีดสั้นที่อยู่บนต้นไม้ด้านบน แสดงว่าเป็นปลายยอดของต้นไม้

ประเภทที่ 2 อักษรผสมเพื่อแสดงความหมาย (会意字) คือตัวอักษรที่มีส่วนประกอบที่สัมพันธ์กับความหมาย (意符) อย่างน้อย 2 จำนวน เช่น “从” ประกอบด้วย คนเดินตามอีกคน ความหมายคือติดตาม “吠” ประกอบด้วย ปาก (口) สุนัข (犬) ความหมายคือเห่า “杳” ประกอบด้วย พระอาทิตย์ (日) อยู่ใต้ต้นไม้ (木) ความหมายคือมืด (ปัจจุบันไม่ใช่เป็นคำเดี่ยว จะใช้ในกลุ่มคำสำนวน 杳无音信 ไม่มีวี่แวว) “尖” ประกอบด้วย เล็กอยู่ข้างบน (小) ใหญ่อยู่ข้างล่าง (大) ความหมายคือแหลม

ประเภทที่ 3 อักษรที่ผสมความหมายและเสียง (形声字) ประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนประกอบที่สัมพันธ์กับความหมาย (意符) และส่วนประกอบที่สัมพันธ์กับเสียงอ่าน (音符) เช่น “疤” หมายถึงรอยแผล ประกอบด้วย “疒” ความหมายเกี่ยวกับความเจ็บป่วย และ “巴” เป็นเสียงอ่าน อักษร “浮” หมายถึงลอย ประกอบด้วย “氵” ความหมายเกี่ยวกับน้ำ “孚” เป็นเสียงอ่าน อักษร “荷” หมายถึงดอกบัว ประกอบด้วย “艹” ความหมายเกี่ยวกับพืช “何” เป็นเสียงอ่าน

ประเภทที่ 4 อักษรที่ประกอบด้วยส่วนแสดงความหมาย และส่วนที่เป็นเครื่องหมาย (半意符半记号字) เช่น “缸” หมายถึงอ่าง ประกอบด้วย “缶” หมายถึงภาชนะ “工” เป็นเครื่องหมาย “急” หมายถึงร้อนใจ ประกอบด้วย “心” หมายถึงใจ “刍” เป็นเครื่องหมาย

ประเภทที่ 5 อักษรที่ประกอบด้วยส่วนแสดงเสียงอ่าน และส่วนที่เป็นเครื่องหมาย (半音符半记号字) เช่น “球” หมายถึงลูกบอล ประกอบด้วย “王” (玉) เป็นเครื่องหมาย “求” เป็นเสียงอ่าน “笨” หมายถึงโง่ ประกอบด้วย “𠂔” เป็นเครื่องหมาย “本” เป็นเสียงอ่าน

ประเภทที่ 6 อักษรสัญลักษณ์ (记号字) อักษรประเภทนี้มีส่วนประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์ทั้งความหมายและเสียงอ่านกับตัวอักษรอื่นๆ มีทั้งอักษรเดี่ยว และอักษรผสม ตัวอย่างอักษรเดี่ยว เช่น “日” “月” “水” “手” “木” “心” “我” “方” “而” “乐” “门” อักษรเหล่านี้เป็นอักษรเดี่ยวในสมัยโบราณแสดงความหมาย แต่ในปัจจุบันตัวอักษรเหล่านี้ไม่สามารถมองที่รูปร่างแล้วทราบความหมาย อักษรผสม เช่น อักษร “特” มีส่วนประกอบ “𠂔” และ “寺” เป็นเครื่องหมาย อักษร “杂” มีส่วนประกอบ “九” และ “木” เป็นเครื่องหมาย

2. ระบบคำจีน ประกอบด้วย หน่วยคำและคำ

2.1 หน่วยคำ คือหน่วยที่เล็กที่สุดที่มีความหมาย หน่วยคำไม่สามารถแยกให้เล็กลงไปอีก ยกตัวอย่าง เช่น “灯” เป็นหน่วยคำ สำหรับ “蝴蝶” นั้น ตัวอักษร “蝴” ในพจนานุกรม จะไม่พบความหมาย เว้นแต่เมื่ออยู่กับอักษร “蝶” เป็นคำว่า “蝴蝶” ส่วนคำว่า “蝶” นั้นมีความหมายว่า “ผีเสื้อ” หรือ “รูปร่างหรืออาการที่คล้ายผีเสื้อ” (中国社会科学院语言研究所词典编辑室, 2016) “蝴蝶” นั้นไม่สามารถแยกให้เล็กลงไปอีก ดังนั้น “蝴蝶” จึงเป็นหน่วยคำที่ประกอบด้วยอักษรจีน 2 ตัว

หน่วยคำมีตั้งแต่พยางค์เดียว พยางค์คู่ และหลายพยางค์ เช่น “手” “蟋蟀” “巧克力” หน่วยคำแบ่งตามที่เป็นหรือไม่เป็นเอกเทศ ดังนี้ 1) หน่วยคำเอกเทศเช่น “我” “家” “很” “了” “游” “牡丹” 2) หน่วยไม่เป็นเอกเทศเช่น “民” ในคำว่า “人民” “国民”

2.2 คำ คือรูปรวมของเสียงและความหมายที่มีอิสระและที่เล็กที่สุดในภาษา “ที่มีอิสระ” หมายความว่า ไม่ได้ยึดติดกับคำอื่นๆ สามารถอยู่ได้โดยลำพัง (ดุษฎี ศรีนราวัฒน์ และ ชลธิชา บำรุงรักษ์, 2558) ดังนั้นหน่วยคำเอกเทศก็ถือเป็นคำด้วย คำที่มาจากหน่วยคำเพียงหน่วยคำเดียว เรียกว่า “คำหน่วยคำเดียว” ซึ่งหน่วยคำเดียวมิใช่จำกัดเพียงหนึ่งพยางค์ อาจมีหลายพยางค์ได้ ตัวอย่าง “คำหน่วยคำเดียว” ที่มีพยางค์เดียว เช่น “人” “日” “木” “母” “คำหน่วยคำเดียว” ที่มีหลายพยางค์ เช่น “犹豫” “灿烂” “麒麟” “巧克力” คำที่เกิดจากหน่วยคำรวมกันตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป เรียกว่า “คำประสม” เช่น “珍宝” “开关” “说服” “撤回” “纸张” “吹牛” “地震” เป็นต้น

3. ความสัมพันธ์ของอักษรจีนและคำภาษาจีน มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้ (邵敬敏, 2019)

1) กรณีที่เป็นอักษรจีนตัวเดียวกันแต่มีเสียงอ่านต่างกันและความหมายต่างกันถือเป็นคนละหน่วยคำ เช่น อักษร “称” อ่าน chèn ในคำว่า “对称” (duìchèn) หมายถึง สมมาตร และ อ่าน chēng ในคำว่า “称呼” (chēnghu) หมายถึง กริยาเรียก อักษร “量” อ่าน liáng ในคำว่า “测量” (cèliáng) หมายถึง กริยาวัด และ อ่าน liàng ในคำว่า “容量” (róngliàng) หมายถึง ปริมาณความจุ

2) กรณีที่อักษรจีนตัวเดียวกัน ออกเสียงเหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน ถือเป็นคนละหน่วยคำ เช่น อักษร “花” คำกริยาหมายถึง ใช้จ่าย เป็นคนละหน่วยคำกับคำนามหมายถึง ดอกไม้ อักษร “会” คำกริยาหมายถึง ทำเป็น เป็นคนละหน่วยคำกับคำนามหมายถึง การประชุม

3) กรณีที่อักษรจีนเดียวกัน ในคำหรือประโยคที่ต่างกัน อาจเป็นหน่วยคำ หรือไม่ใช่หน่วยคำ เช่น อักษร “色” ในคำว่า “颜色” หมายถึง สี นั้น “色” เป็นหน่วยคำ ส่วน “色拉” หมายถึง สลัดเป็นคำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ อักษร “色” ไม่ได้เป็นหน่วยคำ อักษร “马” ในคำว่า “马路” หมายถึง ถนน อักษร “马” เป็นหน่วยคำ ส่วนคำว่า “马达” หมายถึง มอเตอร์เป็นคำทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ อักษร “马” ไม่ได้เป็นหน่วยคำ

4. สรุปและการอภิปรายผล บทความความสัมพันธ์ของอักษรจีนและคำภาษาจีนฉบับนี้ มีจุดประสงค์ในการอธิบายระบบอักษรจีนและระบบคำจีน ดังนี้

4.1 ระบบอักษรจีนและระบบคำจีน

1) อักษรจีนสามารถวิเคราะห์ได้เป็นโครงสร้างภายนอกและโครงสร้างภายใน โครงสร้างภายนอกของตัวอักษรจีนสามารถแบ่งได้เป็น 11 โครงสร้าง ประกอบด้วยอักษรเดี่ยวและอักษรประสม อักษรเดี่ยวประกอบขึ้นมาจากการรวมกันของ “ขีดอักษร” อักษรประสมประกอบขึ้นมาจาก “ส่วนประกอบ” ซึ่งอักษรเดี่ยวบางตัวก็เป็น “ส่วนประกอบ” ได้ สำหรับโครงสร้างภายในของตัวอักษรจีน วิเคราะห์จากความสัมพันธ์ของ รูป-เสียง-ความหมาย ของส่วนประกอบในตัวอักษร ซึ่งแบ่งออกเป็น ส่วนประกอบที่สัมพันธ์กับความหมาย ส่วนประกอบที่สัมพันธ์กับเสียงอ่าน และส่วนประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์ทั้งความหมายและเสียงอ่าน การวิเคราะห์โครงสร้างภายในของตัวอักษรจีนสามารถจำแนกอักษรจีนได้เป็น 6 ประเภท คือ อักษรเดี่ยวแสดงความหมาย อักษรผสมเพื่อแสดงความหมาย อักษรผสมความหมายและเสียง อักษรที่ประกอบด้วยส่วนแสดงความหมายและส่วนที่เป็นเครื่องหมาย อักษรที่ประกอบด้วยส่วนแสดงเสียงอ่านและส่วนที่เป็นเครื่องหมาย และ อักษรสัญลักษณ์

2) ระบบคำจีนประกอบด้วย หน่วยคำและคำ หน่วยคำมีทั้งพยางค์เดียวและหลายพยางค์ มีทั้งเป็นหน่วยคำเอกเทศ และหน่วยคำเกาะ หน่วยคำเอกเทศถือเป็นคำได้

3) ความสัมพันธ์ของอักษรจีนและคำภาษาจีน แบ่งเป็น 3 กรณี คือ อักษรที่เสียงอ่านต่างกันความหมายต่างกัน ถือเป็นคนละหน่วยคำ อักษรตัวเดียวกันแต่ออกเสียงเหมือนกันแต่ความหมายต่างกัน ถือเป็นคนละหน่วยคำ และ อักษรจีนเดียวกันในคำหรือประโยคต่างกัน อาจเป็นหน่วยคำหรือไม่เป็นหน่วยคำ

4.2 ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์นี้สามารถนำไปใช้ประกอบในการเรียนการสอนภาษาจีน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านอักษรจีน ระบบคำจีน ดังนี้

1) การวิเคราะห์โครงสร้างภายนอกของตัวอักษรจีน สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนอักษรจีนด้านการเขียนอักษรจีนที่ถูกต้อง ตามระบบอักษรจีน

2) วิเคราะห์โครงสร้างภายในของตัวอักษรจีน สามารถใช้ประกอบเรียนการสอนอักษรจีนเพื่อให้ผู้เรียนจดจำรูปลักษณะ ความหมาย และคำอ่าน ของตัวอักษรจีนได้อย่างเป็นระบบ

3) การศึกษาด้านระบบคำจีน ความสัมพันธ์ของอักษรจีนและคำภาษาจีน สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนด้านคำศัพท์จีน เพื่อให้ผู้เรียนทราบความหมายของคำศัพท์ที่เกิดจากหน่วยคำต่างๆ

การอ้างอิง

- ดิยุ ศรีนราวัฒน์ และ ชลธิชา บำรุงรักษ์. (2558). *ภาษาและภาษาศาสตร์*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรรณทิพย์ เดชตระกูลวงศ์. (2562). *泰国汉字的应用与教学研究* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). Tianjin Normal University.
- เหียนจิ่งเหวิน. (2547). *รู้เรียนเขียนจีน*. สดสัปดาห์สำนักพิมพ์.
- 费锦昌. (2015). *语言文字规范应用指南*. 上海辞书出版社.
- 何九盈, 胡双宝, และ张猛. (2009). *汉字文化大观*. 人民教育出版社.
- 苏培成. (2014). *现代汉字学纲要* (第三版). 商务印书馆.
- 邵敬敏. (2019). *现代汉语通论* (第三版). 上海教育出版社.
- 中国社会科学院语言研究所词典编辑室. (2016). *现代汉语词典* (第七版). 商务印书馆.
- 周健. (2013). *汉字教学理论与方法*. 北京大学出版社.

ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันและแนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต

Factors Affecting Higher Education System in Thailand Today
and Future Trends of Thai Educationพระธีรวัฒน์ อ้นเต้ง^{1*}Phra Teerawat Oanteng^{1*}^{1*} สาขาวิชาอุดมศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร^{1*} Higher Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

Received: May 6, 2023 Revised: June 28, 2023 Accepted: July 3, 2023

บทคัดย่อ

ประเด็นหลักสำคัญในการนำเสนอใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาไทยในปัจจุบัน และ 3) เพื่อศึกษาแนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต เป็นการวิจัยเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่ 1 การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีกระบวนการสร้างความรู้ให้อาจารย์พัฒนาสื่อการเรียนการสอน พร้อมทั้งพัฒนาแบบประเมินการสอนของอาจารย์ ประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาไทยในปัจจุบัน ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านระบบราชการ ปัจจัยด้านการเมือง และปัจจัยด้านคุณธรรมจริยธรรม และประเด็นที่ 3 แนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต ภายใต้การใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ต้องมีการปรับตัวในด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมืองที่มีความเป็นพลวัต

คำสำคัญ: การศึกษาไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาไทย ในปัจจุบันและไทยในอนาคต

Abstract

The three main issues examined were 1) to study Thai higher education, 2) to study factors affecting Thai education at present, and 3) to study trends in Thai education in the future. This paper is a research document content analysis. The results of the study for issue 1 in Thai higher education. There is student-centered teaching a learning management. There is a process to create the knowledge base of teachers to develop instructional materials as well as developing a teaching evaluation form for instructors. In regard to issue 2, factors which affect Thai education at present are related to technology, economic factors, bureaucratic factors, political factors and moral and ethical factors. In regard to issue 3, Trends in Thai education in the future under the National Education Plan Acts (Acts) need to be adjusted in terms of socio-economic aspects and dynamic politics.

Keywords: Thai education, factors affecting Thai education, Thai Education in the future

*Corresponding author. Tel: 062 986 3735

Email address: mcu60.teerawat@gmail.com

บทนำ

ในปัจจุบันการศึกษาในประเทศไทยเป็นการศึกษาที่จัดตามบริบทของการจัดการศึกษา โดยภาครัฐจะเข้ามาดูแลโดยตรงและเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา สำหรับการศึกษาภาคบังคับในประเทศไทยนั้นได้กำหนดให้พลเมืองไทยต้องจบการศึกษอย่างน้อยที่สุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นการศึกษานี้มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลากรตลอดจนไปถึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่น ๆ การพัฒนาคนสามารถทำได้หลาย ๆ รูปแบบ ที่สำคัญการพัฒนาคนคือการให้การศึกษา ดังนั้นการพัฒนาประเทศต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาคนโดยต้องคำนึงถึงการศึกษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาก การศึกษาก็ต้องพัฒนาไปให้ทันกับโลก

ในประเด็นนี้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาถึงระบบการศึกษาในประเทศไทย จะต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความเป็นพลวัต และเป็นที่น่าสนใจจากสังคม ซึ่งปัจจุบัน การศึกษาในประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดีในการพัฒนาระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย และปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาไทยในปัจจุบัน ตลอดจนถึงแนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาและสร้างทักษะของบุคคลให้รู้จักดำเนินชีวิตอย่างสันติสุข มีพฤติกรรมใฝ่รู้ที่จะเป็นพลังปัญญาเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประเทศไทยมีแผนการศึกษาแห่งชาติที่จะมุ่งสร้างความตระหนักของคนไทยในการจัดการศึกษา โดยให้มีการร่วมมือกัน 3 ด้านคือ ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา (ปรีดี พนมยงค์, 2560)

ปรีดี พนมยงค์ (2560) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยในสภาวะปัจจุบันไว้ ดังนี้

1. จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับอาจารย์ผู้สอน โดยในระดับมหาวิทยาลัยจัดอบรมให้ความรู้ทางด้าน Basic Teaching แก่อาจารย์ใหม่ทุกคน
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการให้ทุนสนับสนุนการผลิตบทเรียน virtual classroom และ CAI และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการโดยจัดทำโปรแกรมกลางของมหาวิทยาลัยที่ใช้ในการจัดทำบทเรียน virtual classroom
4. พัฒนาแบบประเมินการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษาให้ข้อคำถามเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาไทยในปัจจุบัน

ประหยัด พิมพ์ (2561) ได้กล่าวว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อแนวโน้มของการศึกษาในประเทศ แท้จริงแล้วไม่ได้มีเพียงเรื่องของกระบวนการสอน ครูผู้สอน หรือตัวเด็กเองเพียงเท่านั้น แต่รวมไปถึงปัจจัยภายนอกที่สำคัญและมีผลกับความสำเร็จ และการพัฒนาของการศึกษาในประเทศจะพัฒนาได้ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด จะเจริญทัดเทียมหรือมากกว่าประเทศอื่น ๆ ได้นั้นจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ศึกษาปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ด้วย ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อแนวโน้มของการศึกษาไทยในอนาคต มี 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีผลต่อการกำหนดคุณสมบัติและคุณภาพของแรงงานในอนาคต เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการขนส่ง เทคโนโลยีการผลิต นวัตกรรมเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ ฯลฯ มีความก้าวหน้าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้มีประโยชน์ในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นการจัด

การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในหลักสูตรการเรียนการสอน และการปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

ยีน ภู่วรรณ (2551) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับโลกครั้งยิ่งใหญ่ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต หรือกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ ยังมีผลกระทบต่อทุกสิ่งทุกอย่างทั้งในการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษาและอื่น ๆ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ลักษณะเด่นที่สำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ในการประกอบการทางด้านเศรษฐกิจ การค้าและการอุตสาหกรรม จำเป็นต้องหาวิธีการในการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน คอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารช่วยให้เกิดระบบอัตโนมัติ เช่น ด้านธนาคารและการเงิน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบฝากถอนอัตโนมัติ ระบบโอนเงินด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ในด้านอุตสาหกรรม ใช้ช่วยระบบควบคุมการออกแบบ ควบคุม การผลิตการบรรจุหีบห่อ ฯลฯ ในด้านธุรกิจการบิน การโรงแรม การท่องเที่ยว การควบคุมระบบการจราจรทางอากาศ ฯลฯ

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ตลาดการศึกษา เนื่องจากการกำหนดลักษณะของแรงงานที่ต้องการ เช่น เศรษฐกิจใหม่จะแข่งขันกันด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนา ดังนั้น การศึกษาต้องพัฒนาคนให้มีทักษะการทำวิจัย ให้สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ที่มีคุณค่าต่อระบบเศรษฐกิจ การเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า และเงินลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ประเทศต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ต้องลดการกีดกันการแข่งขันเท่านั้น ยังต้องแข่งขันกันด้วยสินค้าที่มีคุณภาพ ซึ่งต้องอาศัยแรงงานที่มีฝีมือ มีทักษะความสามารถที่หลากหลาย เช่น ความรู้ด้านเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ การบริหาร ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

3. ปัจจัยด้านระบบราชการ เนื่องจากการทำงานตามระบบราชการไทยมักทำงานแบบต่างคนต่างทำ ไม่ไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีลักษณะของการรวมศูนย์ที่ส่วนกลางเพิ่มมากขึ้นไป การทำงานแบบราชการที่ยึดกฎระเบียบตายตัว ขาดความยืดหยุ่น และการเอื้อต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารการศึกษาและครูบางส่วนที่ไม่ยอมปรับตัว (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาเคลื่อนไป จึงมีความอย่างยุ่งยากลำบาก เนื่องด้วยระบบราชการเป็นอุปสรรค ซึ่งเกิดจากความล่าช้าในการประสานงาน เนื่องจากการทำงานตามระบบราชการไทยมักทำงานแบบต่างคนต่างทำ ไม่ไปในทิศทางเดียวกัน

4. ปัจจัยด้านการเมือง การปฏิรูปการศึกษาขึ้นอยู่กับการเมืองเป็นส่วนใหญ่แต่ถ้าระบบการเมืองมีเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคก็จะทำให้การเมืองไทยไม่ก้าวหน้า เช่น การเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการบ่อย ๆ ความไม่สอดคล้องของเป้าหมายของการจัดการศึกษากับเป้าหมายทางการเมือง (สุภารัตน์ แซ่อ้อ, 2555)

5. ปัจจัยด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณธรรมที่จำเป็นจะต้องมีการปลูกฝังหรือพัฒนาให้เกิดขึ้นตามกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น สังคมจะเจริญงอกงามได้คนในสังคมจะต้องมีคุณธรรม การพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณธรรมระดับภาพรวม จึงได้สังเคราะห์คุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวม โดยแบ่งออกเป็น 4 มิติ คือ 1) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน การพึ่งตนเอง ความมีวินัย ความรับผิดชอบ 2) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง ได้แก่ ฉันทะ ความศรัทธา สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ และความกตัญญู 3) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้งได้แก่ ความมีสติ ความรอบคอบ และความตั้งใจให้ดี และ 4) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน (รุ่งนภา ตั้งจิตเรจริญกุล และคณะ, 2560)

แนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต

ประหยัด พิมพ์ (2561) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์การศึกษาในประเทศไทยภายใต้การใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การศึกษาแห่งชาติ รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อีกทั้งความพยายามของทุกส่วน ในการมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาในประเทศไทยที่ผ่านมานั้นสามารถมองเห็นถึงสภาพที่ยังไม่มีการพัฒนาอย่างชัดเจนเท่าที่ควร

1. การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกส่งผลให้สังคมไทยเกิดการปรับตัวเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมือง การศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งแนวคิด สาระ ตลอดจนแนวทางในการจัดการ การศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลในชาติให้พร้อมรับและปรับตัวให้สอดคล้องเหมาะสม กับการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลกทุกรูปแบบ จากปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาไทยในปัจจุบัน ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 3. ปัจจัยด้านระบบราชการ 4. ปัจจัยด้านการเมือง 5. ปัจจัย ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ดังนั้น เป้าหมายของการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 คือ การสร้างปัญญาชนป้อนเข้าสู่สังคมไทย ปัญญาชน ดังกล่าวมี 2 ระดับ คือ

ประชาชนี หมายถึง ประชาชนที่ใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิต การใช้วิจารณญาณในการดำเนินชีวิตมากกว่า การตอบสนองอารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการของตนเอง

ปราชญ์ธิดา หมายถึง ขนชั้นนำทางปัญญาของสังคมที่ทำหน้าที่เป็น “นักคิด” ทางปัญญาของสังคม คนกลุ่มนี้ ได้แก่ นักวิชาการ ผู้บริหาร และผู้ปกครองประเทศ หรืออาจดำรงตำแหน่งอาชีพหรือสถานะสังคมใด ๆ ก็ได้ ปราชญ์ธิดาจะเป็นตัวแทนในการเปลี่ยนแปลงประเทศและเป็นผู้นำด้านความคิดของบ้านเมือง

หัวใจของการจัดการศึกษา จึงควรมุ่งสร้างคนในประเทศทุกคนให้มีปรัชญาการมองโลกที่ถูกต้อง เพราะ ปรัชญาการมองโลกเป็นพื้นฐานที่รองรับทิศทางที่สร้างความเจริญและสร้างความสงบสุขให้แก่ตนเองและแก่สังคม ส่วนปัจจัย ที่ทำให้เกิดปรัชญาในการมองโลกมีหลายปัจจัยรูปแบบของการศึกษาที่สร้างปัญญา เป็นระบบการศึกษาที่มีความสมดุล ระหว่างการศึกษาเชิงทฤษฎีกับชีวิตจริง เป็นระบบที่สอนคนให้คิดเป็น วิเคราะห์เป็น และประยุกต์ใช้เป็น หลักสูตรการศึกษามี ความสมดุลระหว่างความเป็นท้องถิ่นและความเป็นสากล เป็นระบบการศึกษาที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การศึกษา เพื่อความรู้ (knowledge) การศึกษาเพื่อสร้างทักษะ (skill) และการศึกษาเพื่อสร้างคุณลักษณะชีวิต (character) เป็นระบบ การศึกษาเพื่อทุกคน ทุกระดับสติปัญญา เป็นระบบการศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกในอุดมการณ์ประชาธิปไตย เป็นระบบ การศึกษาที่เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ระบบการเรียนการสอนเน้นสิ่งที่ประเทศไทยมีอยู่เป็นเอกลักษณ์ และสอน โดยเป็นแบบอย่างให้ทำตาม (role modeling) เป็นระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีเครือข่าย การสร้างปัญญาวิถี 3 เครือข่าย คือ เครือข่ายของเด็กวัยเรียน เครือข่ายคนวัยทำงาน และเครือข่ายคนในชุมชน

สิปพนนท์ เกตุทัต (2538) กล่าวถึงวิสัยทัศน์การศึกษาไทยในอนาคต สรุปได้ดังนี้ เป็นระบบการศึกษาที่ เพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล ครอบครัว และชุมชนด้วยการส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้ เพื่อสามารถพัฒนาตนเอง ได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถรับข่าวสารใหม่ด้วยการคิด วิเคราะห์ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนสามารถฝึกกำลังเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพปัญหาไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ ปรัชญาการศึกษา ในอนาคต ถือว่าชีวิตที่มีความสุขคือ ชีวิตที่มีการเรียนรู้ และพัฒนาคนให้เป็นผู้สร้างมากกว่าผู้เสพ เป้าหมายของการจัด การศึกษา ได้แก่ มุ่งสร้างให้คนมีความมั่นใจและเป็นตัวของตัวเอง มุ่งสนองปัญญามากกว่าค้นหา มุ่งพัฒนาจิตใจของความเป็น มนุษย์ที่วัดไม่ได้ด้วยวัดบัตร์ ส่งเสริมอิสรภาพของปัจเจกบุคคล ส่งเสริมให้คนมีคุณธรรมต่อกันด้านกระแสวัฒนธรรมและบริโภค นิยม ปลุกฝังวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ เนื้อหาของการศึกษาจะเน้นการสอนวิชาสุนทรียะศึกษาและพลศึกษา ซึ่งจะไปช่วยเสริมสร้างการพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้สมดุล

รูปแบบการจัดการศึกษาในอนาคต ได้แก่ ให้อิสระแก่ผู้เรียน ให้ทางออกและทางเลือกแก่ทุกคน ทำให้คนรักท้องถิ่นและสามารถดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างพึงพอใจ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานมีเสรีภาพและความรับผิดชอบ ในหน้าที่ รูปแบบการศึกษามีความหลากหลาย เพื่อสนองความต้องการและลักษณะแตกต่างกันของบุคคลและชุมชน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีการประสานสัมพันธ์กัน ใช้ความหลากหลายขององค์กรให้เป็นประโยชน์ ได้แก่ โรงเรียน ครอบครัวยุคใหม่ สื่อมวลชน องค์กรศาสนา ภาคเอกชน องค์กรเอกชนสาธารณะประโยชน์ และองค์กรเฉพาะกิจ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายข้อมูลทั่วโลกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจที่ทันสมัยกับคุณค่าแบบไทยที่เน้นค่านิยมและจริยธรรมตามแนวทางของศาสนา เป็นสื่อให้คนไทยเข้าถึงแก่นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาติต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือและการแข่งขันในเชิงสร้างสรรค์ การสร้างดุลยภาพหรือความพอดีในการผสมผสานคุณลักษณะต่างข้าง ได้แก่ ความเป็นผู้นำกับผู้ตาม ความสามารถในการทำงานเป็นหมู่คณะ กับความสามารถในการดำรงตนในฐานะปัจเจกบุคคล เสรีภาพกับความรับผิดชอบความสามารถในการแข่งขันกับสมณะ การเห็นความสำคัญและประโยชน์ในวิทยาการสมัยใหม่กับความชื่นชมในภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม การเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของไทย การเพิ่มพูนทักษะเฉพาะทางกับการเพิ่มพูนสุนทรียภาพและความรอบรู้ในภาพรวม การเรียนรู้ผ่านสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ กับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ “มนุษย์สัมพันธ์มนุษย์” การจัดประมวลสาระความรู้ทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

2. การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนในระบบการศึกษาในอนาคต การขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะนำไปสู่การปฏิบัติยังคงไม่ครอบคลุมของสถานศึกษาในวงกว้าง ควรมีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ประกอบการขยายผลอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ความพร้อมของสถานศึกษาคุณภาพของครู และบุคลากรทางการศึกษาทั้งในระดับขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ที่จะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและรูปแบบการเรียนการสอนให้เท่าทันกับหลักสูตรฐานสมรรถนะแบบใหม่ ส่งผลให้เกิดความท้าทายในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปปรับใช้อย่างยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนและเร่งพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เหมาะสมกับผู้เรียน

3. การทำการเปรียบเทียบทางการศึกษา

Kandel (1936, p. 406) เห็นว่า การศึกษาเปรียบเทียบมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นพบแรงผลักดันและปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ระบบการศึกษาในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ในขณะที่ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการวัดความแตกต่างของการศึกษาระหว่างแต่ละประเทศ สำหรับระเบียบวิธีการศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษา ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการศึกษา หากเป้าหมายของการศึกษาเป็นเพียงแค่เพื่อเรียนรู้ (learn something) ระบบการศึกษาเท่านั้น การรายงานที่ไม่จำเป็นต้องมีการอธิบาย (a description without explanation) ก็เพียงพอแล้ว แต่แท้จริงแล้ว นักวิจัยด้านการศึกษาเปรียบเทียบมีเป้าหมายมากกว่าการศึกษาเฉพาะข้อมูล (information) ของระบบการศึกษา ควรศึกษาปัจจัยที่กำหนดลักษณะของระบบการศึกษา และรายงานความแตกต่างหรือความเหมือนกันระหว่างระบบการศึกษาสองระบบ หรือมากกว่าสองระบบ โดยอธิบายว่าระบบการศึกษาระบบหนึ่งใช้วิธีใด เพื่อแก้ไขปัญหา (Kandel, 1959, p. 271)

Bray (2007). ได้เสนอมิติการทำการวิจัยเปรียบเทียบทางการศึกษาใน 7 มิติ ได้แก่

1) ภูมิภาคของโลกหรือทวีป (world regions/ continents) ภายในภูมิภาคหรือทวีป มีลักษณะทางการศึกษาที่เหมือนกัน ในขณะเดียวกัน ความเหมือนกันภายในภูมิภาคหรือทวีปนี้ ทำให้เกิดความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นหรือทวีปอื่น

2) ประเทศ (countries) ประเทศต่าง ๆ อาจมีลักษณะทางการศึกษาที่มีความเหมือนกันบนพื้นผิว แต่มีความแตกต่างกันซ่อนอยู่ภายใต้ การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศเป็นการวิจัยที่สำคัญที่สุดตั้งแต่การศึกษาเปรียบเทียบ (comparative education) เกิดขึ้น

3) รัฐหรือจังหวัด (states/ provinces) การศึกษาเปรียบเทียบในระดับรัฐหรือจังหวัดสามารถทำได้สำหรับประเทศที่มีลักษณะการกระจายอำนาจในระดับสูง

4) ภูมิภาคภายในประเทศ (districts) การศึกษาเปรียบเทียบในระดับนี้ เป็นการวิจัยที่เหมาะสมสำหรับประเทศที่มีความแตกต่างกันภูมิภาค ในบางกรณี ข้อมูลในระดับประเทศอาจเชื่อถือไม่ได้ เนื่องจากภูมิภาคต่าง ๆ ภายในประเทศมีความแตกต่างกันมาก

5) มหาวิทยาลัย (university) การศึกษาเปรียบเทียบในระดับอุดมศึกษา ต้องศึกษาภูมิภาคของมหาวิทยาลัย และวัฒนธรรมองค์กรของมหาวิทยาลัย หรืออาจทำการเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยข้ามประเทศ

6) ชั้นเรียน (classroom) การศึกษาเปรียบเทียบมักจะให้ความสำคัญในระดับระบบการศึกษาและนโยบายทางการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชั้นเรียน ตลอดจนการศึกษาเปรียบเทียบชั้นเรียนระหว่างประเทศ กำลังได้รับความสนใจมากขึ้น

7) รายบุคคล (individuals) นักวิจัยสามารถศึกษาเปรียบเทียบผู้อำนวย การ อาจารย์ ผู้ปกครอง และนักศึกษา ซึ่งสามารถทำการวิจัยในแนวทางของสาขาวิชาต่าง ๆ

Hans (1959, p. 307) เห็นว่า การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาสามารถใช้วิธีการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ (historical approach) ว่า การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์จะพยายามสำรวจสาเหตุในอดีตของหนึ่งประเทศหรือหลายประเทศที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (variation) ระหว่างศาสนาหรือชุมชนของประเทศ ทศนคติทางด้านศาสนา ทศนคติทางด้านความทะเยอทะยานของชาติ ตลอดจนลักษณะประจำชาติในอดีตที่ลึกซึ้ง อาจกำหนดสิ่งเหล่านี้ในปัจจุบันได้ โดยไม่รู้ตัว การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เท่านั้นที่สามารถนำสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาให้อยู่บนพื้นผิว อธิบายพลังของสิ่งเหล่านี้ที่มีต่อวัฒนธรรมของชาติ และทำให้การศึกษาเปรียบเทียบเป็นการศึกษา (educative) ได้

4. ความแตกต่างระหว่างการศึกษาไทยกับต่างประเทศ

4.1 เวลาในการเรียน ความแตกต่างระหว่างการศึกษาไทยกับต่างประเทศ เรื่องเวลาเรียนในแต่ละวัน เวลาของแต่ละประเทศจะไม่เท่ากันอยู่แล้ว เนื่องจากเวลาโลกอีกทวีปหนึ่ง (กรณีทางยุโรป) แต่ถ้าพูดถึงระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนของแต่ละวัน การศึกษาของประเทศไทยใช้เวลาใน 1 วัน เฉลี่ย 7 - 8 ชั่วโมงในการเรียน แต่การศึกษาของต่างประเทศใช้ในการเรียนเฉลี่ยเพียงวันละ 3 - 5 ชั่วโมงเท่านั้น ซึ่งสรุปได้เลยว่า การศึกษาของประเทศไทยในแต่ละวันใช้เวลามากกว่าการศึกษาของต่างประเทศ

4.2 การแต่งกาย เพื่อการไปเรียน ความแตกต่างระหว่างการศึกษาไทยกับต่างประเทศ เรื่องการแต่งกาย การศึกษาของประเทศไทย มีกฎเกณฑ์บังคับ ให้แต่งเครื่องแบบให้ถูกต้องตามกฎกระทรวง และตามกฎของสถาบัน ไม่อนุญาตให้แต่งกายในชุดไปรเวท แต่การศึกษาในต่างประเทศบางสถาบันอนุญาตให้นักเรียน นักศึกษา แต่งกายไปเรียนโดยชุดอะไรก็ได้ โดยเฉพาะในระดับ high school หรือ University ซึ่งรายการนี้มีหลายประเทศทั่วโลก

4.3 วิชาที่ต้องเรียน เรื่องวิชาที่ต้องเรียน การศึกษาไทยกับต่างประเทศมีความเหมือนกันทั้งการศึกษาไทยและการศึกษาต่างประเทศ ใช้วิชาเรียนที่เหมือนกัน เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาวิทยาศาสตร์ ก็มีสอนแทบทุกประเทศในทุกมุมโลก แต่จะมีความแตกต่างเรื่องวิชาภาษาไทยในต่างประเทศ บางสถาบันอาจไม่มีการเรียนการสอนในภาควิชานี้

4.4 รูปแบบการเรียนการสอน ความแตกต่างระหว่างการศึกษาไทยกับต่างประเทศ เรื่องการศึกษาในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเน้นให้เรียนไปในด้านวิชาการให้แน่น แต่จะมีชั่วโมงว่าง หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ได้เล็กน้อย เน้นการเรียนในห้องมากกว่านอกห้อง แต่ในการศึกษาต่างประเทศนั้น เน้นการเรียนนอกห้องมากกว่าในห้องเรียน มักจะให้การบ้านหรือหัวข้อให้นักศึกษาไปค้นคว้านอกห้อง และ มาแชร์ความรู้กันภายในห้อง เน้นการทำกิจกรรมร่วมกัน มากกว่าวิชาการในห้อง

สรุปและอภิปรายผล

1. การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย มีดังนี้ 1) การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับอาจารย์ผู้สอน โดยในระดับมหาวิทยาลัยจัดอบรมให้ความรู้ทางด้าน basic teaching แก่อาจารย์ใหม่ทุกคน 3) การส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการให้ทุนสนับสนุนการผลิตบทเรียน virtual classroom และ CAI และการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการโดยจัดทำโปรแกรมกลางของมหาวิทยาลัยที่ใช้ในการจัดทำบทเรียน virtual classroom 4) พัฒนาแบบประเมินการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษาให้มีข้อความเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาไทยในปัจจุบัน ปัจจัยสำคัญส่งผลต่อการศึกษาไทยในปัจจุบัน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีผลต่อการกำหนดคุณสมบัติและคุณภาพของแรงงานในอนาคต 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ตลาดการศึกษา เนื่องจากการกำหนดลักษณะของแรงงานที่ต้องการ เช่น เศรษฐกิจใหม่จะแข่งขันกันด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนา 3) ปัจจัยด้านระบบราชการ เนื่องจากการทำงานตามระบบราชการไทยมักทำงานแบบต่างคนต่างทำไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาเคลื่อนไป มีความอย่างยากลำบาก เนื่องด้วยระบบราชการเป็นอุปสรรค ซึ่งเกิดจากความล่าช้าในการประสานงาน 4) ปัจจัยด้านการเมือง การปฏิรูปการศึกษาขึ้นอยู่กับการเมืองเป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้ามองการเมืองมีเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคก็จะทำให้การเมืองไทยไม่ก้าวหน้า และ 5) ปัจจัยด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณธรรมที่จำเป็นจะต้องมีการปลูกฝังหรือพัฒนาให้เกิดขึ้นตามกระบวนการพัฒนาศักยภาพมนุษย์นั้น สังคมจะเจริญออกมาได้คนในสังคมจะต้องมีคุณธรรม การพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณธรรมระดับภาพรวม จึงได้สังเคราะห์คุณธรรมระดับบุคคลเพื่อบูมความสำเร็จของส่วนรวม

3. แนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต การวิเคราะห์การศึกษาในประเทศไทยภายใต้การใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การศึกษาแห่งชาติ 1) การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกจึงส่งผลให้สังคมไทยเกิดการปรับตัวเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนด้วยทั้งแนวคิด สาระ ตลอดจนแนวทางในการจัดการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลในชาติ ดังนั้น เป้าหมายของการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 คือ การสร้างปัญญาชนป้อนเข้าสู่สังคมไทย ปัญญาชนดังกล่าวมี 2 ระดับ คือ ประชาเมธี และรูปแบบการจัดการศึกษาในอนาคต ได้แก่ ให้อิสระแก่ผู้เรียน ให้ทางออกและทางเลือกแก่ทุกคน 2) การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนในระบบการศึกษาในอนาคต การขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติยังคงไม่ครอบคลุมสถานศึกษาในวงกว้าง ควรมีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ประกอบการขยายผลอย่างเป็นรูปธรรม ความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ความพร้อมของสถานศึกษา คุณภาพอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทั้งระดับขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา 3) การทำการเปรียบเทียบทางการศึกษา การเปรียบเทียบทางการศึกษา มีดังนี้ ภูมิภาคของโลกหรือทวีป ประเทศ รัฐหรือจังหวัด ภูมิภาคภายในประเทศ สถาบันอุดมศึกษา และรายบุคคล 4) ความแตกต่างระหว่างการศึกษาไทยกับต่างประเทศ มีดังนี้ การศึกษาของประเทศไทยใช้เวลาใน 1 วัน เฉลี่ย 7-8 ชั่วโมงในการเรียน แต่การศึกษาของต่างประเทศใช้ในการเรียนเฉลี่ยเพียงวันละ 3-5 ชั่วโมงเท่านั้น ซึ่งสรุปได้เลยว่า การศึกษาของประเทศไทยในแต่ละวันใช้เวลามากกว่าการศึกษาของต่างประเทศ การแต่งกาย เพื่อการไปเรียน การแต่งกายการศึกษาของประเทศไทย แต่งเครื่องแบบให้ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวง และตามกฎหมายของสถาบัน ไม่อนุญาตให้แต่งกายในชุดไพรเวต แต่การศึกษาในต่างประเทศบางโรงเรียนอนุญาตให้นักศึกษาแต่งกายไปเรียนโดยชุดอะไรก็ได้โดยเฉพาะในระดับ high school หรือ university วิชาที่ต้องเรียน เรื่องวิชาที่ต้องเรียน การศึกษาไทยกับต่างประเทศ มีความเหมือนกันและรูปแบบการเรียนการศึกษา ความแตกต่างระหว่างการศึกษาไทยกับต่างประเทศ เรื่องการศึกษา ในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเน้นให้เรียนไปในด้านวิชาการให้แน่นโดยสำคัญ แต่จะมีชั่วโมงว่าง หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ได้เล็กน้อย เน้นการเรียนในห้องมากกว่านอกห้อง แต่ในการศึกษาต่างประเทศ มีเน้นการเรียนนอกห้องมากกว่าการเรียนในห้องเรียน มักจะให้การบ้านหรือ

หัวข้อให้ผู้เรียนไปค้นคว้านอกห้องด้วยตนเอง และมาแชร์ความรู้กันภายในห้องเรียน เป็นการเพิ่มทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

การอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *วิเคราะห์ 5 ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการศึกษาไทย*. <http://www.kriengsak.com/node/1040>
- ปรีดี ทุมเมฆ. (2560). *แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 : มิติด้านการศึกษา*. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5(3), 389-403.
- ประหยัด พิมพา. (2551). *แนวโน้มการศึกษาไทยในครึ่งทศวรรษหน้า*. <http://www.kriengsak.com/node/77>
- ประหยัด พิมพา. (2561). *การศึกษาไทยในปัจจุบัน*. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยธรรมา*, 7(1), 244.
- ยีน ภู่วรรณ. (2551). *ไอซีทีเพื่อการศึกษาไทย*. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- รุ่งนภา ตั้งจิตเจริญกุล, วิชุดา กิจธรรม, สุริพร อนุศาสนนันท์, พิกุล เอกวางกูร และจันทร์เพ็ญ ตั้งจิตเจริญกุล. (2560). *การศึกษาแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 23(1), สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิปปนนท์ เกตุทัต. (2538). *การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์*. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุภารัตน์ แซ่อ้อ. (2555). *5 ปัจจัยที่มีผลกับการศึกษา*. <https://www.gotoknow.org/posts/274883>
- Bray, M. (2007). *Actors and Purposes in Comparative Education*. *Comparative Education Research*. CERC Studies in Comparative Education, 19, 15-38. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-6189-9_1
- Hans, N. (1959). *The Historical Approach to Comparative Education*. *International Review of Education / Internationale Zeitschrift für Erziehungswissenschaft / Revue Internationale de l'Education*, 5(3), 299-309.
- Kandel (1936). *Toward a Postcolonial Comparative and International Education*, 406. <https://doi.org/10.1086/723491>

ความสามารถของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในการให้เหตุผล

English major students' ability to reason

จำนง แก้วเนียม^{1*}, ปิยะวรรณ เจริญชัยวัฒน์², บุศรินทร์ เดชดำรงศรีปรีชา³ และ สิริพร บ้องกงลาด⁴Chamnong Kaewneam^{1*}, Piyawan Jaroenchaiwat²,Busarin Detdamrongpreecha³ and Siriporn Pongkonglad⁴^{1*, 2, 3} คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร^{1*, 2, 3} Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep, Thailand⁴ คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพมหานคร⁴ Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand

Received: May 11, 2023 Revised: June 28, 2023 Accepted: July 3, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วัดความสามารถในการให้เหตุผลของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ โดยมีผู้ประเมินจำนวน 3 ท่านเป็นผู้ตรวจให้คะแนนความเรียงเชิงโต้แย้งของนักศึกษา นักศึกษาเขียนตอบคำถามแสดงความเห็นด้วยหรือไม่ในประเด็นที่ว่ามหาวิทยาลัยควรจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์แทนแบบต่อหน้า โดยนักศึกษาต้องให้รายละเอียดและเหตุผลประกอบการแสดงความเห็นอย่างเฉพาะเจาะจง ระบุแหล่งอ้างอิงที่นำมา และเขียนความเรียงที่มีความยาวประมาณ 450-500 คำ การประเมินความเรียงนี้ดำเนินการแบบเชิงรวมทีละย่อหน้าจากระดับ 1 (ต้องปรับปรุงมาก) ถึงระดับ 5 (ยอดเยี่ยม) โดยพิจารณาความเกี่ยวข้องของเนื้อหากับประเด็นที่ถาม โอกาสที่เนื้อหาหนึ่งจะได้รับการตอบรับเมื่อคำนึงถึงมุมมองของสาธารณชนทั่วไป ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ความเป็นไปได้ที่จะจูงใจให้ผู้อ่านเห็นด้วยกับจุดยืนของผู้เขียน งานวิจัยนี้พบว่าความสามารถในการให้เหตุผลของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษกลุ่มนี้อยู่ระหว่างระดับต้องปรับปรุงถึงระดับดีมาก โดยเฉลี่ยนักศึกษามีความสามารถอยู่ในระดับดีพอสมควร นอกจากนี้ ยังค้นพบข้อเสนอแนะสำคัญสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไปให้คำนึงถึงความตรงไปตรงมาและความชัดเจนเข้าใจง่ายของเหตุผลเมื่อมีการประเมินคุณภาพของการให้เหตุผล

คำสำคัญ: การให้เหตุผล การโต้แย้ง ไทย วิชาเอกภาษาอังกฤษ ความสามารถ

Abstract

This study measured Thai English major students' ability to reason when writing argumentation. Their argumentative essays were evaluated by three evaluators. The students were asked to write an answer to one argumentative question: Do you agree with this statement? Universities should replace face-to-face degree programs with those done completely online. They were required to give specific details and reasons, cite given sources, and write approximately 450-500 words. The essays were evaluated holistically by paragraph on a scale of 1 (much improvement needed) to 5 (excellent). The evaluators chose the degree

*Corresponding author. Tel.: 085 901 3083

Email address: chamnong.k@mail.rmutk.ac.th

to which the reasons given in the paragraphs were relevant to the question asked, credible, persuasive to readers about the writer's position, and acceptable considerations from the general public's perspective. It was found that the English major students' ability to reason ranged from improvement needed to very good levels, with an average ability falling to a pretty good level. The results suggested two more important concerns regarding the quality of reasoning for further instruction and investigation, that is, directness, and clarity of the reasons.

Keywords: Reasoning, argumentation, Thai, English majors, ability

Background

The ability to reason is crucial for English major students. This ability is always measured as independent tasks in high-stake English standardized tests, including TOEFL and IELTS. In one example, IELTS test takers are asked to present an argument regarding whether they believe that formal examinations are a fair means of assessment of a student's ability. They are required to give reasons for their answer, use their own ideas, knowledge and experience, and support their arguments with examples and relevant evidence (Hawthorn English Language Centres, 1997). In this scenario, test takers must have full knowledge of the specifications: *reason*, *argument*, *evidence*, and a type of composition – *argumentation*.

According to Cambridge Dictionaries Online (2019a), argument is “a reason or reasons why you support or oppose an idea or suggestion, or the process of explaining them”. The definition indicates that the ability to reason is closely connected with the ability to argue. When it comes to arguing, another term deserves attention, that is, argumentation. According to Cambridge Dictionaries Online (2019b), argumentation is “a set of arguments used to explain something or to persuade people...”. This definition suggests another important attribute to argumentation or reasoning, and that is persuasion.

Actually, argumentation originated in ancient Greece, when Aristotle classified the means of persuasion into *ethos*, *pathos*, and *logos*. The terms refer to appeals to authorities, appeals to emotion, and appeals to logic, respectively (Deane & Song, 2014). This classification has meant that when argumentation is written, the important intent is to win readers' decision (Toulmin, Rieke & Janik, 1979). The interest in argumentation became widespread in 1958, when Stephen Toulmin extended its concept to embrace ideas that do not agree with the writer. Nowadays, argumentation is understood to include six important elements, that is, claim, data, counterargument claim, counterargument data, rebuttal claim, and rebuttal data (Toulmin, 1958; Toulmin, Rieke & Janik, 1979; Qin & Karabakak, 2010; Ramage, Bean & Johnson, 2010). Following Qin & Karabakak (2010) and Stapleton & Wu (2015), Kaewpet (2019a), defines the terms as follows.

Claim	Writer's position/viewpoint
Data	Evidence for the writer's position
Counterargument claim	Opposing position from the writer
Counterargument data	Evidence for the opposing position

Rebuttal claim	Rebuttal statement
Rebuttal data	Evidence for the rebuttal statement

(Kaewneam, 2022, p. 4)

As we can see, evidence plays a significant role in the process of argumentation. It can give weight to persuasion, and it may support or undermine the writer's position. Weidaucer (2000) recommends five kinds of evidence: statistics, examples, logic, anecdotes, and quotations. Qin & Karabakak (2010) give another set of evidence: facts, research studies, expert opinions, definitions, analogies, and logical explanations. In addition, Qin & Karabakak (2010, citing Ramage & Bean 1999), suggest that opposing evidence should also be used for rebuttals, for example, logical fallacies, insufficient support, invalid assumptions, and immoral values.

Appropriate use of evidence would result in compelling reasoning. However, argumentation is the most challenging type of writing, when compared with others such as description, narration, and exposition (Yang & Sun, 2012). Martin (1989) points out that progress in mastering a new kind of text would move from narratives and procedures to argumentative essays. The difficulty of argumentation lies in its nature. To be successful, one needs to build it with all of the six elements effectively. Dean & Song (2014) portray steps that skilled writers might take in an argumentation cycle, which may not necessarily occur in a fixed order: 1) understanding the stakes, 2) exploring the subject, 3) considering positions, 4) creating and evaluating arguments, and 5) organizing and presenting arguments. Indeed, giving reasons in argumentation would not be an easy task for beginning writers – not to mention English as a foreign language (EFL) learners.

Thai students, in general, may not perform well on argumentative tasks as evidenced by their English standardized test results. According to a TOEFL report, the total writing mean score of students whose first language is Thai was 20 out of 30 (ETS–TOEFL 2017). Likewise, according to an IELTS's record (2017) the writing mean band score of test takers achieved by test takers whose first language is Thai was 5.5 out of 9. Obviously, there is a lot of room for improvement in writing scenarios. Nevertheless, it is worth noting that the reports are based on the total writing scores, not independent tasks. Further investigation is necessary to learn more specifically about Thai students' ability to reason.

Thai English majors studying at Thai universities usually train in argumentation or skills in giving reasons, but that cannot guarantee satisfactory results. To the best of my knowledge, argumentation is rarely investigated in the Thai context. In one example, Ka-Kan-dee & Kaur (2015) interviewed two lecturers who taught argumentative writing to Thai university students. The lecturers found a consistent problem regarding insufficiency of knowledge about argumentative features, the ability to produce a clear thesis statement, difficulties in organizing ideas and supporting the ideas with solid evidence. In addition, Kaewpet (2018a, 2018b, 2018c) and Kaewpet, Duangpattra, Ackaradejruangsri, & Na Phairee (2019) researched on a criteria and scale for evaluating argumentation, quality of argumentation models, quality of students' argumentative essays, and influence of reasoning and writer's voice on quality of argumentative essays. Only the last study explored reasoning especially. The study suggested that the ability to reason would influence the overall quality score of argumentative tasks, particularly those completed by beginning

learners. Therefore, this study was interested in measuring the results of training, taking quality of reasoning into account. The focus of this study was narrowed down to the quality of individual sets of reasons presented in English major students' responses to an argumentative question. It is believed that the overall quality of argumentation will be satisfactory when the reasoning is also of good quality. Knowledge gained from this study will be applicable to future instruction regarding how to improve the way to teach argumentation as well as reasoning skills.

Research purpose

To measure Thai English major students' ability to reason when writing argumentation.

Related literature

Understanding about the ability to reason in this study is underpinned by two areas of knowledge—that is related to evidence and that is concerned with quality of reasoning.

Evidence in reasoning

Evidence is the heart of the reasoning process. The evidence can be used to support claims, rebuttal claims, or the writer's position, and it can be used to devalue counterargument claims, or the opposing position of the writer. It is called 'data' in the classical six elements of argumentation (see **Background**). Training in the elements will help with the quality of reasoning. Inclusion of counterarguments and rebuttals in particular positively correlated with the score of argumentation. The conclusion is based on many studies. For example, Morgan & Beaumont (2003) employed chat rooms to engage Australian school students in argumentation. As a result, the students were more logical in their argumentation, offered cases that were more sharply to the point, and they were able to provide detail that was improved in both quantity and quality. Liu & Stapleton (2014) examined argumentative essays written by Chinese students. The students received instruction in argumentation which included counterarguing and refuting. It was found that the inclusion of counterarguments and rebuttals was positively correlated with the overall score of the argumentative essays.

Based on Weidauer (2000) and Qin & Karabakak (2010), Kaewpet (2019) demonstrates the use of evidence by a student who wrote a response to a question as to whether traffic jams should be taken as a unique tourist experience as follows.

Facts	Bangkok is the capital city of Thailand. It is one of the most congested cities in the world.
Statistics	TomTom Traffic Index (2008–2017) reports that if you travel during evening peak, you will have to add 118% to regular free-flow travel time; or 91%, 65%, 40%, to the peaks in the morning, on non-highways, or on highways respectively.
Anecdotes	A tourist shares his experience about traffic jams in Bangkok on Tripadvisor (2017). He wanted to visit one of the best restaurants for lunch. The

	restaurant was open from 12.00–2.00 p.m. He boarded a taxi from his hotel. He was caught in traffic jams. When he reached the restaurant, the lunch hours had already closed.
Research studies	According to the Global Traffic Scorecard survey conducted by Inrix, an American-based transportation analytics company, Bangkok ranked 12th among the most congested cities in the world in 2016 (Cookson, 2017).
Expert opinions	Dr. Vallop Suwandee, chief adviser to the Bangkok governor, considers that despite the Inrix's statistics, Bangkok's traffic conditions are getting better when compared with five or ten years ago (Lee 2017).
Definitions	'Free flow' is referred to an 'uncongested' condition of traffic (TomTom Traffic Index 2008–2017).
Analogies	Travel during peak times in Bangkok might be a nightmare for some people.
Logical explanations	Another tourist suggests on Tripadvisor that one can avoid traffic jams and get around the city comfortably to plenty of good restaurants by the sky train or the underground (2017). Actually, he can enjoy the world going by and learn something from Bangkok's traffic problems by watching them from the sky train or a walking bridge.
Logical fallacies	The unhappy tourist writes: "Bangkok is plagued by such perpetually bad traffic that it would literally RUIN your WHOLE holiday experience" (Tripadvisor, 2017). This comment suggests that he had other good holiday experiences in Bangkok. Unfortunately, he takes the unhappy experience seriously.
Insufficient support	The bad experience about the traffic is probably only one among the many good experiences during his stay in Bangkok.
Invalid assumptions	While the congested conditions might cause a tourist discomfort, it is probably overstated to say that it can ruin one's whole holiday experience in Bangkok. Tourists can do a lot more things to suit their preferences and fulfill their holiday. In fact, traffic jams are part of a new experience that one can only get from Bangkok.
Immoral values	This post is part of a review of the busy Sukhumvit Street, which is actually connected to both the sky train and the underground. There are 369 comments about the area in total (Tripadvisor 2017). Based on an exploration of the first 25 posts, the majority of them, except two, give good recommendations for the street. All of them are interested in other topics rather than traffic jams. Therefore, Bangkok remains a charming tourist destination with or without the congested traffic conditions.

(Student A in Kaewpet, 2019a, p. 30-31)

Quality reasoning

Interest in the quality of reasoning arises from the observation that structuring argumentation with six elements of argumentation is essential, but argumentation with a good surface structure does not necessarily indicate good reasons. The argumentation is often found to lack concrete examples and detailed analyses that provide a holistic understanding of the problem when the data or

evidence is manifested (Stapleton & Wu, 2015). In this context, the substance or adequacy of the reasoning is key to success. The data or evidence should be accurate, relevant, and logically adequate (Sampson & Clark, 2008; Stapleton & Wu, 2015). Otherwise, the argumentation may remain unpersuasive and readers may remain unconvinced. In addition, quality of reasoning can be measured by looking into characteristics like acceptability, relevance, sufficiency/adequacy, credibility, and effectiveness of the reasons. Definitions of some characteristics are given. For example, the data or evidence that is acceptable, relevant, and sufficient or adequate is the data or evidence that can be accepted as true, that serves the conclusion, and that provides enough support to justify the belief of the writer (Bickenbach & Davies, 1997; Hughes & Lavery, 2008; Stapleton & Wu, 2015). Acceptability is also defined to mean the logical structure and the degree of realism of the data or evidence (Schwarz, Neuman, Gil & Ilya, 2003). Adequacy is identified to be concerned with an appropriate amount of the data or evidence (Weidaucer, 2000).

For PBS LearningMedia (2014), the data or evidence should be relevant, effective, credible, and related sources cited. Relevant evidence is closely connected with a topic under discussion. Effective evidence will produce a desired result. Credible evidence will convince readers. When an idea is taken from a source, the source should be cited. Below is an example checklist for measuring the quality of evidence given by PBS LearningMedia.

Claim	Evidence	Quality checklist
Producing genetically modified foods can cause environmental and health problems.	As pesticide use increases chemicals such as glyphosate make their way into food and water supplies. earthopensource.org	☒ Is the reasoning relevant? ☒ Is the evidence effective? ☒ Is the evidence credible? ☒ Is the claim cited?
Eating genetically modified foods can be dangerous to people's health.	Increased instances of Soy allergies after the introduction of GMO Soy. responsibletechnology.org	☒ Is the reasoning relevant? ☒ Is the evidence effective? ☒ Is the evidence credible? ☒ Is the claim cited?

(Adapted from PBS LearningMedia, 2014)

In conclusion, when evaluating the quality of argumentation, the first thing that should be examined is whether the provided data or evidence is relevant to the problem in question. Other criteria should include acceptability, credibility, and persuasiveness of the reasons. Acceptability is concerned with appropriateness of the reasons. Because one of the important intents of argumentation is to win an argument from readers, the reasons should also be those appropriate and acceptable by the general public. Credibility deals with whether the reasoning given is believable, perceived as true, and/or a source is cited. Finally, the degree of persuasiveness can be greater when the data or evidence given is sufficient and effective.

Research methods

Population and samples

This study was carried out at a Thai university, where Thai English major students were studying argumentative writing as part of their program. The population of this study was a group of 21 students. One of the argumentative essays written by seven of the students were randomly selected to be evaluated for their quality in this study, taking a percentage of 33 samples in total. After the students completed all of the assignments, the lecturer informed the students that some of their essays might be selected randomly to be research materials. The research results would help improve the instruction of argumentative writing. They were ensured that the use of their work would not affect their study results, and their names would not be presented in the research report.

Research materials

This study was carried out before the COVID-19 pandemic, when many online programs were offered to students around the world. The English major students were asked to write an answer to one argumentative question: Do you agree with this statement? Universities should replace face-to-face degree programs with those done completely online. They were given two extracts from the Web – one supporting face-to-face programs, and the other encouraging online channels. They were required to give specific details and reasons, cite the given sources, and write approximately 450–500 words. All of the students had one introductory paragraph and one concluding paragraph in the responses. Three of them had four body paragraphs; three students, three paragraphs, and one student, only two paragraphs. Before they wrote an answer to the question, they were given a model response to an issue on marine parks by Daly (1997). This model essay was regarded as having a good surface structure, including all of the six elements and supporting the arguments with solid evidence. The students analyzed the surface structures and the content of the model essay before writing up their own argumentation on the given question. The example had one introductory paragraph, four body paragraphs, and one concluding paragraph. Three of the four body paragraphs begin with counterargument claim, and counterargument data, then, switch to rebuttal claim and rebuttal data. The last body paragraph is dedicated to the writer's position without opposing views – it contains claims and data only.

Data collection

The students' answers to the argumentative question – the seven argumentative essays – were placed on a Google form by paragraph. Three evaluators were invited to participate in the research. They were Thai lecturers teaching English reading and writing to English majors as well as other majors in two universities. They evaluated the students' ability to reason through the essays. They chose the degree to which the reasons given in each of the paragraphs were, holistically, relevant to the question asked, acceptable considerations from the general public's perspective, credible, and persuasive to the reader about the writer's position. The students were given 1 point when the reasoning in the paragraph needed much improvement; 2 needed improvement, 3 when it was pretty good, 4 very good, and 5 excellent. The introductory paragraphs were not measured, because they were not a place for detailed reasons. The

reasons were spelled out in the remaining paragraphs, including the concluding paragraph. The evaluators were also asked to give some feedback or comments on the students' answers as they wished. This section was optional, aiming to yield only important concerns from the evaluators regarding an effective way to reason.

Data analysis

The scores of the seven essays measured by the three evaluators were calculated for means and interpreted as follows: 1.00–1.44 much improvement needed, 1.45–2.44 improvement needed, 2.45–3.44 pretty good, 3.45–4.44 very good, and 4.45–5.00 excellent. After that, recommendations on a way to reason effectively were drawn from the feedback and comments given by the evaluators.

Results and discussion

Three major findings can be discussed in relation to the students' ability scores, individual sets of reasons, and the evaluators' suggestions about an effective way to reason.

Reasoning ability

Table I presents the ability of the seven students to reason.

Table I Mean scores

	Student 1	Student 2	Student 3	Student 4	Student 5	Student 6	Student 7
Paragraph 1 (Introduction)	-	-	-	-	-	-	-
Paragraph 2 (Body)	3.33	2	1.67	3.33	3	2.67	2.33
Paragraph 3 (Body)	2.67	2.33	2.33	3.33	4.00	3.67	2.00
Paragraph 4 (Body)	3.00	2.33	2.67	3.00	4.33	3.67	2.67
Paragraph 5 (Body/Conclusion)	3.33	2.33	3.00	4.33	-	3.33	3.00
Paragraph 6 (Conclusion)	3.00	-	-	4.00	-	-	2.67
Means	3.07	2.25	2.42	3.60	3.78	3.34	2.53
Interpretation	Pretty good	Needs improvement	Needs improvement	Very good	Very good	Pretty good	Pretty good
				3.00			
				Pretty good			

The English major students' ability to reason ranged from improvement needed to very good levels – two needed improvement (2.25, 2.42), three were pretty good (2.53, 3.07, 3.34), and two were very good (3.60, 3.78). On average, the students' ability fell to a pretty good level (3.00).

The findings reflected a common picture of an English classroom – students are more often than not of mixed abilities, and most students' scores spread in the middle of the scale. In this study, no essays

were judged to be of the lowest or highest levels. This is due to the fact the students had been trained in argumentation; therefore, a positive training effect can be expected to some extent. In a study completed in a Chinese context, for example, after a group of students were trained in building counterarguing and refuting into their argumentation, the effectiveness of their argumentative essays was scored higher (Liu & Stapleton, 2014). However, it also revealed, like other studies, that argumentation is a hard type of writing (Martin, 1989; Yang & Sun, 2012) for both speakers of English (Deane & Song, 2014) and EFL learners, including Thai (Ka-kan-dee, 2015). In America, it was found that college students were not very effective at producing written arguments. They failed to include a thesis, reasons, evidence, or did not present the elements clearly. The supporting evidence was not sufficiently developed, and the students did not recognize or respond to alternative viewpoints (Deane & Song, 2014).

Individual sets of reasons

When looking at individual paragraphs, the two best were from two different students (4.33). The best paragraphs are presented in Figure I. The first was a body of the response and it included only claims and data, which were reasons supporting the writer's position. The writer argued for face-to-face learning in response. The other was a concluding paragraph supporting the writer's position – the writer also preferred face-to-face learning to online learning. In addition, it was found that one of the paragraphs received a much lower score than the others, which fell into the improvement needed level (1.67). The paragraph receiving the lowest score is not reported here considering possibly accidental mistakes observable from the paragraph, resulting in the lowest score.

Scores	Part of Essays	Reasoning
4.33	Body (claim, data)	There are still many downsides of online learning, such as the students' commitment to the lesson. Some people wake up late and fall asleep while the teacher is giving lectures, it makes them unable to understand the lesson and their grades will deteriorate. Another thing is a question to asking the teacher in various doubts. Face-to-face questioning can be explained more clearly because students can see the teacher's expressions and feelings. (Student 4)
4.33	Conclusion	In conclusion, universities should not replace face-to-face degree programs with those completely done online. Studying online cause many different effects as mentioned above. It affects routine life, work life balance, health, internet issues, and communication. So, I think face-to-face degree programs are more efficient than studying online. Teachers will also be able to see if the students are willing to study or not and able to properly assess students. However, maybe in the future there might be a better way to learn online and more efficient. So, I think universities are not ready for that yet. (Student 5)

Figure I Highest and lowest scores

The first best paragraph suggests that arguing for only one side of position – in this case, the writer’s position – is an easier task than when also writing for the opposite side but refuting the opposing side to win the writer’s arguments. The students actually wrote such complex paragraphs containing counterargument claim, counterargument data, rebuttal claim and rebuttal data, but their paragraphs did not receive high scores. This is the reason why many scholars strongly recommend that the skill in taking the opposing side of views from the writer and the skill to refute them should always be taken into account, when students train in argumentation (Toulmin, 1958; Qin & Karabakak, 2010; Ramage, Bean & Johnson, 2010; Stapleton & Wu, 2015; Kaewpet, 2019a).

How to reason effectively

Feedback and comments on the students’ responses suggest useful recommendations on how to reason effectively.

1. All of the information given should be related to the issue in question.
2. The writer’s position should always be clearly stated.
3. The writer should present his/her ideas in the clearest way possible – argue for or against an issue in question.
4. Ideas and examples given should always be adequate and rich.
5. Correct language use will result in better understanding.
6. Simple vocabulary may help with comprehension when writing argumentation.
7. Effective coordinators can help with the quality of reasoning.

The suggestions confirm a number of important criteria for evaluating argumentation. Number 1 is concerned with relevancy, as emphasized by Stapleton & Wu (2015) and Kaewpet (2018a). Numbers 2 - 3 highlight the most important information in argumentation, where controversies about, that is, the writer’s position. The writer must announce his/her position regarding a controversial situation, as suggested by all argumentation schemes (Toulmin, 1958; Toulmin, Rieke & Janik, 1979; Qin & Karabakak, 2010; Ramage, Bean & Johnson, 2010; Stapleton & Wu (2015). Number 4 promotes adequacy or sufficiency of the reasons. Appropriate and effective amount of evidence will result in persuasive reasoning (Bickenbach & Davies, 1997; Ramage & Bean 1999; Hughes & Lavery, 2008; Stapleton & Wu, 2015). Numbers 2 - 3 also reflect directness of reasoning that is stressed in most criteria for evaluating argumentation. Directness might not be encouraged culture in many areas of communication, but it is important in argumentation. In addition, writers are always required to provide specific examples and reasons to complete independent tasks such as IELTS and TOEFL (ETS–TOEFL, 2023) and IELTS (2023). Numbers 5-7 demonstrate another criterion for evaluating argumentation, that is, language use. Correct grammar use, good word choice, and effective selection of conjunctives are always considered when it comes to evaluating writing. However, this study suggests that the use of simple words may facilitate the overall comprehension of the reasoning, because this process is already complicated in itself in terms of the elements of argumentation.

Conclusion

The focus of this study was on the quality of reasoning observed from English major students' written argumentation. Like Toulmin (1958), Qin & Karabakak (2010), Ramage, Bean & Johnson (2010), and Stapleton & Wu (2015), this study suggests that instruction of argumentation should take the surface structure, including claim, data, counterarguments, and rebuttals, as well as quality of reasoning in the process of argumentation into account. Instruction may not guarantee immediate quality; however, studies have reported that training influences better quality (e.g., Ritchie & Black, 2012; Domenech & Krah, 2014; Noroozi, Biemans & Mulder, 2016). Through reasoning, university students can develop critical thinking, understand issues in questions more deeply, engage in more complex and controversial situations and sources of knowledge, and make decisions that are based on good reasons (Deane & Song, 2014). As for evaluation criteria, examination can be concerned with the same considerations as this study, that is, relevance to an issue being discussed, acceptably in terms of the general public's perspective, credibility, and persuasiveness of the reasons to the reader about the writer's position. In addition, an extended definition of quality can cover clarity and directness, as the evaluators suggested. Argumentation is taught, learned, and evaluated in classrooms around the world – in America, China, Malaysia (e.g., Bipinchandra, Shah, Puteh, Din, Rahamat & Aziz, 2014; Dean & Song, 2014; Liu & Stapleton, 2014). Thai students should keep up with the academic challenge regarding quality of reasoning.

Acknowledgement

We would like to express our sincere thanks to English major students studying at Faculty of Liberal Arts, Rajamanagla University of Technology Krungthep, who contributed their argumentative essays to this study. Thank you very much.

References

- Bickenbach, J.E. & Davies, J.M. (1997). *Good Reasons for Better Arguments: An Introduction to the Skills and Values*. Broadview Press.
- Bipinchandra, J. S., Shah, P. M., Puteh, S. N., Din, R., Rahamat, R. & Aziz, J. A. (2014). User Needs Analysis in Learning Argumentative Writing via Mobile Platform. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 118: 198–205.
- Cambridge University Press 2019a. Argument. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/argument> (19 October 2019).
- Cambridge University Press 2019b. Argumentation. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/argumentation> (19 October 2019).
- Daly, B. (1997) Writing Argumentative Essays. <http://www.ltn.lv/~markir/essaywriting/modelmp.htm> (27 October 2022).

- Deane, P. & Song, Y. (2014). A Case Study in Principled Assessment Design: Designing Assessments to Measure and Support the Development Argumentative Reading and Writing Skills. *PsicologiaEducativa*. 20, 99–108.
- Domenech, M. & Krah, A. (2014). What Familial Aspects Matter? Investigating Argumentative Competences of Learners at the Beginning of Secondary Schooling in the Light of Family-based Resources. *Learning, Culture and Social Interaction*. 3: 77–87.
- ETS–TOEFL. (2023). The TOEFL Test. <https://www.ets.org/toefl> (30 April 2023).
- Hawthorn English Language Centres. (1997). *IELTS to Success*. John Wiler & Sons.
- Hughes, W. & Lavery, J. (2008). *Critical Thinking: An Introduction to the Basic Skills*. Ontario: Broadview Press.
- IELTS. (2023). About Us. <https://www.ielts.org/> (30 April 2023).
- Kaewneam, C. K. (2022). *A Guild to Practice Argumentation: Reasoning Tasks*. KpKn.
- Kaewpet, C. (2018a). Criteria and Scale for Argumentation. *Theory and Practice in Language Studies*, 8, 564–569.
- Kaewpet, C. (2018b). Quality of Argumentation Models. *Theory and Practice in Language Studies*, 8, 1105–1113.
- Kaewpet, C. 2018c. Quality of Argumentative Essays Written by Thai students. *Proceedings of CreTech 2018*. 24–26 July, 217–222. Rajamangala University of Technology Krungthep.
- Kaewpet, C., Duangpattra, K., Ackaradejruangsri, E. & Na Phairee, N. (2019). The Influence of Reasoning and Writer's Voice on the Overall Quality of Argumentation. *Proceedings of CreTech 2019*. 19–21 June: 168–174. Rajamangala University of Technology Krungthep.
- Kaewpet, C., (2019a). 1 214 403 *Argumentative Writing*. Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep (photocopied).
- Ka-Kan-dee, Maleerat & Kaur, Sarjit. (2015). Teaching Strategies Used by Thai EFL Lecturers to Teach Argumentative Writing. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 208, 143–156.
- Liu, F. & Stapleton, P. (2014). Counterargumentation and Cultivation of Critical Thinking in Argumentative Writing: Investigating Washback from a High-stakes Test. *System*, 45, 117–128.
- Martin, J. R. (1989). *Factual Writing: Exploring and Challenging Social Reality*. Oxford University Press.
- Morgan, W. & Beaumont, G. (2003). Using a Chat Room to Develop Early Adolescent Students' Argumentative Writing. *Journal of Adolescent and Adult*, 47, 146–157.
- Noroozi, O., Biemans, H. & Mulder, M. (2016). Relations Between Scripted Online Peer Feedback Processes and Quality of Written Argumentative Essay. *Internet and Higher Education*. 31: 20–31.
- PBS LearningMedia. (2014). Argumentative Essay: Citing and Analyzing Evidence. <https://www.pbslearningmedia.org/resource/6c92dbfe-e060-48a6-b3ac-14064b8132ec/argumentative-essay-citing-and-analyzing-evidence/> (22 January 2019).

- Qin, J. & Karabacak, E. (2010). The Analysis of Tomlin's Elements in Chinese EFL University Argumentative Writing. *System*, 38, 444–456.
- Ramage, J. D., Bean, J. C., & Johnson, J. (2010). *Writing Arguments: A Rhetoric with Readings*. Pearson Longman.
- Ritchie, M. & Black, C. (2012). Public Internet Forums: Can They Enhance Argumentative Writing Skills of Second Language Learners? *Foreign Language Annuals*. 45, 349–361.
- Sampson, V. & Clark, D. B. (2008). Assessment of the Ways Students Generate Arguments in Science Education: Current Perspectives and Recommendations for Future Directions. *Science Education*, 92, 447–472.
- Schwarz, B.B, Neuman, Y., Gil, J. & Ilya, M. (2003). Construction of Collective and Individual Knowledge in Argumentative Activity. *Journal of English for Academic Purposes*, 12, 219–256.
- Stapleton, P. & Wu, Y. (2015). Assessing the Quality of Arguments in Students' Persuasive Writing: a Case Study Analyzing the Relationship between Surface Structure and Substance. *Journal of English for Academic Purposes*, 17, 12–23.
- Toulmin, S. (1958). *The Uses of Argument*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Toulmin, S., Rieke, R. & Janik, A. (1979). *An Introduction to Reasoning*. Macmillan.
- Weidaucer, M. H. (2000). *Tapestry Writing 3*. Heinle & Heinle.
- Yang, W. & Sun, Y. (2012). The Use of Cohesive Devices in Argumentative Writing by Chinese EFL Learners at Different Proficiency Levels. *Linguistics and Education*, 23, 31–48.

การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพฯชั้นใน¹

Change in the Functions of Chinese Shrines in Inner Bangkok¹

ธมาภรณ์ พุมพิง^{2*} และ พรณี บัวเล็ก³
Thamaporn Phumpij^{2*} and Punnee Bualek³

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าในเขตกรุงเทพฯชั้นใน
สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

^{2*} นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพมหานคร

^{2*} Ph.D. Student of Program Interdisciplinary for Development, Chandrakasem Rajabhat University, Thailand

³ ศาสตราจารย์, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพมหานคร

³ Professor, Thesis advisor, Graduate School, Chandrakasem Rajabhat University, Thailand

Received: May 4, 2023 Revised: June 28, 2023 Accepted: July 3, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสำคัญและหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพฯชั้นใน และ 2) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีน เขตกรุงเทพฯชั้นใน ที่ส่งผลต่อความสำคัญและหน้าที่ของศาลเจ้า การวิจัยนี้เลือกพื้นที่การวิจัยและประชากรที่ต้องการศึกษาด้วยวิธีเจาะจง จำนวน 28 ศาล จำแนกเป็นศาลเจ้าชาวจีนสำเนียงแต้จิ๋ว จำนวน 13 ศาล ฮกเกี้ยนและฮากกา สำเนียงภาษาละ 5 ศาล กวางตุ้งและไหหลำ สำเนียงภาษาละ 1 ศาล ไม่สามารถระบุได้ 3 ศาล การศึกษาใช้การบูรณาการแบบสหวิทยาการ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา ด้วยการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ และสำรวจเก็บข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ช่วงเวลาตามความสำคัญและหน้าที่ของศาลเจ้าที่เปลี่ยนแปลง ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสำคัญและหน้าที่ของศาลเจ้ามีการเปลี่ยนแปลงแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมธำรงอัตลักษณ์จีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษา (ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ - ทศวรรษ 1900) ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมในการประกอบพิธีกรรมธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีน (ทศวรรษ 1910 - ทศวรรษ 1970) ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีนและเปิดพื้นที่รองรับการท่องเที่ยว (ทศวรรษ 1980 - ปัจจุบัน) และ 2) การเปลี่ยนแปลงและปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสำคัญและหน้าที่ของศาลเจ้ามาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากภายนอก โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในประเทศจีนและภายในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลไทยกับชาวจีน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนจีน ศาลเจ้าเป็นพื้นที่แสดงตัวตนความเป็นคนจีนในเรื่องความศรัทธาและความผูกพันของกลุ่มคนจีน และสถานภาพของศาลเจ้าจีนสะท้อนภาพชุมชนจีนภาพในแต่ละช่วงเวลา ข้อเสนอแนะงานวิจัยต่อยอดนโยบายการจัดการศาลเจ้าของภาครัฐ คือ ศาลเจ้าเป็นกุศโลบายที่ต้องการ การสนับสนุนโอปอ้อมทั้งจากภาครัฐและผู้อุปถัมภ์ ภาครัฐควรเปลี่ยนนโยบายจากการใช้นโยบายควบคุมสู่สนับสนุนส่งเสริม เพื่อให้ศาลเจ้าสามารถทำหน้าที่ทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ ศาลเจ้าจีน ชุมชนจีน

*Corresponding Author. Tel.: 08 1966 1861

Email address: thamaporn.p@chandra.ac.th

Abstract

This dissertation aimed to examine the significance and functions of Chinese shrines in inner Bangkok, and to study the changes and factors involved with the transformation of functions of the Chinese shrines in inner Bangkok area that affect the significance and functions of the shrines. Purposive selection was employed in this study to specify the area of study and derive the sampling of 28 shrines including 13 Teochew shrines, 5 Fujian shrines, 5 Hakka shrines, 1 Cantonese shrine, 1 Hainanese shrine, and 3 shrines of unidentified ethnic group. The data collection and analysis of this interdisciplinary research employed a series of documentary research, interviews, and field study in order to analyze historical, sociological and anthropological data throughout three major phases of analysis. The results revealed that 1) the significance and functions of Chinese shrines had changed through 3 phases as follows: the period of centralization Chinese heritage (early Rattanakosin until 1900s), the period of identity preservation of Chinese rites (1910s – 1970s), and the period of centralization for preserving Chinese identity and for tourism purposes (1980s until present). 2) The changes and factors involved with the transformation could be based on internal and external circumstances, especially the changes in China and Thailand. The shift in Thai state policy related to Chinese and mobility within the Chinese community was also considered as involved factors. The Chinese shrines were considered as the area of Chinese identity expressing faith and bond within Chinese community. The state of Chinese shrines could also reflect scenario of Chinese community throughout the periods of time. Based on this present study, the following recommendation could be raised. Since shrines could be considered charity places, they require supports from both patrons and government. Therefore, the government should implement the policy to promote the shrines in order to maintain their functions in relation to social and economy matters.

Keywords: Change in the function, Chinese shrine, Chinese community

บทนำ

ความเชื่อและความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จีนในฐานะบ่อเกิดอารยธรรมของโลกก็มีความเชื่อทั้งที่สร้างขึ้นในสังคมจีนและรับจากดินแดนภายนอก ความเชื่อที่สำคัญในสังคมจีนประกอบด้วย เต๋า ขงจื้อ และพุทธศาสนา ปรากฏการสร้างศาลเจ้าเพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อทั่วประเทศจีน

ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 - 20 ชาวจีนได้เดินทางอพยพออกนอกประเทศ จากปัญหาการเมืองภายใน ภัยธรรมชาติ และการคุกคามของประเทศมหาอำนาจ เมื่อชาวจีนอพยพไปที่ใดก็สร้างศาลเจ้าขึ้นตามความเชื่อ ดังปรากฏศาลเจ้าคู่ชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลทั่วโลก ในประเทศไทยจากการรวบรวมข้อมูลของกรมการปกครองใน ค.ศ. 2018 ประเทศไทยมีศาลเจ้ารวม 1,519 ศาล จำแนกเป็นศาลเจ้าในความปกครองของกรมการปกครอง 673 ศาล และศาลเจ้าเอกชน 846 ศาล (รายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบตราสวดสรงกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้า (คกก.ศจ.) ครั้งที่ 4 / 2561)

ศาลเจ้าจีนในปกครองของกระทรวงมหาดไทย 673 ศาล กระจายในพื้นที่ 65 จังหวัดทั่วประเทศไทย โดยจังหวัดที่มีศาลเจ้าในปกครองฯ มากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี ราชบุรี ขอนแก่น และนครสวรรค์ ในกรุงเทพมหานคร เขตที่มีศาลเจ้าจีนมากที่สุด คือ เขตสัมพันธวงศ์ ธนบุรี บางกอกน้อย ป้อมปราบศัตรูพ่าย คลองสาน (บัญชี

ศาลเจ้าที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมการปกครอง) ศาลเจ้าในปกครองเหล่านี้ขึ้นทะเบียนและอยู่ในความปกครองของกระทรวงมหาดไทยตามกฎหมายว่าด้วยกุศลสถานชนิดศาลเจ้า พระพุทธศักราช 2463 (กฎหมายว่าด้วยกุศลสถานชนิดศาลเจ้า พระพุทธศักราช 2463, 2464)

ศาลเจ้าจีนเป็นกุศลสถานสำคัญยิ่งคู่ชุมชนจีน ดังนั้น การเข้าใจเรื่องความเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจะต่อยอดความรู้เรื่องสังคมจีนในประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชนจีน มาจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภายนอกประเทศ โดยเฉพาะจีน สถานการณ์ภายในประเทศไทย นโยบายของรัฐบาล และการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนจีน ได้ส่งผลต่อการเกิดขึ้นของศาลเจ้า ความคิด ความเชื่อ และพิธีกรรมภายในศาลเจ้า รวมถึงการบริหารจัดการศาลเจ้าผ่านหน้าที่ของศาลเจ้าใน 3 ช่วงเวลา คือ ตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ - ทศวรรษ 1910 ระหว่างทศวรรษ 1910 - ทศวรรษ 1970 และ ทศวรรษ 1980 - ปัจจุบัน

จุดประสงค์การวิจัย

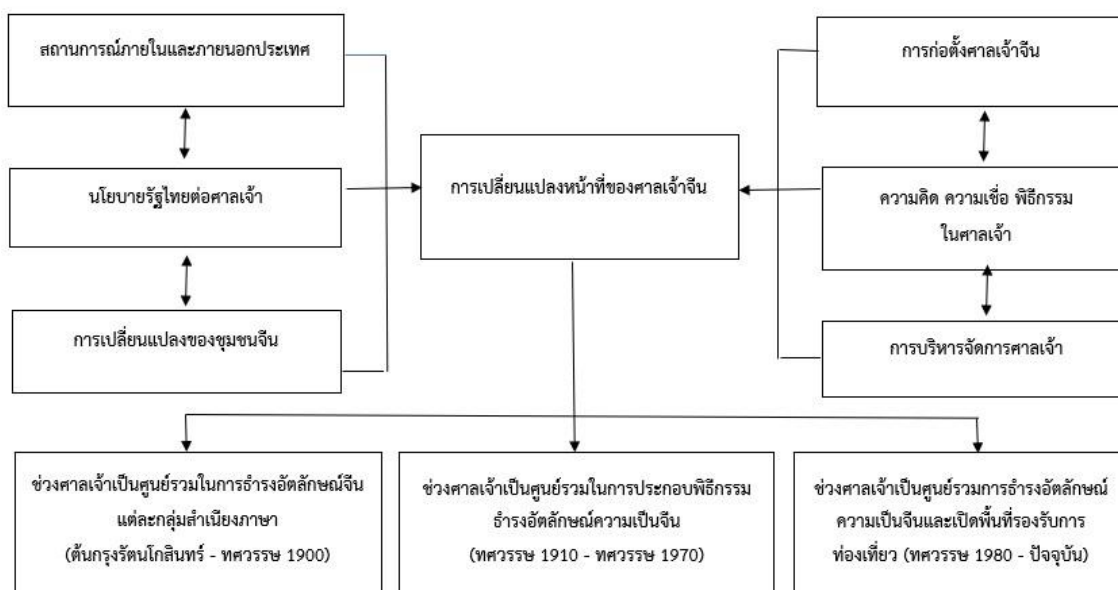
1. เพื่อศึกษาความสำคัญและหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพมหานคร

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีแนวคิดหลักในการวิจัยตามทฤษฎีคตินิยมการหน้าที่ (Functionalism) ที่ ออگุสต์ กองต์ (August Comte, ค.ศ.1798 - 1857) มองว่า การที่สังคมจะสามารถดำรงอยู่ได้นั้น จะต้องมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปด้วยกันทั้งระบบ และ เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer, ค.ศ.1820 - 1903) ที่เสนอว่า สังคมมนุษย์นั้นมีลักษณะเหมือนกับโครงสร้างร่างกายมนุษย์ (Human organism) ที่มีส่วนประกอบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกแต่ละส่วนประกอบจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ (จิโรช วิระสย, 2561) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชนจีนย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในฐานะกุศลสถานของชุมชน สถานภาพของศาลเจ้าจีนสะท้อนภาพชุมชนจีนภาพในแต่ละช่วงเวลา

ในเรื่องหน้าที่ศาลเจ้าใช้แนวคิดพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่มีองค์ประกอบ 2 ด้านคือ โลกสามัญ (Profane World) และโลกศักดิ์สิทธิ์ (Sacred World) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันตกุล (2546, อ้างอิงใน จุฑามาศ สุวิมลเจริญ, 2555, หน้า 5-6) อธิบายว่า โลกสามัญ (Profane World) คือ โลกที่มองเห็นสัมผัสได้ ผูกโยงเรื่องในอดีตเพื่อแสดงตัวตนชุมชน ส่วนความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับพลังเหนือธรรมชาติ คือ โลกศักดิ์สิทธิ์ (Sacred World) ซึ่งพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์มีผลต่อการกำหนดแนวปฏิบัติทางสังคมและการจัดการเชิงพื้นที่ การเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าจึงประกอบด้วย การก่อสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ความคิด ความเชื่อ พิธีกรรม และการจัดการศาลเจ้า อีกทั้ง การอธิบายการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเรื่องการก่อตั้งศาลเจ้า ความคิด ความเชื่อ พิธีกรรม และการบริหารจัดการศาลเจ้า ไม่อาจใช้แนวคิดเรื่อง ทฤษฎีเรื่องการกลืนกลาย (Assimilation Theory) ที่นิยมใช้ในการอธิบายเรื่องสังคมจีนในประเทศไทย (สกินเนอร์, 2564) มาใช้อธิบายเพียงทฤษฎีเดียว เพราะศาลเจ้าจีนไม่เพียงทำหน้าที่เป็นที่พึ่งทางจิต ประกอบพิธีกรรม ยังเป็นพื้นที่ในการธำรงอัตลักษณ์ทั้งอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มสำเนียงภาษาและอัตลักษณ์ชาติจีน

การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพชั้นใน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพชั้นใน

การวิจัยนี้มีกรอบแนวคิดการวิจัย คือ ศาลเจ้าจีนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนจีน การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีน ทั้งการก่อตั้งศาลเจ้า ความคิด ความเชื่อ พิธีกรรมในศาลเจ้า การบริหารจัดการศาลเจ้า มีเหตุมาจากสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศที่เปลี่ยนแปลง นโยบายของรัฐไทยต่อศาลเจ้า และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนจีน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนใน 3 ช่วงเวลา จาก 1) ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมในการธำรงอัตลักษณ์จีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษา (ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ - ทศวรรษ 1900) 2) ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมในการประกอบพิธีกรรมธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีน (ทศวรรษ 1910 - ทศวรรษ 1970) 3) ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีนและเปิดพื้นที่รองรับการทอ่งเที่ยว (ทศวรรษ 1980 - ปัจจุบัน)

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการบูรณาการแบบสหวิทยาการ ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา ด้วยการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ และสำรวจเก็บข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนและกระบวนการที่สำคัญ 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยเตรียมการวิจัยด้วยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยมีการตั้งคำถามเบื้องต้นเพื่อทบทวนวรรณกรรมทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาหาช่องว่างทางความรู้และพัฒนาเป็นหัวข้อการวิจัย สำรวจข้อมูลเบื้องต้น เพื่อกำหนดพื้นที่และประชากรที่ต้องการศึกษา ทำการระบุพิกัด (GPS) ที่ตั้งศาลเจ้าแต่ละแห่งในพื้นที่ แล้วสร้างโจทย์การวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย จัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย กำหนดพื้นที่และประชากร เพื่อหาคำตอบของการวิจัย

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้วิจัยเลือกพื้นที่การวิจัยและประชากรที่ต้องการศึกษาด้วยวิธีเจาะจง (Purposive selection) โดยเลือกพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์และป้อมปราบศัตรูพ่าย จากความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ศึกษาศาลเจ้าจีนที่ขึ้นทะเบียนเป็นศาลเจ้าในความปกครองของกระทรวงมหาดไทย จำนวน 28 ศาล ประกอบด้วย ศาลเจ้าจีนในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ 22 ศาล คือ

ศาลเจ้าโรงเกือก² ศาลเจ้าโจซือคง ศาลเจ้าเล่าปุนเถ่าก้ง ศาลเจ้าแม่ประตู ศาลเจ้าฮกเลียนเก้ง ศาลเจ้าเล่งบ้วยเอี้ย ศาลเจ้าชินปุนเถ่าก้ง ศาลเจ้าอาม่าเก้ง ศาลเจ้าเซียงกง ศาลเจ้าไถฮั่ว (ไหหล้า) ศาลเจ้าอานี้ ศาลเจ้าเซียงอั้ง ศาลเจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าอานี้เก้ง ศาลเจ้าจุนเสียงโจซือ ศาลเจ้าปุนเถ่าก้ง ศาลเจ้ากวงเอี้ย ศาลเจ้าโรงเบญญสมาคม ศาลเจ้ากวนอู ศาลเจ้าตันไทร ศาลเจ้าซ่งจูเอี้ย ศาลเจ้าเลียงเป็ด กับศาลเจ้าในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จำนวน 6 ศาล คือ ศาลเจ้ากวางตุ้ง ศาลเจ้ากวนอิมเนี้ย ศาลเจ้าไต้ยงกง ศาลเจ้าหลี่ตี่เปี้ยว ศาลเจ้าซิดเซียม้า และศาลเจ้าชินเฮงตัว

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลเอกสาร (Document) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) จากผู้ให้ข้อมูล ลงพื้นที่เพื่อทำวิจัยภาคสนาม (Fieldwork Strategy) เก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ในพิธีกรรมและกิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นในศาลเจ้า โดยข้อมูลสำคัญของงานวิจัยนี้มาจาก

1) เอกสารหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สำนักราชเลขาณการรัชกาลที่ 5 - 7 เอกสารกระทรวงนครบาล เอกสารกระทรวงมหาดไทย เอกสารกระทรวงเกษตร กระทรวงการคลัง กรุงเทพมหานคร เอกสารส่วนบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้า

2) เอกสารกรมการปกครอง รายงานการการประชุมคณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้า ระหว่าง พ.ศ. 2542 - 2563

3) เอกสารที่เกี่ยวกับศาลเจ้า ณ สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ และสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

4) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 16 ท่าน ประกอบด้วย นักวิชาการอิสระจีนศึกษา ผู้รู้ชุมชนจีน นักวิชาการด้านศาลเจ้า ผู้แทนของสมาคมตระกูลภาษา ผู้ดูแลศาลเจ้า ผู้แทนสำนักงานเขต ผู้แทนคณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้า กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

2.3 การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) ทั้งการตรวจสอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี (Methodological Triangulation) การเปรียบเทียบข้อมูลกับแหล่งที่แตกต่างกัน (Triangulation of Data Sources) ตรวจสอบข้อมูลจากทฤษฎีหลาย ๆ ชุด (Theory Triangulation)

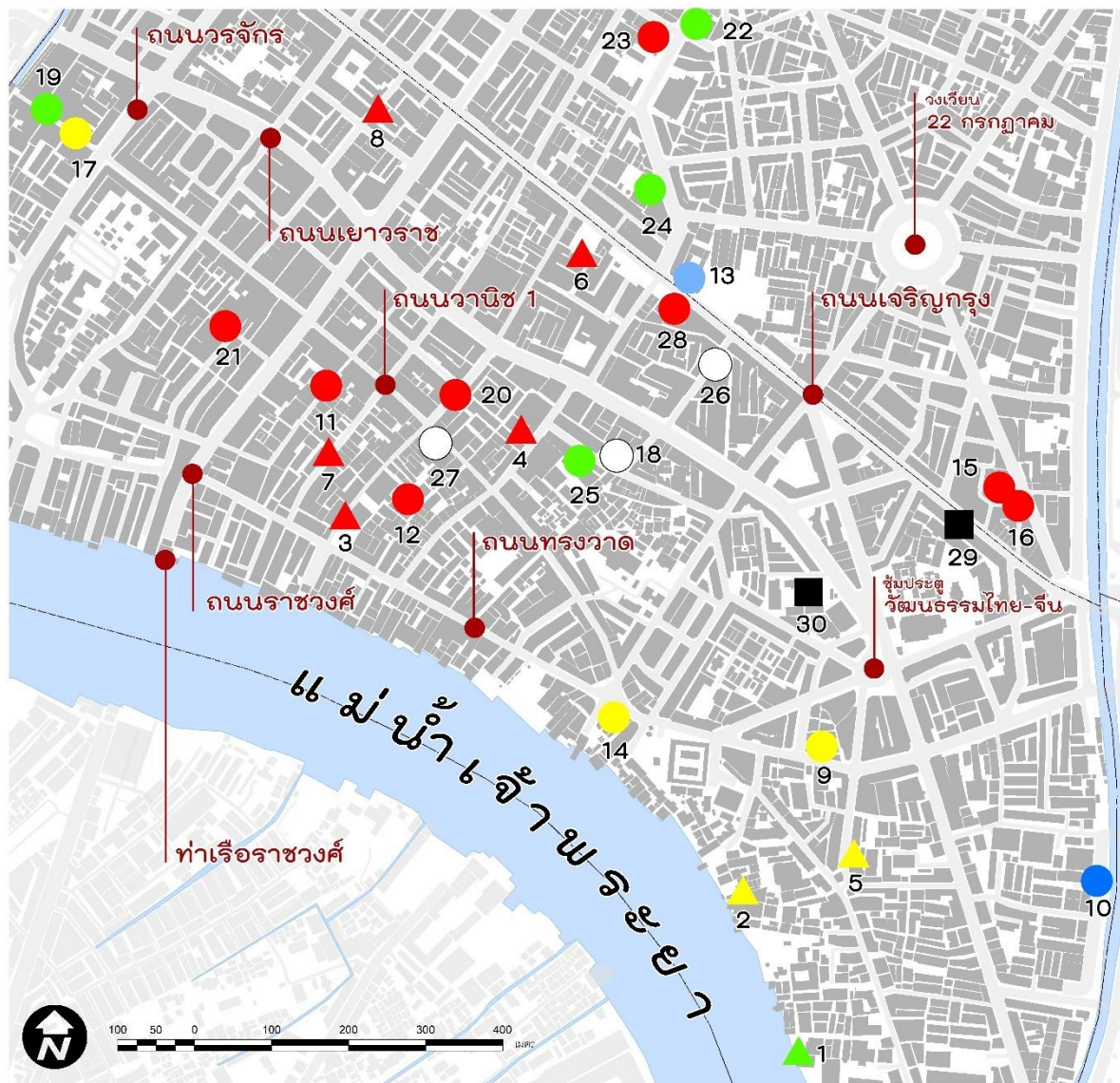
2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์จากเนื้อหา การวิเคราะห์จากบริบท การวิเคราะห์จากประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ การวิเคราะห์การดำเนินเรื่อง การวิเคราะห์จากทฤษฎีที่กำหนด และการวิเคราะห์แบบองค์รวม

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

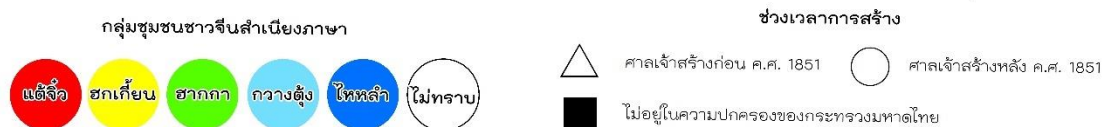
ผลการวิจัย พบว่า ความสำคัญและหน้าที่ของศาลเจ้าจีนในเขตกรุงเทพฯ ขึ้นใน ตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ถึงปัจจุบัน ผ่านการศึกษาศาลเจ้าในความปกครองของกระทรวงมหาดไทย จำนวน 28 ศาล สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงเวลา คือ 1) ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมในการธำรงอัตลักษณ์จีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษา (ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ - ทศวรรษ 1900) 2) ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมในการประกอบพิธีกรรมธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีน (ทศวรรษ 1910 - ทศวรรษ 1970) 3) ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีนและเปิดพื้นที่รองรับการท่องเที่ยว (ทศวรรษ 1980 - ปัจจุบัน) โดยความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับศาลเจ้าในแต่ละช่วงเวลา มาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากภายนอก โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในประเทศจีนและภายในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลไทยกับชาวจีน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนจีน ดังนี้

1) ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมในการธำรงอัตลักษณ์จีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษา (ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ - ทศวรรษ 1900) ในช่วงเวลานี้ชาวจีนทั้ง 5 กลุ่มสำเนียงภาษา คือ เต๋วจี่ ฮกเกี้ยน ฮากกา กวางตุ้ง ไหหล้า จากมณฑลฝูเจี้ยน กว่างตง และไหหลำ เข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ จากปัจจัยสำคัญ คือ ปัญหาการเมืองภายในของจีนการต่อต้านราชวงศ์ชิง ชาวมณฑลจากกลุ่มผู้รักชาติชาวยุโรปของราชวงศ์หมิง การคุกคามจีนของประเทมหาอำนาจตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ความอดอยากและ

² ชื่อศาลเจ้าที่ปรากฏในบทความนี้สะกดตามทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

แผนที่แสดงที่ตั้ง เวลาการสร้าง และชุมชนกลุ่มชาวจีนสำเนียงภาษาผู้สร้างศาลเจ้าในเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน

สัญลักษณ์	รายชื่อศาลเจ้า		
	1. ศาลเจ้าโรงเกือก	11. ศาลเจ้าอาเนี่ยะ	21. ศาลเจ้าโรงบุญสมัคคม
----- แนวเขตของแขต	2. ศาลเจ้าโจชอง	12. ศาลเจ้าเซี่ยฮั้ง	22. ศาลเจ้ากวอนอิมเนี่ย
----- แนวเขตของแขวง	3. ศาลเจ้าสำปุ่นเถ้าก้ง	13. ศาลเจ้ากวางตุ้ง	23. ศาลเจ้าไต้ฮงกง
— ถนน เส้นทางคมนาคม	4. ศาลเจ้าแม่ประตู่	14. ศาลเจ้าแม่ทับทิม	24. ศาลเจ้าหสดีเปี้ยว
■ อาคาร และสิ่งก่อสร้าง	5. ศาลเจ้าฮกเสียนเก็ง	15. ศาลเจ้าฮิดเซี่ยมัว	25. ศาลเจ้ากวอนอู
■ แม่น้ำ แหล่งน้ำ	6. ศาลเจ้าเล่งปวยเอี้ยะ	16. ศาลเจ้าชินเฮงตัว	26. ศาลเจ้าตันไทร
	7. ศาลเจ้าชินปุ่นเถ้าก้ง	17. ศาลเจ้าจุนเสียงโจซือ	27. ศาลเจ้าชวงเอี้ยะ
	8. ศาลเจ้าอาม้าเก็ง	18. ศาลเจ้าอเนี่ยเก็ง	28. ศาลเจ้าเล้งเป็ด
	9. ศาลเจ้าเซียงกง	19. ศาลเจ้าปุ่นเถ้าก้ง	29. ศาลเจ้าเห้งเจีย
	10. ศาลเจ้าไทฮั่ว (ไหหล้า)	20. ศาลเจ้ากวอนเอี้ยะ	30. รณ.เทียนฟ้ามูลนิธิ

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงที่ตั้ง เวลาการสร้าง และชุมชนกลุ่มชาวจีนสำเนียงภาษาผู้สร้างศาลเจ้าในเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน

ความต้องการแสวงหาโอกาสในการดำรงชีวิต ความอุดมสมบูรณ์และชื่อเสียงของไทย และความต้องการแรงงานของรัฐไทยจากการเติบโตทางเศรษฐกิจหลังสนธิสัญญาเบาริง ค.ศ. 1850 รวมทั้ง การเปลี่ยนนโยบายต่อผู้อพยพของรัฐบาลซึ่งตั้งแต่ ค.ศ. 1860

จำนวนชาวจีนตั้งถิ่นฐานในไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เฉพาะจำนวนชาวจีนในกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นจากจำนวน 31,000 คนในสมัยรัชกาลที่ 2 (ค.ศ. 1894) เป็น 200,000 คนในปลายสมัยรัชกาลที่ 5 (ค.ศ.1909) (สกินเนอร์, 2564, หน้า 125,132)

เมื่อชาวจีนทั้ง 5 กลุ่มสำเนียงภาษาตั้งชุมชนได้สร้างศาลเจ้าขึ้นตามความเชื่อความศรัทธา เคารพกราบไหว้บำรุงศาลเจ้าเฉพาะของพวกตนไม่ปะปนกันและป้องกันไม่ให้ชาวจีนต่างกลุ่มสำเนียงภาษามาเกี่ยวข้อง ดังฎีกาหลวงภักดีภักทรากรและพวงถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ (สจช), ร.6 น. 1/46) ว่า

...ชาวจีนที่นับถือศาลเจ้า..ชาติใดก็ต่างพากันเคารพกราบไหว้และไปบำรุงศาลเจ้าเฉพาะของพวกนั้น
หาได้ปะปนกันไม่...พวกจีนที่ต่างภาษากันนี้คอยป้องกันระวังดูแลไม่ยอมให้จีนต่างภาษากันเข้ามาสมาคม
หรือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดด้วย...

(สจช, ร.6 น. 1/46)

ในพื้นที่ปรากฏการสร้างศาลเจ้าที่คงอยู่ถึงปัจจุบันเป็นชาวแต้จิ๋ว จำนวน 13 ศาล ฮกเกี้ยนและฮากกา สำเนียงภาษาละ 5 ศาล กวางตุ้งและไหหลำ สำเนียงภาษาละ 1 ศาล ไม่สามารถระบุได้ 3 ศาล จากหลักฐานพบว่า ศาลเจ้าเหล่านี้สร้างขึ้นก่อน ค.ศ. 1850 จำนวน 8 ศาล จำแนกเป็นศาลเจ้าของชาวจีนสำเนียงภาษาแต้จิ๋ว ฮกเกี้ยนและฮากกา จำนวน 5 2 และ 1 ศาล ตามลำดับ ที่เหลือสร้างขึ้นภายหลัง ค.ศ. 1850 จำนวน 20 ศาล (กรมการปกครอง, 2565; อธิรชัญญ์ ไชยพจน์พานิช, 2565, หน้า 256-282)

ที่ตั้งของศาลเจ้าแสดงถึงที่ตั้งของชุมชนและเวลาการเข้ามาตั้งชุมชนของชาวจีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษาอีกทั้งจำนวนของศาลเจ้าแสดงถึงจำนวนชาวจีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษาในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยหลังสนธิสัญญาเบาริง ค.ศ. 1855 และการผ่อนปรนมาตรการการอพยพออกนอกประเทศของชาวจีน ค.ศ. 1860 จึงมีการสร้างศาลเจ้าเป็นจำนวนมากหลัง ค.ศ. 1850 อีกทั้งที่ตั้งของศาลเจ้ากระจายไปยังพื้นที่ตอนเหนือและด้านตะวันออกของลำเพ็ญตามบริบทการพัฒนาของพื้นที่เมื่อมีการขุดคลองผดุงกรุงเกษม ค.ศ. 1851 และการตัดถนนเจริญกรุง ค.ศ. 1862 ศาลเจ้ากวางตุ้งของชาวจีนสำเนียงภาษากวางตุ้งสร้างขึ้นริมถนนเจริญกรุงและศาลเจ้าไทฮั่ว (ไหหลำ) สร้างขึ้นบนถนนเจริญกรุงริมคลองผดุงกรุงเกษม

ในด้านความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา เนื่องจากชาวจีนในช่วงนี้มีความผูกพันกับภูมิลำเนาในประเทศจีนอย่างมาก เมื่อสร้างศาลเจ้าจึงประดิษฐานรูปเคารพเทพประธานตามความเชื่อของแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษา จำแนกความเชื่อตามเทพประธานได้เป็นศาลเจ้าเต๋า 23 ศาล พุทธศาสนา 4 ศาล และขงจื้อ 1 ศาล โดยเทพที่ได้รับการนิยมนมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ เทียนฮั่ว (ม้าจู) 5 ศาล เป็นโถววง (ปูนถ้ำกวง) และพระโพธิสัตว์กวนอิม องค์ละ 4 ศาล

นอกจากความศรัทธาต่อเทพเจ้าทั้ง 3 องค์ ชาวจีนยังมีศรัทธาต่อเทพเจ้าองค์อื่น อาทิ หลี่ตงปิน จิวหวง กวนอู ฮั่นหวงกง จูช็อกง เสวียนเทียนซ่งตี้ หลงเหวเยี้ย ฉินหวงกง การบูชาและศรัทธาต่อองค์เทพสะท้อนความศรัทธาของชาวจีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษาในไทยที่ผูกพันกับภูมิลำเนาเดิมที่จีนของตน ศาลเจ้าจึงสามารถแสดงว่า ชุมชนเป็นชุมชนของชาวจีนสำเนียงภาษาใดจากเทพประธาน ศาลเจ้าจีนนิยมประดิษฐานรูปเคารพเทพหลายความเชื่อทั้งพุทธ เต๋า ขงจื้อ แสดงถึงความเชื่อที่ผสมผสานพุทธ เต๋า ขงจื้อของชาวจีน

ด้านพิธีกรรม ชาวจีนมีปฏิทินที่ 1 ปี มี 4 ฤดู 24 ปักษามีพิธีกรรมสำคัญจำแนกเป็นวันที่ระลึกและวันเทศกาลเนื่องจากจีนเป็นประเทศขนาดใหญ่จึงมีพิธีกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ชาวจีนในประเทศไทยมาจากมณฑลตอนใต้มีพิธีกรรมใหญ่ ๆ คือ ตรุษจีน หยวนเซียว เซ็งเม้ง ขนมห้าง สารทจีน ไหว้พระจันทร์ กินเจ ตั้งโถ๊ะหรือตงจื้อ (ถาวร ลิกขโกศล, 2557, หน้า 46) ในช่วงเวลานี้เมื่อถึงวันสำคัญตามประเพณีชาวจีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษาไปประกอบพิธีกรรมในศาลเจ้าของ

ตนไม่ปะปนกัน กิจกรรมสำคัญนอกเหนือไปพิธีกรรมตามประเพณีคือ การฉลองเทวสมภพหรือฉลองเทพเจ้าที่การจัดพิธีแห่เทพเจ้า รับ-ส่งเจ้าต่างศาลเจ้ามาร่วมพิธีฉลองที่จะมีการจุดดอกไม้เพลิง จั้ว ฉลองหลายคืน เช่น ใน ค.ศ.1891 ศาลเจ้าเล่าปุน-เล่ากงฉลองเทวสมภพ 5 วัน 5 คืน ศาลเจ้าโรงเกือกจัดฉลอง 4 วัน 4 คืน การจัดพิธีแห่และการฉลองต้องขอพระบรมราชานุญาตผ่านเสนาบดีกระทรวงนครบาล เนื่องจากการแห่ต้องมีการดูแลความเรียบร้อยไม่ให้ชาวจีนต่างงงวาทกัน ในการบริหารจัดการศาลเจ้า เนื่องจากชาวจีนแต่ละกลุ่มไม่ยุ่งเกี่ยวกับกัน การดูแลศาลเจ้าจึงเป็นการดูแลโดยชาวจีนตามกลุ่มสำเนียงภาษาที่ตั้งชุมชนอาศัยล้อมรอบศาลเจ้า (สจข, ร.5 น. 1.1/40; สจข, ร.5 น.1.1/72)

นอกจากศาลเจ้าจะเป็นที่รวมกลุ่มของชาวจีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษาในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ ยังทำหน้าที่เป็นพื้นที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีภูมิภาคนาเดียวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการเผชิญโชคบนดินแดนใหม่ อันไม่คุ้นเคย เช่น เป็นที่พักพิงของผู้อพยพใหม่ สงเคราะห์ผู้ยากไร้ด้วยอาหาร ยารักษาโรค เป็นแหล่งสร้างเครือข่ายในชุมชน เป็นแหล่งความความบันเทิง กระจ่ายข่าวสาร ศาลเจ้าจีนในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ - ทศวรรษ 1910 จึงทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมธำรงอัตลักษณ์ของชาวจีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษา

2. ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมในการประกอบพิธีกรรมธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีน (ทศวรรษ 1910 - ทศวรรษ 1970) ในช่วงเวลานี้ การเมืองในจีนมีความผันผวนจากสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศจีน ชาวจีนในไทยแสดงออกถึงความรู้สึกชาตินิยมจีนเช่นเดียวกับชาวจีนในประเทศจีน เกิดความร่วมมือของชาวจีนแต่ละกลุ่มแสดงออกถึงความเป็นจีนด้วยการจัดตั้งสโมสร สมาคม และมูลนิธิเป็นที่ยรวมของชาวจีน มีการตั้งโรงพยาบาลเทียนฟ้ามูลนิธิ สโมสรจีน สมาคมพาณิชย์จีน และโรงเรียนจีน เพื่อสนับสนุนการสร้างชาติจีนที่เข้มแข็งรวมกับการแสดงออกถึงการต่อต้านผู้เอกราชชาติจีนและคนจีน การแสดงออกที่สำคัญคือ การต่อต้านสิ่งเก่าที่ผิดรั้งความเจริญของจีน (ศาลเจ้าจีน ความเชื่อเก่า ธรรมเนียมเก่า ขงจื้อถูกต่อต้านด้วย) การต่อต้านสินค้าชาติมหาอำนาจที่คุกคามจีน โดยเฉพาะญี่ปุ่น การส่งเงินกลับบ้านเพื่อช่วยเหลือ “ความคับแค้นของประเทศ” อีกทั้ง การแสดงออกถึงความภักดีต่อชาติจีน เช่น การประดับธงชาติจีน ใบปลิวโจมตีรัฐไทยกดขี่ไม่เมตตาจีน จากเปิดเพลงชาติจีนและฉายภาพ ดร.ซุนยัตเซ็นแทนเพลงสรรเสริญพระบารมีและฉายพระรูป (สจข, ร.6 น. 4.7/32; สจข, ร.6 ม. 26.5/65) ทำให้รัฐไทยประกาศมาตรการควบคุมชาวจีนหลายประกาศ มาตรการที่สำคัญเกี่ยวกับศาลเจ้า คือ กฎเสนาบดีว่าด้วยกุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. 2463 (กฎเสนาบดีว่าด้วยกุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. 2463, 2564)

กฎเสนาบดีฯ ฉบับนี้มีสาระสำคัญ คือ ให้ศาลเจ้าเป็นกุศลสถานสำหรับมหาชน การบริหารศาลเจ้าอยู่ภายใต้ผู้จัดการปกครองศาลเจ้าและผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าที่แต่งตั้งโดยรัฐ ต้องมีการจัดทำบัญชีรับ - จ่าย บัญชีผลประโยชน์ของศาลเจ้าส่งตามที่รัฐกำหนด ห้ามใช้ศาลเจ้าบังหน้าเป็นพื้นที่ช่องสุ่ม โดยสรุปคือ รัฐได้เข้า “ควบคุม” “ตรวจตรา” “สอดส่อง” กิจกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า เมื่อรัฐประกาศกฎเสนาบดีฯ หลวงภักดีภัทรากร (กอสวยเจียะ) ผู้นำมากบารมี³ กับชาวจีน 678 รายชื่อ (ยี่หื้อ) ได้ลงนามประทับตราถวายฎีกาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวขอไห้ยกเลิกโดยให้เหตุผลว่า เจ้าหน้าที่กรมพระนครบาล “บังคับ” ให้ลงนามมอบที่ดินศาลเจ้าให้ออกโฉนดในนามกรมพระนครบาล อีกทั้งกฎ “ตัดสิทธิ์และผิดประเพณี” เพราะชาวจีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษาต่างออกเงินสร้างศาลเจ้า ดูแลและหวังไม่ให้จีนต่างสำเนียงมาเกี่ยวข้องปะปนกัน ผู้ลงชื่อในฎีกาถูกไต่สวนถึงวิธีและสาเหตุการร่วมลงชื่อ เจ้าพระยาอมราช เสนาบดีกระทรวงนครบาลทำหนังสือกราบบังคมทูลว่า กฎเสนาบดีฯ มีความจำเป็น “...เพื่อประโยชน์แก่การปกครองรักษาความสงบเรียบร้อย...” ป้องกันการใช้ศาลเจ้าบังหน้าช่องสุ่ม และการให้แสดงบัญชีก็เพื่อป้องกันการนำเงินไปสนับสนุนสมาคมและเลี้ยงโรงเรียนจีนที่เป็นแหล่งเผยแพร่อุดมการณ์ชาตินิยมจีน รัชกาลที่ 6 จึงทรงมีพระราชกระแส ความว่า

³ กอสวยเจียะ ผู้นำทางด่วนฮวดเส็ง ดำเนินธุรกิจค้าข้าวและโรงสี มีเครือข่ายการค้าทั้งในจีน ฮองกง สิงคโปร์ ชัวเถา มีบทบาทในการก่อตั้งโรงพยาบาลเทียนฟ้ามูลนิธิ (ค.ศ. 1903) สมาคมพาณิชย์จีน (ค.ศ. 1914) และโรงเรียนเผยอิง (ค.ศ. 1916) (พรรณี บัวเล็ก, 2561, น.303-313)

“เห็นว่ากฎหมายฉบับนี้ด้วยที่กุศลสถานนั้น ได้ตรวจสอบโดยพิสดาร ในระหว่างผู้รอบรู้
ในทางกฎหมายแล้วจึงได้ออก และไม่แลเห็นว่าเป็นการตัดสินคดีและผิดประเพณี...ด้วยเหตุนี้เห็นว่า
กฎหมายที่กล่าวมานั้นดีอยู่แล้ว ยังไม่ควรแก้ไข ให้กฎหมายฉบับนี้เสีย”

(สจข, ร.6 น. 1/46)

เมื่อกฎหมายฉบับนี้ มีผลบังคับใช้ กระทรวงนครบาลถูกผนวกเข้ากับกระทรวงมหาดไทยใน ค.ศ. 1922 ที่ดินศาลเจ้า
จึงถูกออกโฉนดในชื่อ “กรมมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย (ที่ดินศาลเจ้า.....)” กิจกรรมด้านต่าง ๆ ของศาลเจ้าขึ้นกับ
กระทรวงมหาดไทย

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ค.ศ. 1932 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้นำประเทศดำเนินนโยบายชาตินิยม มี
การออกประกาศรื้อถอน 12 ฉบับ ระหว่าง ค.ศ. 1939 -1942 แม้รัฐมิได้มุ่งประกาศเพื่อจัดการคนจีนโดยเฉพาะ แต่ก็ทำให้เกิด
ความรู้สึก “ไม่ใช่ไทย” ความเป็นจีนถูกกดขี่อย่างหนักในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อรัฐบาลไทยประกาศเข้าร่วมกับฝ่าย
อักษะ ในขณะที่จีนร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตรและต่อต้านญี่ปุ่น เมื่อสงครามยุติชาวจีนไคร้แค้นญี่ปุ่นและรัฐบาลไทยที่เข้าร่วมกับ
ญี่ปุ่น ปลายเดือนกันยายน ค.ศ. 1945 เกิดเหตุปะทะระหว่างชาวจีนและไทย ต่อมาขยายกลายเป็นเหตุจลาจลยืดเยื้อหลาย
เดือน ชาวไทยไม่กล้าเข้าไปในเขตคนจีนกลัวถูกรุม “จับและตี” เหตุการณ์นี้จึงรู้จักในชื่อ “เลี้ยวพะ” ต้นเดือนมิถุนายน ค.ศ.
1946 เหตุการณ์ความขัดแย้งยุติเมื่อรัชกาลที่ 8 และพระอนุชาเสด็จเยือนเยาวราช - สำเพ็ง แต่เหตุการณ์คลี่คลายได้นาน
การปฏิวัติ ค.ศ. 1949 ในจีนและบรรยากาศของสงครามเย็น ทำให้ “ความเป็นจีน” ถูกตั้งคำถามและเป็นที่รังเกียจ รัฐบาล
ไทยดำเนินมาตรการกีดกันตามข้อเสนอของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช) ค.ศ. 1966 ให้เปลี่ยนคนจีนเป็นคนไทยให้เร็ว
ที่สุด พร้อมเสนอมาตรการให้กำจัดอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวจีน ให้เลิกโรงเรียนจีน ห้ามมิให้ปฏิบัติประเพณีจีนในที่
สาธารณะ (สจข, (4) กค. 2.3.1/22) แม้สถานการณ์ทางการเมืองโลกเปลี่ยนแปลงเมื่อสหรัฐอเมริกาให้การรับรองสถานะของ
สาธารณรัฐประชาชนจีนในต้นทศวรรษ 1970 และไทยเตรียมเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่
การเกรงภัยคอมมิวนิสต์ยังไม่หมดไปจากสังคมไทย “ความเป็นจีน” ยังคงถูกตั้งคำถาม ความกดดันจากการใช้ชีวิตคนจีนใน
แผ่นดินไทยระเบิดอีกครั้งในเหตุการณ์ “จลาจลที่ลัทธิพลาไซ” ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1974 การเปิดความสัมพันธ์ทาง
การทูตระหว่างไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนใน ค.ศ. 1975 การเยี่ยมเยือนอย่างเป็นทางการของผู้นำทั้งสองประเทศได้นำ
บรรยากาศอันดีมาสู่ชาวจีนในสังคมไทย โดยเฉพาะการเสด็จเยือนจีนของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีใน ค.ศ. 1981

สำหรับศาลเจ้าจีนในประเทศไทย การรณรงค์ต่อต้านสิ่งเก่าและการเผยแพร่วัฒนธรรมใหม่ในจีนตั้งแต่ ค.ศ. 1919
ทำให้ศาลเจ้าในไทยได้รับจากการเป็นหนึ่งในความเชื่อเก่า ชาวจีนหัวก้าวหน้าไม่ยอมรับความเชื่อและพิธีกรรมในศาลเจ้าว่า
เป็นสิ่งที่ทำให้จีนเข้มแข็ง หน้าที่ในการให้เกื้อหนุนทำกิจกรรมสาธารณะของศาลเจ้าถูกแทนที่ด้วยองค์กรสมัยใหม่
การรวมกลุ่มเครือข่าย (connection) ในศาลเจ้าเปลี่ยนสถานที่จากศาลเจ้าศูนย์กลางชุมชนไปยังสโมสรหรือสมาคม เช่น
สโมสรจีน สมาคมพาณิชย์จีน การสงเคราะห์ยา และการรักษาพยาบาลถูกแทนที่ด้วยโรงพยาบาลจีน เช่น โรงพยาบาลเทียน
ฟ้ามูลนิธิ โรงพยาบาลกวางงู่วังลิ่ว ความรู้ที่เคยใช้ศาลเจ้าเป็นที่สอนเรียนภาษาจีนถูกแทนที่ด้วยโรงเรียนจีน การเรียไรเงิน
ไม่สามารถดำเนินการได้สะดวก อีกทั้งเมื่อทางราชการห้ามมิให้ปฏิบัติประเพณีจีนในพื้นที่สาธารณะ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ
การเฉลิมฉลองพิธีกรรมตามประเพณีต่าง ๆ ของชาวจีนลดลงอย่างมาก เนื่องจากชาวจีนไม่ต้องการเป็นที่เพ่งเล็งเหลือเพียง
การประกอบพิธีกรรมตามประเพณีในพื้นที่ศาลเจ้า

ในด้านการบริหารจัดการศาลเจ้า ภายหลังกฎหมายฉบับนี้ด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้าประกาศใช้ศาลเจ้าเป็นพื้นที่ที่
รัฐเข้า “ควบคุม” “ตรวจตรา” “สอดส่อง” ผ่านผู้จัดการปกครองศาลเจ้าและผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้า และการที่ชาวจีน
ไม่สามารถประกอบพิธีกรรมในพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ทำให้ในช่วงเวลานี้ ศาลเจ้าทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมในการประกอบ
พิธีกรรมธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีน

3. ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมการอ้างอัตลักษณ์ความเป็นจีนและเปิดพื้นที่รองรับการท่องเที่ยว (ทศวรรษ 1980 - ปัจจุบัน) หลังทศวรรษ 1980 ความตึงเครียดระหว่าง “ความเป็นไทย” และ “ความเป็นจีน” ผ่อนคลายหลังมีการเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนใน ค.ศ. 1975 การผ่อนคลายเป็นสงครามเย็นรวมไปถึงการเสด็จเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีใน ค.ศ. 1981 ทำให้ความเป็นจีนในไทยค่อย ๆ ได้รับการยอมรับพร้อม ๆ กับการเติบโตทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ชาวจีนในไทยสามารถกลับมาแสดงอัตลักษณ์ความเป็นจีน จัดกิจกรรมตามประเพณี ภายหลัง ค.ศ. 1997 ภาครัฐให้การสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ยาวราชจัดกิจกรรมตรุษจีนอย่างยิ่งใหญ่ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นประธานในพิธีและเสด็จสักการะศาลเจ้าสำคัญต่าง ๆ ในพื้นที่

สำหรับศาลเจ้าจีน หลัง ค.ศ. 1980 ศาลเจ้าหลายแห่งได้รับการบูรณะซ่อมแซมในโอกาสฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ มีอายุครบ 200 ปี (เศรษฐกิจ สังคม, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 26 กรกฎาคม 2563) แต่ไม่มีการสร้างศาลเจ้าแห่งใหม่เนื่องจากพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์และป้อมปราบศัตรูพ่ายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ ที่ดินมีราคาแพง แม้แต่ชุมชนชาวจีนที่เคยอยู่รายล้อมศาลเจ้าก็ย้ายไปซื้อหรือเช่าที่อยู่อาศัยหรือทำธุรกิจในย่านธุรกิจใหม่ที่ที่ดินมีราคาถูกกว่าเดิม การสร้างศาลเจ้าแห่งใหม่กระจายไปในพื้นที่ชุมชนเศรษฐกิจใหม่ด้วย ผู้เข้ามาอาศัยใหม่ในพื้นที่เป็นคนต่างวัฒนธรรมที่มาทำงาน ไม่ใช่ผู้มีศรัทธากับศาลเจ้าเหมือนเดิม ศาลเจ้าจึงต้องรับการอุปถัมภ์จากผู้อุปถัมภ์ในลักษณะสมาคม มูลนิธิ ชุมชน และตระกูล / แซ่ ที่อาศัยอยู่ไกลออกไป แต่ยังคงให้การอุปถัมภ์ศาลเจ้าด้วยการอุทิศกำลังกายและกำลังทรัพย์ในโอกาสต่าง ๆ

ในทางกฎหมาย ศาลเจ้าจีนอยู่ภายใต้การปกครองของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยมีคำสั่งแต่งตั้ง “คณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้า (คกก.ศจ)” ประกอบด้วยข้าราชการ จำนวน 10 คน มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน มีหน้าที่ควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้าทั่วราชอาณาจักร ให้มีอำนาจสั่งการเกี่ยวกับการบูรณะซ่อมแซม การจัดหาผลประโยชน์ การจ่ายเงินของศาลเจ้า และการพิจารณาสั่งการเกี่ยวกับการเช่าที่ดินและอาคารศาลเจ้า รวมทั้งกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับศาลเจ้า (กรมการปกครอง, 2548, หน้า 36-37) ตามกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับ คือ กฎเสนาบัตรวัดด้วยกุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. 2463 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเงินศาลเจ้า พ.ศ. 2520 (กรมการปกครอง, 2548, หน้า 31-32) ดังนั้น ในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าผู้จัดการปกครองศาลเจ้าและผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าต้องเสนอเรื่องผ่านสำนักงานเขต เสนอผ่านกรุงเทพมหานคร ไปยังคณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้า เพื่อพิจารณา อนุมัติ อนุญาต จึงสามารถดำเนินการได้

คณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้าปกครองศาลเจ้าทั้งเรื่องการบริหารจัดการและการเงินผ่านผู้จัดการปกครองศาลเจ้าและผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าที่กรมการปกครองเป็นผู้แต่งตั้ง ศาลเจ้าขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เนื่องจากอำนาจสั่งการอยู่ที่คณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้า เช่น การซ่อมแซมศาลเจ้า ศาลเจ้าจำเป็นต้องขออนุมัติ 4 ขั้นตอน คือ 1) เสนอเรื่องผ่านเขต โดยศาลเจ้าต้องส่งแปลนการก่อสร้าง รายละเอียดงานที่ต้องการซ่อมแซม หนังสืออนุมัติการก่อสร้าง เอกสารมอบกรรมสิทธิ์การก่อสร้างเสนอเขต 2) เขตดำเนินการตรวจสอบเอกสาร สอบสวนผู้ขอซ่อม ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสภาพความเสียหายของอาคาร จัดทำสัญญากรรมสิทธิ์ เมื่อครบแล้วเสนอ กทม. 3) กทม. พิจารณาเสนอความเห็น 4) เสนอกรมการปกครองให้คณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้าพิจารณา และหากเป็นศาลเจ้าที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถานกับกรมศิลปากรต้องให้กรมศิลปากรเห็นชอบรูปแบบก่อนเสนอคณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้าพิจารณา ขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ศาลเจ้าที่ไม่ติดขัดเรื่องงบประมาณนิยม “ทำก่อน บอกทีหลัง” สำหรับงบประมาณการบูรณะซ่อมแซมศาลเจ้า มีแหล่งงบประมาณ 2 แหล่งคือ เงินอุทิศจากผู้อุปถัมภ์ศาลเจ้า กับเงินฝากเก็บที่ศาลเจ้าต้องนำส่งฝากเก็บ

เงินผลประโยชน์ศาลเจ้าไว้ที่กรมการปกครอง⁴ ซึ่งการขอใช้เงินฝากเก็บมีขั้นตอนการขออนุมัติงบประมาณเพิ่มขึ้นมาจากการศึกษารายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้า ระหว่าง ค.ศ. 1999 - 2020 พบว่ามีศาลเจ้าในพื้นที่ศึกษาเพียงหนึ่งศาลที่ขออนุมัติใช้เงินฝากเก็บ ณ กรมการปกครองในการบูรณะศาลเจ้า (รายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้า (คกก.ศจ), ครั้งที่ 2/2563)

ผู้อุปถัมภ์ศาลเจ้าในพื้นที่ศึกษามี 4 ลักษณะ คือ สมาคมชาวจีนตามสำเนียงภาษา มูลนิธิสาธารณกุศล ชุมชน และตระกูล / แซ่ จำแนกเป็นศาลเจ้าที่สมาคมชาวจีนตามสำเนียงภาษาอุปถัมภ์จำนวน 12 ศาล มูลนิธิสาธารณกุศล 1 ศาล ชุมชน 13 ศาล ตระกูล / แซ่ 2 ศาล ผู้อุปถัมภ์เป็นผู้กำหนดนโยบายของศาลเจ้าในเรื่อง การบูรณะซ่อมแซม การกำหนดรูปแบบพิธีกรรม การจัดกิจกรรมรวมถึงการคงอยู่ของศาลเจ้า เนื่องจากการดูแลศาลเจ้ามีค่าใช้จ่ายประจำ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า เครื่องบูชา และค่าจ้างพนักงานดูแลศาลเจ้าจำนวนมาก หลักพันถึงหลักแสนต่อเดือนตามแต่ขนาดศาลเจ้า หากเป็นช่วงเทศกาลหรือมีกิจกรรมพิเศษค่าใช้จ่ายจะเพิ่มมากขึ้นจากค่าจ้างจั่ว สิ่งโต และเครื่องใช้ในพิธีกรรม เป็นต้น

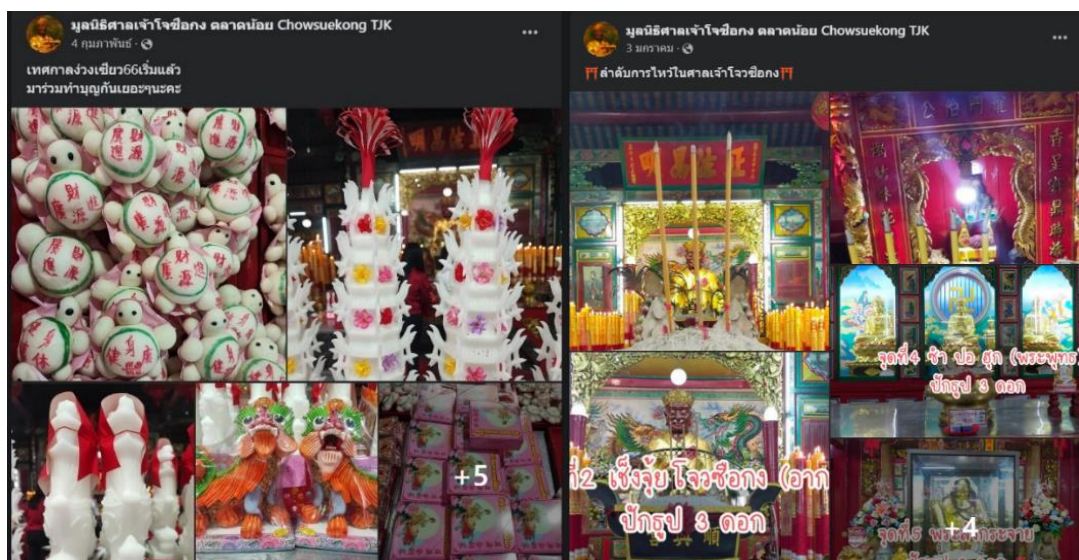
เนื่องจากในศาลเจ้ามีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการศาลเจ้า กรมการปกครองพยายามให้ศาลเจ้าจัดหาผลประโยชน์เพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการบริหารศาลเจ้า จึงจัดโครงการประกวดศาลเจ้าบริหารงานดีเด่น และโครงการประเมินศาลเจ้ามาตรฐาน เพื่อให้ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานศาลเจ้า เปิดพื้นที่ให้บริการคนทุกช่วงวัย จากการสัมภาษณ์เลขานุการคณะกรรมการควบคุมตรวจตราสอดส่องกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้า (การสื่อสารระหว่างบุคคล, 24 มกราคม 2566) ได้กล่าวเกี่ยวกับหน้าที่ของศาลเจ้า ว่า

...ศาลเจ้ามีหน้าที่หลักในการเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม ทำหน้าที่รองในการบริการสาธารณะและช่วยเหลือสังคม ปัจจุบันศาลเจ้ายังกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี และเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ให้คนทุกช่วงวัยสามารถเข้ามาใช้พื้นที่ทำกิจกรรม...

ศาลเจ้าก็ตระหนักถึงการใช้พื้นที่ศาลเจ้าเป็นสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวเช่นกัน ผู้ดูแลศาลเจ้าหลายแห่งให้ความเห็นตรงกันว่า เห็นด้วยกับนโยบายที่พัฒนาศาลเจ้าเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และให้ข้อมูลว่า ปัจจุบันศาลเจ้าเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจแล้ว มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวศาลเจ้าพัฒนาตัวเองจัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม ติดลำดับหมายเลขแสดงขั้นตอนในศาลเจ้าเพื่ออำนวยความสะดวกผู้ศรัทธาใหม่ และใช้สื่อออนไลน์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและขั้นตอนในพิธีกรรมแก่ผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมของศาลเจ้าด้วย

ในช่วงทศวรรษ 1980 - ปัจจุบัน ชาวจีนในประเทศไทยสามารถประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อความศรัทธาในศาลเจ้า และเปิดพื้นที่ศาลเจ้าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวรองรับกลุ่มผู้ศรัทธาใหม่เข้าร่วมกิจกรรมและพิธีกรรม การกำหนดนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมให้ศาลเจ้าเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และการสนับสนุนจากผู้อุปถัมภ์ให้ศาลเจ้าทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการธำรงอัตลักษณ์จีน ด้วยการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ในวันสำคัญ ให้ความรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีในศาลเจ้า ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและผู้อุปถัมภ์ที่มีศักยภาพจะเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ พื้นที่ และพัฒนาศาลเจ้าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจและมีความยั่งยืน สามารถเป็นศูนย์กลางการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีนและเปิดพื้นที่รองรับการท่องเที่ยว

⁴ กฎเสนาบดีว่าด้วยกุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. 2463 ให้ความหมายว่า ผลประโยชน์ หมายถึง ทรัพย์สินสมบัติ รายได้อันพึงบังเกิดมีแก่ศาลเจ้านั้น ๆ และหมายความตลอดถึงรายจ่ายด้วย และ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเงินศาลเจ้า พ.ศ. 2520 ให้ความหมายว่า เงินของศาลเจ้า หมายถึง รายได้จากการให้เช่าที่ดินของศาลเจ้า รายได้จากการให้เช่าอาคารของศาลเจ้า รายได้จากการที่ผู้เช่าอุทิศเงินค่าบำรุงศาลเจ้า เงินที่มีผู้อุทิศแก่ศาลเจ้า รายได้จากการดำเนินงานของศาลเจ้า รายได้ซึ่งได้มาโดยประการอื่น ๆ เงินเหล่านี้ต้องนำส่งฝากเก็บที่กรมการปกครอง

ภาพที่ 3 ศาลเจ้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและขั้นตอนพิธีกรรมในศาลเจ้าแก่กลุ่มผู้ศรัทธาใหม่
ที่มา : Facebook มูลนิธิศาลเจ้าโจซือกง ตลาดน้อย (2566)

ภาพที่ 4 การประกอบพิธีกรรมของผู้ศรัทธา ณ ศาลเจ้าแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพฯชั้นใน

การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าในเขตกรุงเทพฯชั้นใน ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีคตินิยมการหน้าที่ (Functionalism) เป็นหลักในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างศาลเจ้าจีนกับสังคม โดยเปรียบสังคมมนุษย์เปรียบเหมือนร่างกายที่ประกอบด้วยอวัยวะหลายส่วน ถ้าอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ทำงานหรือเสียสมดุลจะต้องมีการปรับหรือเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดการปรับตัว โดยมีการจัดองค์กรใหม่ ไม่เช่นนั้นจะทำให้สังคมล่มสลายได้ ดังนั้น ศาลเจ้าจีนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจีน จึงมีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย ส่วนการสร้างศาลเจ้าขึ้นในเขตกรุงเทพฯชั้นในนั้นเป็นไปก็เพื่อความ

พยายามของผู้อพยพชาวจีนที่ต้องการสร้างผุ้ก่อเรื่องในอดีตเพื่อแสดงตัวตนชุมชน ส่วนความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาหลังเหนือธรรมชาติเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในดินแดนใหม่ที่ไม่คุ้นเคย

ส่วนการอธิบายความเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการกลืนกลาย (Assimilation Theory) ตามผลงานคลาสสิก เรื่อง สังคมจีนในประเทศไทย ของ สกินเนอร์ (2564) แต่ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การอธิบายการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าจีนไม่อาจใช้แนวคิดการกลืนกลายเพียงทฤษฎีเดียวมาใช้ในการอธิบายได้ เพราะศาลเจ้าจีนไม่เพียงทำหน้าที่เป็นที่พึ่งทางจิตใจ ในการประกอบพิธีกรรม ยังเป็นพื้นที่ในการธำรงอัตลักษณ์ทั้งอัตลักษณ์ของชาวจีนเฉพาะกลุ่มสำเนียงภาษา อัตลักษณ์ชาติจีน ในแต่ละช่วงเวลา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าในเขตกรุงเทพฯชั้นใน ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีคตินิยมการหน้าที่ (Functionalism) เป็นหลักในการอธิบายความสำคัญและหน้าที่ของศาลเจ้าแสดงความสัมพันธ์ระหว่างศาลเจ้าจีนกับสังคม ศาลเจ้าจีนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจีนในประเทศไทย นอกจากเป็นพื้นที่แสดงตัวตนของชาวจีนในเรื่องความศรัทธาและความผูกพันของกลุ่มคนจีน สถานภาพของศาลเจ้าจีนยังสะท้อนภาพของชุมชนจีนในแต่ละช่วงเวลาด้วย คือ ในระยะแรก ชุมชนจีนเป็นพื้นที่อยู่รวมกันเฉพาะกลุ่มสำเนียงภาษา ระยะที่ 2 เป็นช่วงชุมชนจีนถูกควบคุม เนื่องจากการเมืองและอุดมการณ์ชาตินิยมจีนเข้ามามีบทบาทในชุมชนรัฐไทยเข้าควบคุมกิจกรรมของชุมชนจีน ระยะที่ 3 เป็นระยะที่ชุมชนจีนโดยเฉพาะพื้นที่ที่ศึกษาสำเพ็ง - ยาวราชได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับศาลเจ้านั้นเป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญ 4 ด้าน ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงบริบทภายนอกประเทศโดยเฉพาะจากจีน การเปลี่ยนแปลงบริบทภายในประเทศไทย นโยบายของรัฐไทยกับคนจีน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนจีน ดังนั้น การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ศาลเจ้าจีนจะช่วยให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชนจีนในประเทศไทยได้ดียิ่งขึ้น

ช่วงเวลา	สถานภาพของศาลเจ้า	ชุมชนจีน
ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ - ทศวรรษ 1900	ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมในการธำรงอัตลักษณ์จีนแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษา	เป็นช่วงที่ชุมชนจีนอาศัยอยู่รวมกันเฉพาะกลุ่มตระกูลภาษา
ทศวรรษ 1910 - ทศวรรษ 1970	ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมในการประกอบพิธีกรรมธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีน	เป็นช่วงที่ชุมชนจีนถูกควบคุมเนื่องจากการเมืองและอุดมการณ์ชาตินิยมจีน เข้ามามีบทบาทในชุมชน รัฐไทยเข้าควบคุมกิจกรรมของชุมชนจีน
ทศวรรษ 1980 - ปัจจุบัน	ช่วงศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีนและเปิดพื้นที่รองรับการท่องเที่ยว	เป็นช่วงที่ชุมชนจีนโดยเฉพาะในพื้นที่ที่ศึกษา สำเพ็ง-ยาวราช ได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ

ภาพที่ 5 ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างศาลเจ้ากับชุมชนจีน

ข้อเสนอแนะ เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะศาลเจ้าที่อยู่ในความปกครองของกระทรวงมหาดไทย ดังนั้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศาลเจ้าเอกชน และ / หรือศาลเจ้ากลุ่มที่สร้างขึ้นใหม่ ศึกษาความเชื่อใหม่ที่ปรากฏในศาลเจ้านอกเหนือไปจากความเชื่อพุทธ เต๋า ขงจื๊อ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับศาลเจ้าในประเทศไทยทั้งหมด

ในประเด็นเรื่องศาลเจ้าและรัฐ รัฐควรเปลี่ยนนโยบายจากการควบคุมตรวจสอบตราสวดส่งศาลเจ้าสู่นโยบายส่งเสริมการใช้ภูมิลำเนาด้วยภูมิลำเนาชนิดศาลเจ้า พ.ศ. 2463 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเงินศาลเจ้า พ.ศ. 2520 ไม่เข้ากับบริบทสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งรัฐควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ / หรือผู้ดูแลภูมิศาสตร์ศาลเจ้าได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบตราสวดส่งกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้า เพราะศาลเจ้าเป็นภูมิลำเนาที่ต้องการการสนับสนุนโอบอุ้มทั้งจากภาครัฐและผู้อยู่อาศัย เพื่อให้ศาลเจ้าสามารถทำหน้าที่ทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การศึกษานี้ผ่านการพิจารณาด้านวิชาการและด้านจริยธรรม โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และมีมติอนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามโครงการวิจัย เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2565

การอ้างอิง

- ภูมิลำเนาด้วยที่ภูมิลำเนาชนิดศาลเจ้า พ.ศ. 2463. (2464, 24 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 38, หน้า 13-23.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2548). *คู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนศาลเจ้า*. โรงพิมพ์อสาธิตการพิมพ์.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2565). *ทำเนียบศาลเจ้า 100 ปี*. บริษัทการพิมพ์.
- จิรัช วิระชัย. (2561). ว่าด้วยทฤษฎีการหน้าที่ประโยชน์ (Functionalism) ในสังคมวิทยา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2) : 260 - 272.
- จุฑามาศ สุวิมลเจริญ. (2555). *กระบวนการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในบริเวณรอยพระพุทธรูปและรอยพระพุทธรูปที่ห้วยหลวงแม่แอน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถาวร สิกขโกศล. (2557). *เทศกาลจีนและการเซ่นไหว้*. มติชน.
- บัญชาศาลเจ้าที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมการปกครอง. เอกสารคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบตราสวดส่งกิจการต่าง ๆ ของศาลเจ้ากรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- พรณี บัวเล็ก. (2561). *ลักษณะของนายทุนไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2457 – 2482 : บทเรียนจากความรุ่งโรจน์สู่โคกนาฏกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2 เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- รายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบตราสวดส่งกิจการต่างๆ ของศาลเจ้า (คกก.คจ.) ครั้งที่ 4/2561, เมื่อ วันพุธที่ 26 กันยายน 2561 ณ ห้องประชุมดำรงธรรม ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
- รายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบตราสวดส่งกิจการต่างๆ ของศาลเจ้า (คกก.คจ.) ครั้งที่ 2/2563, เมื่อ วันอังคารที่ 24 มีนาคม 2563 ณ ห้องประชุมดำรงธรรม อาคารศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
- สกินเนอร์, จี. วิลเลียม. (2564). *สังคมจีนในประเทศไทย : ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์*. มติชน.
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารกรมราชเลขาธิการรัชกาลที่ 5 กระทรวงนครบาล ร.5 น.1.1/40 เรื่อง คอเรสปอนเดนซ์เรื่อง พระยาโชติธรรมาธิบดีขออนุญาตให้เจ้าศาลเจ้าแก่กับขอจุดดอกไม้ไฟถวายด้วย (28 ก.ย. – 8 ต.ค. 110)
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารกรมราชเลขาธิการรัชกาลที่ 5 กระทรวงนครบาล ร.5 น. 1.1/72 เรื่อง พวงเงินขออนุญาตทำการแห่เจ้า (14 ต.ค. 112 – 28 พ.ย. 116)
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารกรมราชเลขาธิการรัชกาลที่ 6 กระทรวงมหาดไทย ร.6 ม.26.5/65 เรื่อง ห้ามฉวยรูปขุนยัดเซ่นเมื่อภาพยนตร์เล็ก (1 – 8 ต.ค. 2471)
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารกรมราชเลขาธิการรัชกาลที่ 6 กระทรวงนครบาล ร.6 น 4.7/32 เรื่อง รายงานหลวงธรรมาธิบดี จำนวนเดือน สิงหาคม ร.ศ.131 (1 – 31 ส.ค. 2455)
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารกระทรวงการคลัง. (4) กค 2.3.1/22 เรื่อง การปฏิบัติตามคำสั่งยุทธการที่ 5 ธ.005 ตามนโยบายเกี่ยวกับคนจีนและลูกจีนในประเทศไทย (23 ส.ค. 2509 – 5 ม.ค. 2511)
- อชิรัชญ์ ไชยพจน์พานิช. (2565). *เทพเจ้าจีน ในกรุงเทพฯ*. มติชน.

การผลิตวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling)

เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

Digital Video Production Using Storytelling of The Death Railway

เกียรติภูมิ आयुวงศ์¹, ดนุรุต สาระบุญ², และ วิสิฐ ตั้งสถิตกุล^{3*}Kiattiphoom Ayuwong¹, Danurut Saraboon², and Wisit Tungsathitkul^{3*}^{1, 2, 3*} หลักสูตรเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลและสื่อสารมวลชน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร^{1, 2, 3*} Digital Media and Mass Communication Technology Program, Rajamangala University of Technology Krungthep, Thailand

Received: May 16, 2023 Revised: June 28, 2023 Accepted: July 3, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับชมสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ วิธีการศึกษาเริ่มต้นจากการค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต จากนั้นได้ดำเนินการผลิตวิดีโอโดยใช้กระบวนการผลิตสื่อวิดีโอในรูปแบบ 3P คือ 1) ขั้นตอนก่อนการผลิต Pre – Production 2) ขั้นตอนการผลิต Production 3) ขั้นตอนหลังการผลิต Post – Production หลังจากนั้นนำสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประเมินคุณภาพ พร้อมกับนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และประเมินความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 100 คน จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางหาโรยามาเน่ ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story telling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน พบว่าในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.60, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.52 โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสื่อวิดีโอมีการรวบรวมข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหาภาพ มีความคมชัด และมีการจัดวางตัวอักษรที่เหมาะสม 2) การประเมินความพึงพอใจของผู้รับชมสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.58, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.59 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการเล่าเรื่องความที่สอดคล้องกับสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัล เสียงบรรยายมีความชัดเจน และข้อมูลในสื่อวิดีโอมีประโยชน์

คำสำคัญ: วิดีโอในระบบดิจิทัล เทคนิคการเล่าเรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

*Corresponding author. Tel.: 085 342 7137

Email address: wisit.t@rmutk.ac.th

Abstract

This research aimed to produce digital video production by using storytelling of The Death Railway and to evaluate the satisfaction of the audiences towards the digital video using storytelling of The Death Railway. The research method was done by studying and collecting information from books, articles, and related resources on the Internet. Then 3P (Pre – Production, Production, Post - Production) process and storytelling were applied for video media production before handing to 3 experts for quality evaluation and revision. The samples of the research were 100 viewers selected by Yamane's calculation. The results showed that the quality evaluation towards the digital video using storytelling was on a high level, ($\bar{X}$) = 3.60 S.D. = 0.52 Expert opinions suggested that this video media be compiled in accordance with the visual content. Sharp and appropriate font placement, while the satisfactory evaluation was on the highest level, ($\bar{X}$) = 4.58 S.D.= 0.59. Subjects were satisfied with the narrative that was consistent with digital video media. Audio narration is clear, pleasant to listen to, and information in video media is useful.

Keywords: Digital Video, Storytelling, The Death Railway

บทนำ

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยในบทนำได้ระบุไว้ว่า เพื่อการยกระดับการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูงได้อย่างประสบความสำเร็จใน 20 ปี ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการขยายตัวและการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีขีดความสามารถทางการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในเวทีสากล ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันสำหรับประเทศไทยจึงได้มุ่งพัฒนามาบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ 2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ 3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับโมเดลธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ทั่วไปโดยสามารถจำแนกได้ 3 ประการ ดังนี้ (1) การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างค่านิยมของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในกลุ่มนักท่องเที่ยว เพราะความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ประสบความสำเร็จได้ (2) การประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันและรักษาชื่อเสียงของชุมชนท้องถิ่น เพราะหากมีความเสียหายเกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะถูกทำลายด้วยเช่นกัน (3) การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย นักท่องเที่ยวมักตีความการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวของตนเอง ดังนั้นการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังพบว่า การให้ข่าวสารทางการท่องเที่ยวด้วยการเผยแพร่อย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยกระตุ้นและเร่งรัดให้

นักท่องเที่ยวก่อนเป้าหมายตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการช่วยกันให้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย พร้อมทั้งชักจูงให้กลุ่มนักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของไทยที่กระจายตัวอยู่ทุกภูมิภาคของไทย (Jittangwattana, 2005)

Storytelling เป็นรูปแบบการเล่าเรื่องแบบหนึ่ง ที่ใช้กระบวนการเล่าเหมือนนิทานหรือเรื่องราว นิยาย เรื่องเล่า ร้อยเรียงต่อกัน และสร้างอารมณ์ร่วมให้คนนั้นสนใจ ให้ความตั้งใจและจดจำเรื่องราวเหล่านั้นขึ้นมา ซึ่งจะมียุทธวิธีการเล่าเรื่องด้วยสูตร 5 Acts การตลาดผ่านการเล่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องที่ทำมานานมานับพัน ๆ ปี เช่น การเล่าเรื่องของกษัตริย์อียิปต์ในชัยชนะของสงคราม ผ่านภาพวาดบนกำแพง ซึ่งเป็นการโฆษณาชวนเชื่อด้วยเรื่องราวแบบหนึ่ง (Propaganda) หรือลำนาวีรบของสงครามในกรีซ หรือนิทานของโฮเมอร์ต่าง ๆ ก็เป็นการโฆษณาเรื่องคนผ่านการเล่าเรื่องแบบหนึ่ง การเล่าเรื่องแบบ Storytelling ทำให้ผู้บริโภคที่รู้สึกเหมือนได้เดินทางไปกับเรื่องเล่านั้น ทำให้คนนั้นจดจำเรื่องราวของเนื้อหานั้นได้มากกว่า และที่ส่งผลคือการทำให้คนที่บริโภคการเล่าเรื่องนั้นสามารถกลับมาดูหรือฟังใหม่ได้ ส่งต่อข้อความหรือเอาไปเล่าต่อได้ และสร้างความผูกพันเพิ่มเติม ด้วยเหตุนี้การทำ Storytelling จึงเป็นการทำ Content Marketing ที่แตกต่างจากการทำ Content อื่น ๆ การเล่าเรื่องนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการตลาดในยุคนี้ การใช้ Storytelling นั้นคือการช่วยให้ผู้บริโภคที่เชื่อมต่อกับเรื่องราวที่จะบอกว่า แบนด์หรือสินค้าเราจะช่วยและให้ประโยชน์กับผู้บริโภคได้อย่างไร จากความเชื่อของแบรนด์ที่เป็นเรื่องราวที่ตามมา การเล่าเรื่องที่ไม่ได้เชื่อมต่อกับคนนั้นสุดท้ายแล้วจะเป็นแค่เรื่องราวความบันเทิงแต่ไม่ได้สร้างมูลค่าต่าง ๆ ให้กับแบรนด์หรือสินค้านั้นได้ เมื่อเริ่มต้นสร้างเรื่องราว การค้นหาหรือระบุว่าคุณลักษณะของเรานั้นจะช่วยผู้บริโภคได้อย่างไร คุณลักษณะที่เราจะมาช่วยแก้ปัญหาและทำให้ชีวิตผู้บริโภคดีขึ้นได้อย่างไรนั้นเป็นส่วนสำคัญ ประโยชน์ต่อผู้บริโภค ไม่ใช่คุณสมบัติ (Features) ของสินค้านั้น ๆ ทำให้เรานั้นเข้าถึงและสร้างความผูกพันว่าเราจะช่วยให้ผู้บริโภคดีขึ้น (กิตติกร อนุเอียร, 2561)

ทางรถไฟสายมรณะ หรือ Burma Railway เป็นทางรถไฟสายประวัติศาสตร์ยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 แรงดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวไปนั่งรถไฟสายนี้ โดยเฉพาะช่วงข้ามสะพานแม่น้ำแคว จึงมีทั้งภาพเบื้องหน้าที่สวยงาม และข้างหลังภาพที่มีความสลดหดหู่ในความเป็นมนุษย์ร่วมโลกเมื่อครั้งมีสงคราม ทางรถไฟสายนี้ เริ่มต้นตั้งแต่บ้านหนองปลาตุก ซึ่งอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผ่านจังหวัดกาญจนบุรี ก่อนเข้าสู่ประเทศพม่า ปลายทางที่เมืองตันปีอูชายัต แต่ปัจจุบันนี้ รถไฟไปสุดที่สถานีน้ำตกในไทยเท่านั้น (Go Out Thailand, 2564) ซึ่งวิกิพีเดีย (ม.ป.ป.) ได้ให้ข้อมูลว่าการท่องเที่ยวทั่วทัศน์ตลอดเส้นทาง โดยเฉพาะบริเวณถ้ำกระแซ ที่เส้นทางรถไฟจะลัดเลาะไปตามเชิงผาเลียไปกับลำน้ำแควน้อย ปัจจุบันทางรถไฟสายนี้สุดปลายทางที่บ้านท่าเสาหรือสถานีน้ำตก ระยะทางจากสถานีกาญจนบุรีถึงสถานีน้ำตกเป็นระยะทางประมาณ 77 กิโลเมตร การรถไฟแห่งประเทศไทยเปิดบริการเดินรถไฟขบวนปกติ ธนบุรี - น้ำตก ทุกวัน และจัดขบวนพิเศษสายกรุงเทพฯ - น้ำตก ไทรโยคน้อย ทุกวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่อง การผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัล เรื่อง การผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ เนื่องจากเห็นว่าเป็นเทคนิคการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจรูปแบบหนึ่ง และยังสามารถกระตุ้นความน่าสนใจนักท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ผ่านการรับชมทางสื่อสังคมออนไลน์

จุดประสงค์การวิจัย

1. เพื่อผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับชมสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การผลิตสื่อวิดีโอเพื่อการประชาสัมพันธ์

การผลิตสื่อวิดีโอเพื่อการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร เพื่อให้ผู้คนได้รับรู้ เข้าใจในเนื้อหาเรื่องราวของบุคคลคณะทำงาน หน่วยงาน องค์กรหรือสถาบันใด ๆ ก็ตาม ต่างมุ่งหวังให้ผู้คนได้รับรู้ เข้าใจตามเจตนารมณ์ที่วางไว้ การประชาสัมพันธ์ เป็นการนำเสนอสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่รูปแบบของการนำเสนอระยะเวลาโอกาส นอกจากจะเสนอเรื่องราวเป็นข้อมูลข่าวสารแล้ว ยังคาดหวังถึงความเข้าใจอันดีของปวงประชาหรือมวลชนที่เป็นผู้รับข่าวสารนั้น ๆ ด้วยสื่อสำหรับการประชาสัมพันธ์ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากการบอกเล่าด้วยคำพูดหรือสื่อสารในลักษณะของเสียงตามสาย คลื่นเสียงจากวิทยุกระจายเสียงหรือในลักษณะของสิ่งพิมพ์ มาจนกระทั่งการใช้สื่อโทรทัศน์และภาพยนตร์ ซึ่งเป็นการใช้กระบวนการทางสื่อสารมวลชนครบถ้วน ในแต่ละประเภทแต่ละชนิดของสื่อ ย่อมมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพการใช้งาน ความเหมาะสมของเนื้อหาเรื่องราว และจุดมุ่งหมายของงานที่ผู้นำเสนอต้องการ สื่อที่ได้รับความนิยมเอาคุณสมบัติเด่นของสื่อแต่ละอย่างมาไว้ด้วยกัน ทั้งการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราว ความมีสีสัน ความกระชับของเนื้อหา มีภาพเคลื่อนไหว มีเสียงประกอบที่สร้างบรรยากาศให้ดูตื่นตาตื่นใจในรูปลักษณะของสื่อประสม (Multimedia) จัดทำได้สะดวก ลดต้นทุน สามารถแต่งเติมสีสันให้เป็นภาพลักษณ์ที่ดีได้มากมาย สื่อที่นิยมใช้ในงานประชาสัมพันธ์มากกว่าสื่ออื่นใด ในปัจจุบันนี้ก็คือ สื่อวิดีโอ (ศรายุทธ กิตติเนตรชนก, 2560)

2. เส้นทางรถไฟสายมรณะ

ทางรถไฟสายมรณะ สร้างขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยรัฐบาลญี่ปุ่นขอยืมเงินจากรัฐบาลไทย จำนวน 4 ล้านบาท การก่อสร้างใช้เวลาในการสร้างเสร็จเพียง 1 ปี วัตถุประสงค์หลักของเส้นทางรถไฟมีไว้เพื่อใช้ลำเลียงปัจจัยสนับสนุนกองทัพญี่ปุ่นในพม่าที่จะเข้าโจมตีกองกำลังบริติชในอินเดีย ตัดเส้นทางลำเลียงทางบกและทางอากาศที่ฝ่ายสัมพันธมิตรใช้สนับสนุนประเทศจีน ณ ขณะนั้น ทางรถไฟถูกก่อสร้างในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2485 โดยจากฝั่งไทยเริ่มสร้างมาจากสถานีรถไฟชุมทางหนองปลาดุก อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผ่าน จังหวัดกาญจนบุรี ข้ามแม่น้ำแควใหญ่ โดยสะพานข้ามแม่น้ำแคว ไปทางทิศตะวันตกจนถึงด่านเจดีย์สามองค์ ส่วนทางตะวันตกสร้างมาจากเมืองตันบูช้ายัต รัฐมอญ ประเทศพม่า และทำพิธีเชื่อมต่อกันสำเร็จเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2486 ที่สถานีรถไฟแก่งคอยท่า ปัจจุบันอยู่ในพื้นที่ ตำบลปรังเผล อำเภอสงขลาบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ใต้ระดับน้ำของเขื่อนวชิราลงกรณ์ โดยเส้นทางรถไฟสายนี้ใช้เวลาสร้างทั้งสิ้นราวหนึ่งปี และเปิดใช้งานเดือนธันวาคม พ.ศ. 2486 โดยระยะทางจากสถานีชุมทางหนองปลาดุกถึงสถานีตันบูช้ายัตรวม 415 กิโลเมตร เป็นรางขนาดกว้าง 1 เมตร อยู่ในเขตประเทศไทยประมาณ 303.95 กิโลเมตร และอยู่ในเขตพม่า 111.05 กิโลเมตร มีสถานีจำนวน 37 สถานี การสร้างสะพานและทางรถไฟสายนี้เต็มไปด้วยความยากลำบาก มีการใช้แรงงานเชลยศึกสัมพันธมิตร 61,811 ราย และแรงงานเอเชียที่เกณฑ์มา รวมทั้งผู้ที่มาเพราะถูกโฆษณาว่าเป็นงานได้รับค่าตอบแทนที่ดี มีแรงงานทั้งที่เป็นชาวจีน เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า อินเดีย รวมทั้งแรงงานไทยด้วย บางช่วงมีแรงงานเอเชียทำงานมากกว่า 300,000 ราย โดยญี่ปุ่นเรียกแรงงานจากเอเชียรวม ๆ กันว่า "โรมุชะ" (Romusha) หรือ "แรงงาน" เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ในช่วงการก่อสร้างมีการทารุณเชลย ความโหดร้ายของสงคราม โรคภัย และการขาดแคลนอาหาร ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก ในจำนวนนี้เป็นเชลยศึกสัมพันธมิตร 12,621 คน และในบรรดาแรงงานเอเชียที่มามีงานทั้งหมด 300,000 รายนั้น ยังมีข้อมูลบางแหล่งที่ประเมินว่าอาจมีแรงงานเอเชียเสียชีวิตในช่วงที่ก่อสร้างทางรถไฟสูงถึงร้อยละ 50 เมื่อสงครามสิ้นสุด การสูญเสียถูกจดจำและพูดถึงด้วยหลุมศพ พิพิธภัณฑสถานและพิพิธภัณฑ์ แต่นั่นเป็นความทรงจำที่ทหารฝ่ายสัมพันธมิตรได้รับ ในทางกลับกัน "โรมุชะ" กลับไม่ได้รับการรำลึกหรือจดจำในทางเดียวกัน สิ่งที่พอเป็นที่จดจำรำลึกก็มีสุสานของวัดถาวรรวราวม ที่มีสถูปบรรจุกระดูกของแรงงานผู้เสียชีวิตในช่วงของการก่อสร้างทางรถไฟ โดยเป็นการรวบรวมซากกระดูกของผู้เสียชีวิตซึ่งเป็น

แรงงานเอเชีย เมื่อ พ.ศ. 2491 โดยรวบรวมได้กว่า 4,500 ราย โดยชุมชนรอบวัดถาวรารามมีการจัดทำบุญอุทิศส่วนกุศลเป็นประจำทุกปีในช่วงใกล้เคียงกับเทศกาลเซ็งเม้ง และอนุสรณ์สถานที่สร้างโดยญี่ปุ่นใกล้กับสะพานแม่น้ำแควเพื่อไว้อาลัยดวงวิญญาณทหารสัมพันธมิตรและผู้เกี่ยวข้อง สร้างโดยกองทัพญี่ปุ่นใกล้กับสะพานข้ามแม่น้ำแคว โดยในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2487 ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อไว้อาลัยให้ดวงวิญญาณทหารสัมพันธมิตรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้เสียชีวิตในการก่อสร้างทางรถไฟไทย-พม่า ในป้ายระบุด้วยว่าในเดือนมีนาคมของทุก ๆ ปี จะมีชาวญี่ปุ่นในประเทศไทยมาร่วมชุมนุมกันเพื่อประกอบพิธีรำลึกถึงผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว (เยี่ยมยุทธ์ สุทธิฉายา, 2561)

3. เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling)

ความหมายของการเล่าเรื่อง (Storytelling) เป็นวิธีการหรือเครื่องมือประเภทหนึ่งของการจัดการความรู้ในการดึงเอาความรู้หรือประสบการณ์ที่อยู่ภายในตัวของผู้ออกมาเล่า หรือถ่ายทอดให้บุคคลอื่นฟัง โดยเป็นเรื่องที่ซาบซึ้ง ประทับใจ ผู้ฟังสามารถนำเอาความรู้ หรือประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยไม่ต้องเสียเวลาเริ่มต้นในการศึกษาเรื่องนั้น ๆ ใหม่ (กิตติกร อนุเกียรติ, 2561) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่องของ Dale Carnegie's Magic Dale Carnegie เจ้าของหนังสือขายดีตลอดกาลอย่าง “How to win friend and influence people” หรือชื่อในภาษาไทยว่า “วิธีชนะมิตรและจูงใจผู้คน” และผู้มีอิทธิพลในการสร้างสูตรการเล่าเรื่อง 3 ขั้นตอน เพื่อดึงดูดความสนใจ และสร้างความน่าเชื่อถือ ได้แก่ (ฟ้า ขวาลธวัช, 2560)

3.1 Incident (อุบัติเหตุ) ประสบการณ์ส่วนบุคคล โดยการเล่าเรื่องเหตุการณ์ของคุณเพื่อช่วยให้ผู้ฟังรู้สึกร่วมกับคุณและแบ่งปันประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

3.2 Action (ลงมือปฏิบัติ) แสดงให้ผู้ฟังเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขเหตุการณ์โดยพวกเขาสามารถลงมือทำ ด้วยการช่วยเหลือจากแบรนด์ ซึ่งคุณต้องเตรียมการเล่าที่จะต้องมีความชัดเจน เพราะไม่มีใครคิดว่าผู้อ่านจะเข้าใจได้ทันที และรู้ว่าจะต้องทำอะไรต่อ หลังจากที่ฟังเรื่องราวของคุณ

3.3 Benefit (ประโยชน์) แสดงให้เห็นว่าทำไมพวกเขาถึงต้องทำตามและพวกเขาจะได้ประโยชน์อะไร การวางโครงร่างให้ชัดเจนจะช่วยให้ผู้ฟังดำเนินการตามที่คุณต้องการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. ผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ โดยใช้กระบวนการผลิตสื่อวิดีโอที่รูปแบบ 3P ดังนี้ 1) ขั้นตอนเตรียมการก่อนการผลิต (Pre-Production) ทำการศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เกี่ยวกับเส้นทางรถไฟสายมรณะ และนำข้อมูลที่ได้มาเขียนบทของการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ ต่อมาได้ดำเนินการเขียน Shooting Script และจัดทำ Storyboard วางแผนสำหรับการถ่ายทำการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ จากนั้นได้เดินทางไปสำรวจสถานที่ถ่ายทำจริง และจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการถ่ายทำการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ 2) ขั้นตอนการผลิต (Production) ดำเนินการถ่ายทำตามขั้นตอนการเตรียมการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของวิดีโอ Footage หากเกิดกรณีเกิดความผิดพลาดให้ดำเนินการแก้ไขหรือถ่ายทำใหม่ จากนั้นดำเนินการอัดเสียงบรรยาย (Voice over) ตามบท (Script) และวิดีโอ Footage เพื่อถ่ายทอดเนื้อหา 3) กระบวนการหลังการผลิต (Post-Production) นำไฟล์วิดีโอ Footage และเสียงบรรยาย (Voice over) มาตัดต่อลำดับภาพและเสียง ประกอบกับเสียงดนตรี Background Music และคำบรรยายใต้ภาพ (Subtitle)

จากนั้นทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของสื่อวิดีโอ และนำแบบประเมินคุณภาพสื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

2. นำสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ เผยแพร่ผ่านช่องทาง Facebook Fanpage ททท. สำนักงานกาญจนบุรี : TAT Kanchanaburi Office

3. นำแบบประเมินความพึงพอใจให้กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 100 คน ทำการประเมินความพึงพอใจสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร : ประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 66,056,865 คน (กระทรวงมหาดไทย, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง : จำนวน 100 คน จากตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามานะ (Yamane) ในระดับค่าความคลาดเคลื่อน ± 10 โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

1. สื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

2. แบบประเมินคุณภาพสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ โดยใช้มาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale) ผ่านขั้นตอนตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC)

3. แบบประเมินความพึงพอใจสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ผ่านขั้นตอนตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง การผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ มีขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

2. นำแบบประเมินคุณภาพให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการเล่าเรื่อง 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัล 1 ท่าน ประเมินคุณภาพสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story telling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

3. นำสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story telling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ เผยแพร่ผ่านช่องทาง Facebook Fanpage ททท. สำนักงานกาญจนบุรี : TAT Kanchanaburi Office

4. นำแบบประเมินความพึงพอใจให้กลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 100 คน ทำการประเมินความพึงพอใจสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

5. นำผลการประเมินคุณภาพและความพึงพอใจ มาสรุป วิเคราะห์ผลการศึกษา และอภิปรายผล

6. ดำเนินการนำเสนอผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพ หลังจากที่ได้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ทำการประเมินคุณภาพสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Average) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินค่าเฉลี่ยเลขคณิต ระดับความคิดเห็นมีเกณฑ์น้ำหนักคะแนนดังนี้ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 - 5.00 หมายถึง มีคุณภาพมากที่สุด 3.51 - 4.50 หมายถึง มีคุณภาพมาก 2.51 - 3.50 หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีคุณภาพน้อย และ 1.00 - 1.50 หมายถึง มีคุณภาพน้อยที่สุด

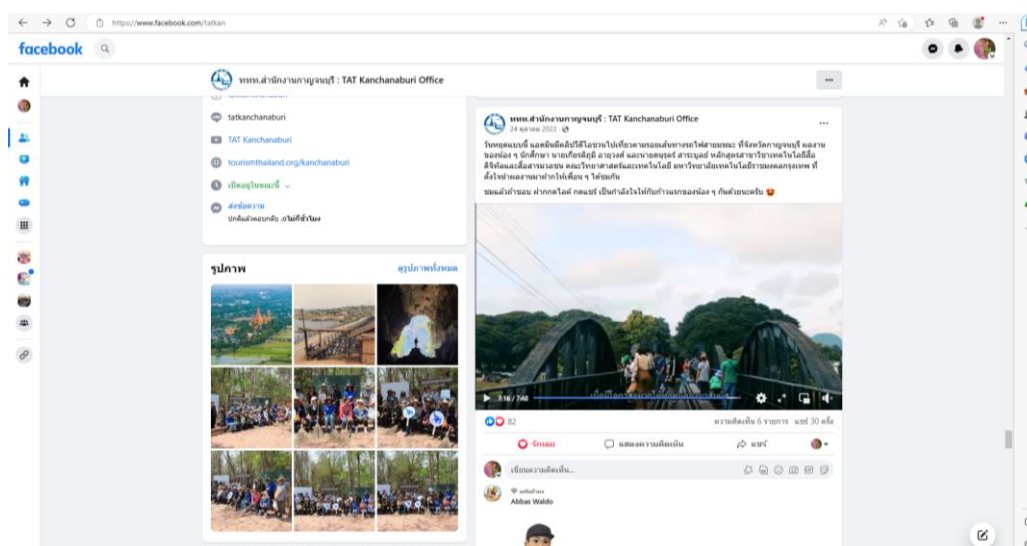
ส่วนที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจ หลังจากที่ถูกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ทำการประเมินความพึงพอใจสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Average) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินค่าเฉลี่ยเลขคณิต ระดับความคิดเห็นมีเกณฑ์น้ำหนักคะแนนดังนี้ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย และ 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

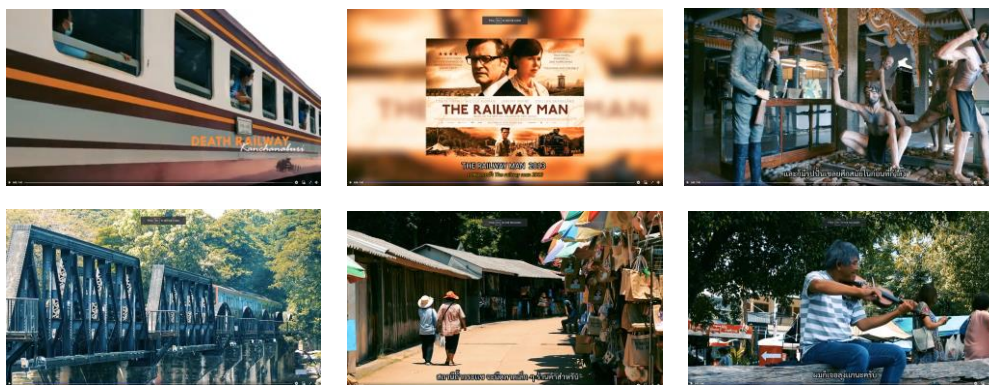
ผลการวิจัย ผลการวิจัยเรื่องการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

การผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ จำนวน 1 คลิป มีความยาว (Duration) 7.48 นาที ซึ่งการดำเนินเรื่องได้ใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) แบบ Dale Carnegie's Magic ซึ่งมีสูตรการเล่าเรื่อง 3 ขั้นตอน คือ 1) Incident (อุบัติการณ์) โดยดำเนินเรื่องจากประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ประทับใจ ผ่านการชมภาพยนตร์เรื่อง The Railway Man 2) Action (ลงมือปฏิบัติ) พาท่องเที่ยวในสถานที่จริง ไม่ว่าจะขึ้น เส้นทางรถไฟสายมรณะ สะพานข้ามแม่น้ำแคว สุสานเชลยศึก พิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่สอง และถ้ำกระแซ 3) Benefit (ประโยชน์) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยวในพื้นที่เส้นทางรถไฟสายมรณะ เพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาสัมผัสกับความรู้ทางประวัติศาสตร์ บรรยายภาพธรรมชาติ และวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ ซึ่งสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ ได้มีการเผยแพร่ผ่าน ช่องทาง Facebook Fanpage ททท. สำนักงานกาญจนบุรี : TAT Kanchanaburi Office สามารถเข้าถึงได้ที่ <https://www.facebook.com/tatkan/videos/543712984229470>

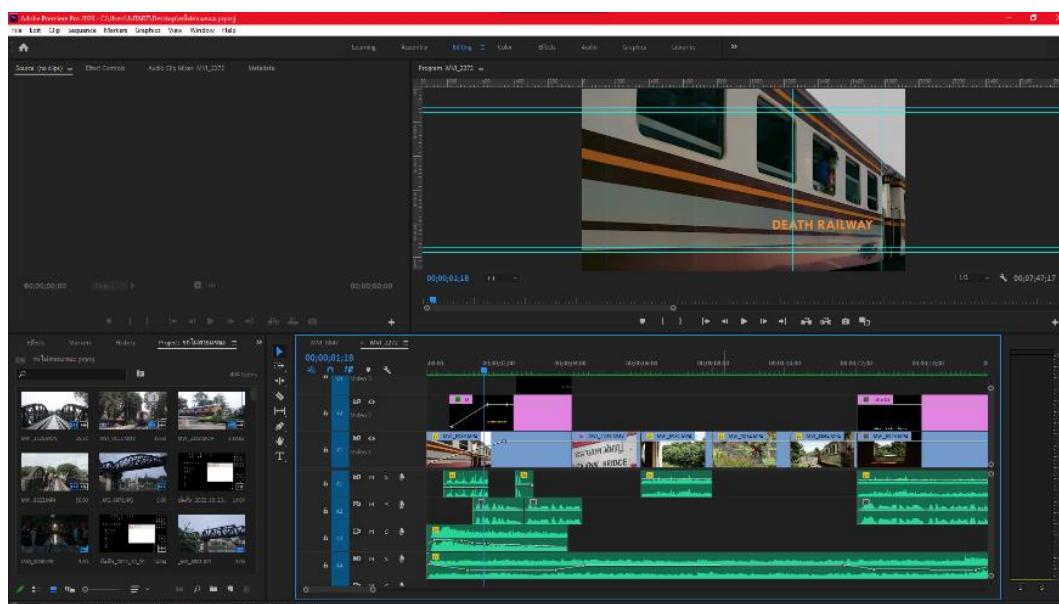
ภาพที่ 1 การเผยแพร่สื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ ผ่าน ช่องทาง Facebook Fanpage ททท. สำนักงานกาญจนบุรี : TAT Kanchanaburi Office

ภาพที่ 2 สื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

ภาพที่ 3 เบื้องหลังการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

ภาพที่ 4 ภาพการตัดต่อลำดับภาพและเสียงสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

2. ผลการประเมินคุณภาพสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ

จากแบบประเมินคุณภาพของการผลิตสื่อวิดีโอต้นเรื่อง การผลิตวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นมาวิเคราะห์ในรูปแบบของตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินคุณภาพ

(n=3)

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. ด้านเนื้อหาเส้นทางรถไฟสายมรณะ			
1.1 ข้อมูลมีความชัดเจน ถูกต้อง	3.67	0.58	มาก
1.2 ปริมาณเนื้อหาเหมาะสม	3.67	0.58	มาก
1.3 การรวบรวมข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหาภาพของสื่อวิดีโอ	4.00	1.00	มาก
1.4 การเขียนบทมีความต่อเนื่องและเหมาะสม	3.67	0.58	มาก
1.5 การเรียงลำดับเนื้อหา มีความเหมาะสม	3.67	1.15	มาก
1.6 แหล่งที่มาของข้อมูลมีความชัดเจน	3.33	1.15	ปานกลาง
รวม	3.81	0.57	มาก
2. ด้านเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling)			
2.1 การเล่าเรื่องมีความรู้สึกร่วมด้วย	3.00	1.00	ปานกลาง
2.2 การเล่าเรื่องสามารถสร้างความสนใจได้	3.00	1.73	ปานกลาง
2.3 การเล่าเรื่องสามารถสร้างความน่าเชื่อถือของสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัล	3.00	2.00	ปานกลาง
2.4 เทคนิคการเล่าเรื่อง มีความเหมาะสม	3.67	1.53	มาก
2.5 ข้อมูลในการเล่าเรื่อง มีความสอดคล้องกับวิดีโอในระบบดิจิทัล	4.00	1.00	มาก
รวม	3.33	0.45	ปานกลาง
3. ด้านการผลิตวิดีโอในระบบดิจิทัล			
3.1 การจัดวางตัวอักษร TEXT มีความเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
3.2 การแทรกภาพนิ่งในสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัล มีความเหมาะสม	3.67	1.53	มาก
3.3 เสียงบรรยายมีความดึงดูดหรือเสียงพิเศษสามารถกระตุ้นความดึงดูด	3.33	1.53	ปานกลาง
3.4 การลำดับเนื้อหาเรื่องมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	3.33	0.58	ปานกลาง
3.5 คุณภาพของวิดีโอในระบบดิจิทัลมีความชัด	5.00	0.00	มากที่สุด
3.6 สื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลมีความทันสมัย	3.33	1.15	ปานกลาง

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
3.7 Mood and Tone ภาพและเสียงมีความเหมาะสม	3.33	0.58	ปานกลาง
รวม	3.67	0.29	มาก
รวมทั้งหมด	3.60	0.52	มาก

จากตารางพบว่า จากการประเมินคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.60 หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาเส้นทางรถไฟสายมรณะ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.81 รองลงมาพบว่า ด้านการผลิตวิดีโอในระบบดิจิทัล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.67 และด้านเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) พบว่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.33 ตามลำดับ

อภิปรายผล จากผลการศึกษาพบว่า การผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่องเส้นทางรถไฟสายมรณะ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาเส้นทางรถไฟสายมรณะ มีคุณภาพในระดับมาก เป็นอันดับที่ 1 โดยมีการรวบรวมข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหาภาพของสื่อวิดีโอ รองลงมาคือ ด้านการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัล ซึ่งมีคุณภาพของสื่อวิดีโอมีความคมชัด และมีการจัดวางตัวอักษรที่เหมาะสม สอดคล้องกับ อณพสิษฐ์ ไชยเชษฐ์, รัชดา ภักดิ์ยิ่ง, และจริยา ปันทวัฏกูร (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งผลการประเมินประสิทธิภาพสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการนำเสนอเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ มีคุณค่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่ได้ และการนำเสนอเนื้อหาครบถ้วน รองลงมาคือ การนำเสนอเนื้อหาที่มีความกระชับ เข้าใจง่าย ซึ่งผลการศึกษาของ เมธาวิณ สารยาน (2564) พบว่า องค์ประกอบที่น่าสนใจนำไปประยุกต์ใช้ในสื่อวีดิทัศน์ที่ใช้ในการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชนบ้านโนนดง เนื้อหาต้องมีการนำเสนอที่หลากหลายน่าสนใจครอบคลุมในกิจกรรมต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่ง่ายต่อการสร้างความเข้าใจ และการจดจำซึ่งจะทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทุกกลุ่ม การนำเสนอมีการใช้เทคนิคการเล่าเรื่องของผู้นำดำเนินรายการ การสัมภาษณ์สลับกับบทบรรยาย และใช้เสียงดนตรีประกอบ เพื่อสร้างความน่าสนใจ และสอดคล้องกับ ถาวร สายสืบ (2546) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อวีดิทัศน์ ว่าเป็นสื่อที่มีความพร้อมในลักษณะของมัลติมีเดีย (Multimedia) ซึ่งได้รวบรวมเอาความโดดเด่นของรูปแบบ และแนวทางการนำเสนอที่สมบูรณ์ครบถ้วนไว้ทั้งภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบ คอมพิวเตอร์กราฟิก และเทคนิคพิเศษอีกมากมาย

3. ผลการประเมินความพึงพอใจสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่องเส้นทางรถไฟสายมรณะ

จากแบบประเมินความพึงพอใจสื่อวิดีโอเรื่อง การผลิตวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่อง เส้นทางรถไฟสายมรณะ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นมาวิเคราะห์ในรูปแบบของตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินความพึงพอใจ

(n=100)

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. ด้านเนื้อหาเส้นทางรถไฟสายมรณะ			
1.1 การนำเสนอข้อมูลมีความสมบูรณ์ชัดเจน	4.59	0.57	มากที่สุด
1.2 การนำเสนอข้อมูลตรงตามปัจจุบัน ทันสมัย	4.56	0.59	มากที่สุด
1.3 ปริมาณการนำเสนอเนื้อหาภายในสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลมีความเหมาะสม	4.55	0.63	มากที่สุด
1.4 สื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลสามารถให้ข้อมูลได้เข้าใจง่าย	4.58	0.61	มากที่สุด
1.5 ข้อมูลเนื้อหาสมจริง	4.59	0.59	มากที่สุด
1.6 ข้อมูลสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลเป็นประโยชน์	4.63	0.56	มากที่สุด
รวม	4.58	0.59	มากที่สุด
2. ด้านเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling)			
2.1 เทคนิคการเล่าเรื่องมีความน่าสนใจเหมาะสม	4.53	0.66	มากที่สุด
2.2 การเล่าเรื่องมีอารมณ์ความรู้สึกร่วมด้วย	4.46	0.63	มากที่สุด
2.3 การวางเรื่องสื่อดีในระบบดิจิทัลมีความน่าดึงดูด	4.49	0.64	มากที่สุด
2.4 การเล่าเรื่องมีความสอดคล้องกับสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัล	4.63	0.60	มากที่สุด
2.5 การเล่าเรื่องมีประโยชน์กับผู้รับชม	4.61	0.58	มากที่สุด
รวม	4.54	0.62	มากที่สุด
3. ด้านการผลิตวิดีโอในระบบดิจิทัล			
3.1 สื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลมีความชัดเจน	4.59	0.59	มากที่สุด
3.2 เสียงและเอฟเฟกต์มีความเหมาะสมพอดี	4.57	0.61	มากที่สุด
3.3 ตัวอักษรบรรยายมีความชัดเจนและเหมาะสม	4.60	0.57	มากที่สุด
3.4 เสียงบรรยายสื่อในระบบดิจิทัล มีความชัดเจน น่าฟัง	4.63	0.56	มากที่สุด
3.5 การดำเนินเรื่องมีความต่อเนื่องไม่ขาดตอน	4.58	0.59	มากที่สุด
3.6 โทนภาพและเสียงในสื่อวิดีโอมีความน่าสนใจ	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.60	0.58	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.58	0.59	มากที่สุด

จากตารางพบว่า จากการประเมินความพึงพอใจ ในภาพรวมพบว่ามีความพึงพอใจระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.58 หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการผลิตวิดีโอในระบบดิจิทัล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.60 อันดับที่ 1 ลำดับรองลงมาคือ ด้านข้อมูลเส้นทางรถไฟสายมรณะ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.58 และลำดับสุดท้าย ด้านเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.54

อภิปรายผล จากผลการศึกษาพบว่า การผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่องเส้นทางรถไฟสายมรณะ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน ด้านการผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัล มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาเส้นทางรถไฟสายมรณะ และด้านเทคนิคการเล่าเรื่องแบบ Storytelling มีคุณภาพในระดับมากที่สุดตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเล่าเรื่องความที่สอดคล้องกับสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัล เสียงบรรยายมีความชัดเจน น่าฟัง และข้อมูลในสื่อวิดีโอมีประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาและสื่อความหมายแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ บนเส้นทางรถไฟสายมรณะ (อภิญญา บัศคา ลา และอรุณ นภาพร, 2552) ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เกิดการพัฒนาและตีความแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยเชื่อว่าการท่องเที่ยวจะเป็นการสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมที่ดีวิธีหนึ่งส่วนจะมีการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับว่าเราต้องการตีความและสื่อความหมายเรื่องใดพร้อมทั้งได้ทราบถึงแหล่งประวัติศาสตร์ที่สมควรได้รับการพัฒนามากที่สุด และเหตุผลสนับสนุนในด้านคุณค่าความสำคัญทางมรดกวัฒนธรรมและสิ่งที่ต้องการสื่อความหมาย และสอดคล้องกับ Dale Carnegie (Dale Carnegie Training, 2014) ได้กล่าวไว้ว่า จุดประสงค์ของการเล่าเรื่องคือการทำให้ผู้ชมเห็นสิ่งที่คุณเห็น ได้ยินในสิ่งที่คุณได้ยิน รู้ถึงรายละเอียดที่เป็นรูปธรรม มีภาษาที่มีสีสัน วิธีที่ดีที่สุด คือการสร้างเหตุการณ์ขึ้นใหม่ตามที่เกิดขึ้น และสร้างภาพให้ผู้ชมเห็น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่องเส้นทางรถไฟสายมรณะ พบว่า ได้สื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่องเส้นทางรถไฟสายมรณะ จำนวน 1 คลิป มีความยาว (Duration) 7.48 นาที การดำเนินเรื่องได้ใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) แบบ Dale Carnegie's Magic เผยแพร่ผ่าน ช่องทาง Facebook Fanpage ททท สำนักงานกาญจนบุรี .: TAT Kanchanaburi Office จากการประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.60 จะเห็นได้ว่า สื่อวิดีโอมีการรวบรวมข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหาภาพ มีความคมชัด และมีการจัดวางตัวอักษรที่เหมาะสม และผลการประเมินความพึงพอใจ จากกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 100 คน พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.57 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการเล่าเรื่องความที่สอดคล้องกับสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัล เสียงบรรยายมีความชัดเจน และข้อมูลในสื่อวิดีโอมีประโยชน์ จะเห็นได้ว่า การผลิตสื่อวิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สามารถช่วยให้การถ่ายทอดเนื้อหา และการนำเสนอเนื้อหาภาพในสื่อวิดีโอ มีความน่าสนใจมากขึ้น ประกอบกับคุณภาพที่ดีของความคมชัดของรายละเอียดภาพ และความคมชัดของเสียงบรรยาย รวมถึงเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ที่ส่งผลกับพัฒนา และสร้างคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกาญจนบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเผยแพร่สื่อ วิดีโอในระบบดิจิทัลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) เรื่องเส้นทางรถไฟสายมรณะ ผ่านช่องทาง Facebook Fanpage ททท. สำนักงานกาญจนบุรี : TAT Kanchanaburi Office และขอขอบพระคุณ หัวหน้าหลักสูตร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่

หลักสูตรเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลและสื่อสารมวลชน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ได้ให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

การอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2566). สถิติประชากรในทะเบียนราษฎร. <https://stat.bora.dopa.go.th>
- กิติกร อนุเจียร. (2561). เทคนิคการสื่อสาร เล่าเรื่องแบรนด์ให้น่าสนใจผ่าน Storytelling. <https://www.marketingoops.com/exclusive/insider-exclusive/storytelling/>
- ถาวร สายสืบ. (2546). เอกสารประกอบคำสอนเรื่องการผลิตรายการโทรทัศน์. พิษณุโลก: ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฟ้า ขวาลวัช. (2560). 7 สูตรการเล่าเรื่อง Storytelling ให้แบรนด์ของคุณเป็นที่น่าจดจำ. <https://stepstraining.co/content/7-formula-storytelling>
- เมธาวิน สาระยาน. (2564). การสร้างสรรค์สื่อวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านในดง อำเภอท่าทาง จังหวัดเพชรบุรี. วารสารนิเทศศาสตร์ มธส. 11(1), 1-12. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JOCASTOU/article/view/250532>
- เยี่ยมยุทธ์ สุทธิฉายา. (2561). 75 ปีทางรถไฟสายมรณะ-ญาติแรงงานชาวเอเชียหวังให้ในบันทึกไม่ได้มีแค่ฝ่ายตะวันตก. <https://prachatai.com/journal/2018/10/79172>
- วิกิพีเดีย.(ม.ป.ป.). ทางรถไฟสายมรณะ. <https://th.wikipedia.org/wiki/ทางรถไฟสายมรณะ>
- ศรายุทธ กิตติเนตรชนก. (2560). การผลิตสื่อวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์สำหรับแนะแนว การศึกษาโรงเรียนกันตตะบุตร. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/hssj/article/view/245955>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- อนพลิชฐ์ ไชยเชษฐ์, รัชดา ภัคตียิ่ง, และจริยา ปันทังกูร. (2564). การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดขอนแก่น. Journal of Buddhist Education and Research: JBER. 7(1), 120-129. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jber/article/download/248569/168533/885292>
- อภิญญา บัคคาลา และอรุณ นภาพร. (2552). แนวทางในการพัฒนาและสื่อความหมายแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ บนเส้นทางรถไฟสายมรณะ. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย, 31(2), 9-15. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/7133>
- Dale Carnegie Training. (2014). *The art of storytelling*. https://nsageorgia.org/images/downloads/First_Coffee_Meeting_Handouts/artstorytellingdalecarnegie.pdf
- Go Out Thailand. (2564). ทางรถไฟสายมรณะ ถ้ำกระแซ หรือ Burma Railway. <https://www.gooutthailand.com/burma-railway/#>
- Jittangwattana, B. (2005). *Tourism Industry Thailand's Never-Ending Business*. C.P. Book Standard

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ

The Development of an E-book, entitled 'Audio Description Production'

ธัญภัทร เทียงทัศน์¹, ปรณปรียา คำมา², และ ภัทรวรรณ ไกรปิยเศรษฐ์^{3*}
Thanyaphat Teingtud¹, Phanpreeya Kamma², and Pattarawat Kraipiyaset^{3*}

^{1, 2, 3*} หลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลและสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร

^{1, 2, 3*} Digital Media and Mass Communication Technology Program, Rajamangala University of Technology Krungthep, Thailand

Received: May 23, 2023 Revised: July 4, 2023 Accepted: July 7, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ วิธีการวิจัย ศึกษาข้อมูลทฤษฎีจากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย 2 บทดังนี้ บทที่ 1 ทำความรู้จักสื่อเสียงบรรยายภาพ และบทที่ 2 ขั้นตอนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ หลังจากนั้นประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประเมินคุณภาพนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และประเมินความพึงพอใจกับกลุ่มศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาประยุกต์ใช้สื่อเสียง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 38 คน

สรุปผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ =4.13, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. =0.73) หากพิจารณาความพึงพอใจหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ โดยกลุ่มศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาประยุกต์ใช้สื่อเสียงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ =4.57, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.=0.59) พบว่า กลุ่มศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์พัฒนาสื่อเสียงตามกระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ได้อย่างถูกต้อง

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเสียง สื่อเสียงบรรยายภาพ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop the electronic book (e-book) with audio description production 2) to evaluate the satisfaction after using e-book with audio description production. The research method was to study the theories from several books, articles and related researches to carry out the development e-book with audio-visual description production. The e-book consist of two chapters as follows: chapter 1: Introduction to audio-visual description production and chapter 2: Production of audio description production. After that, the quality was assessed by three experts who provided

*Corresponding author. Tel.: 086 313 1895

email address: pattarawat.k@mail.rmutk.ac.th

recommendations for improvement and evaluated the satisfaction with the study group. Furthermore, assessing satisfaction with the study group who were 38 students majoring in the Television and Radio Broadcasting Technology from the Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Krungthep, enrolled in the Applied Media Audio course in the first semester of the academic year 2564 by specific target group. The study found that the overall satisfaction level after using e-books with audio-visual description production was high level ($\bar{X}$ =4.14, S.D.=0.73). When considering the satisfaction level after using e-book with audio-visual description production, the captioning production process among the group of students, consisting of 38 people, who enrolled in the Applied Media Audio course in the first semester of the academic year 2021, was shown the highest level ($\bar{X}$ =4.57, S.D.=0.59). Moreover, it was also found that the study group can accurately apply the knowledge from e-books to develop audiovisual media following the process of audio description production.

Keywords: Electronic book (E-book), Sound Media, Audio Description Production

บทนำ

ในยุคปัจจุบันสมาร์โฟนมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นในยุคการเชื่อมต่อไร้สาย และมีฟังก์ชันการทำงานที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเติมเต็มกับการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นซึ่งถือเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ และพกพาสมาร์โฟนติดตัวอยู่ตลอดเวลา (พิชยา วัฒนะนุกุล, วาสนา ผิวนม และเปรม จันทรสว่าง, 2560) เมื่อกระแสความนิยมของหนังสือแบบรูปเล่มลดลง ทำให้สำนักพิมพ์ต้องหันมาปรับเปลี่ยนแพลตฟอร์มในการจำหน่ายหนังสือให้เป็นรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น อีกหนึ่งปัจจัยที่ขับเคลื่อนให้ตลาดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในภูมิภาคนี้ให้เติบโตคงหนีไม่พ้นคนรุ่นใหม่ที่มีความชื่นชอบในเทคโนโลยี (กุลธิดา เด่นวิทยานันท์, 2561) ซึ่งในปัจจุบันอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกหลากหลายด้านเช่น การสื่อสาร แอปพลิเคชันต่าง ๆ ความบันเทิง รวมไปถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สามารถพกพาได้อย่างง่าย โดยความสำคัญของหนังสือมีประโยชน์กับชีวิตมากเพราะมนุษย์ต้องการแสวงหาคำตอบที่ตนอยากรู้อยากเห็นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ชักถาม และเดินทาง เป็นต้น แต่วิธีที่มนุษย์จะแสวงหาคำตอบได้ดีที่สุดและสะดวกที่สุด คือ การแสวงหาคำตอบ หนังสือจึงเป็นแหล่งอ้างอิงที่ดีที่สุด และมีความสำคัญในการเรียนรู้ของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน เกิดกระบวนการทางความคิดและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ ดังนั้นเทคโนโลยีการผลิตหนังสือในปัจจุบัน รูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีลักษณะของหนังสืออยู่แต่สามารถอ่านผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มีคุณสมบัติที่กระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน ซึ่งประกอบด้วย ภาพ เสียง มัลติมีเดีย และหนังสือสามารถโต้ตอบกับผู้อ่านได้นั่นเอง (ทับทิมทอง กอบัวแก้ว และวัชรนธ์ สุปัดติ, 2559) เห็นได้ว่าหนังสือให้คุณค่าทางด้านจิตใจได้มากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สามารถสร้างจุดเชื่อมโยงกับข้อมูลภายนอกได้ สามารถเปิดอ่านได้ด้วยโปรแกรมผ่านคอมพิวเตอร์ สมาร์โฟน แท็บเล็ต เป็นต้น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หนึ่งเล่มสามารถอ่านได้พร้อมกันในจำนวนมากโดยออนไลน์อ่านผ่านอินเทอร์เน็ต แล้วยังพัฒนาเป็นบทเรียนหรือใช้ในการศึกษาได้ เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกสบายในยุคปัจจุบัน

สอดคล้องการกับผลิตสื่อเสียงสำหรับผู้พิการ ทาง กสทช. ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการโทรทัศน์ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ จึงขอเผยแพร่ สัญลักษณ์ ตามประกาศ กสทช. ให้ผู้ประกอบการกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล นำไปใช้ในการแสดงก่อนเสนอรายการที่จัดให้มีบริการล่าภาษามือ คำบรรยายแทนเสียง และเสียงบรรยายภาพ (ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ, 2559) ในปัจจุบันนี้ภาครัฐได้ออกกฎหมายคุ้มครองคนพิการมากมายให้ผู้ประกอบการกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล นำไปใช้แสดงก่อนเสนอรายการที่จัดให้มีบริการล่าภาษามือ

คำบรรยายแทนเสียง และเสียงบรรยายภาพ และเป็นเรื่องที่ดีที่ทางรัฐและหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมมือกันกับผู้ประกอบการกิจการโทรทัศน์เพราะได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของผู้พิการทางสายตาที่จะได้มีสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลปกติทั่วไป สำหรับเสียงบรรยายภาพ เริ่มต้นหลังจากประเทศไทยมีการเปลี่ยนสัญญาโทรทัศน์จากระบบอนาล็อกมาเป็นระบบดิจิทัล เมื่อเทคโนโลยีทันสมัยขึ้นทำให้ผู้พิการสามารถเข้าถึงสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ได้มากขึ้นด้วย และยังมีการประกาศจาก กสทช. ว่าด้วยเรื่องสิทธิการเข้าถึงสื่อของคนพิการให้ทีวีดิจิทัลช่องต่าง ๆ ต้องทำสื่อบริการเพื่อผู้พิการประกอบด้วย สื่อเสียงบรรยายภาพ (AD) คำบรรยายแทนเสียง (CC) และล่ามภาษามือ (SL) ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2561) ในประเทศไทย มีองค์กรที่สนับสนุนเสียงบรรยายภาพ (Audio Description -AD) คือ กสทช. และ สถานีโทรทัศน์ ไทยพีบีเอส ได้จัดทำสื่อประกอบในรายการเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ให้แก่คนพิการ ได้แก่ ล่ามภาษามือ (Sing Language-SL), คำบรรยายแทนเสียง (Closed Caption -CC) และเสียงบรรยายภาพ (Audio Description -AD) Thai PBS ในฐานะสื่อสาธารณะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ดีของประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม จึงดำเนินการส่งเสริมในเรื่องการผลิตเสียงบรรยายภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งการให้บริการเสียงบรรยายภาพ การจัดอบรมและกิจกรรมให้ความรู้ การเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ รวมไปถึงการผลิตหนังสือเอกสารความรู้ (ธาริณี อินทรนันท์, 2561) สำหรับการนำเสนอเสียงบรรยายภาพ กลุ่มตัวอย่างต้องการได้ยินเสียงดนตรีประกอบ ต้องการระดับเสียงที่รับฟังได้ชัดเจน คุณภาพเสียงดีและมีมิติของเสียง มีจังหวะการบรรยายที่เข้ากับภาพ ไม่บรรยายทับซ้อนเสียงหลักของรายการ เสียงของผู้บรรยายมีความแจ่มชัด ออกเสียงชัดเจนและสื่ออารมณ์ได้เหมาะสมกับธรรมชาติของรายการ ใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นหรือตีความสิ่งที่เห็น แต่ในรายการบางประเภท เช่น รายการอาหารหรือรายการท่องเที่ยว สามารถบรรยายสรุปความหรือตีความในเชิงบวกได้ผู้วิจัยยังพบว่า ปัจจัยที่ทำให้คนพิการทางการเห็นมีความต้องการเสียงบรรยายภาพแตกต่างกัน ได้แก่ อายุที่เริ่มพิการทางการเห็น ลักษณะของความพิการทางการเห็น ระดับของความพิการทางการเห็น รสนิยมและวิถีชีวิต ประสบการณ์ชีวิต และการศึกษา (ภัทธีรา สารากรบริรักษ์, 2558)

จากข้อมูลดังกล่าวปัญหาการใช้เทคโนโลยีของคนในยุคปัจจุบันกลายเป็นปัจจัยที่ 5 จึงได้มีการพัฒนาจากหนังสือธรรมดาให้กลายเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้งานได้ สอดคล้องกับการใช้งานสมาร์ทโฟนที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและพกพาได้ง่าย โดยเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐของ กสทช. ที่ได้ส่งเสริมผู้พิการทางสายตา และมีองค์กรที่สนับสนุนที่ได้ร่วมมือกัน คือ กสทช. และหน่วยงาน Thai PBS ที่เป็นกิจการโทรทัศน์ในการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ (AD) ในสังคมมีความต้องการหลักการและขั้นตอนในการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ดังนั้นผู้ศึกษามีความสนใจในการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ เพื่อแก้ปัญหาให้ผู้พิการทางสายตา ได้เข้าใจกระบวนการการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ (AD) และเป็นสื่อเสริมใช้ทำการเรียนการสอนรายวิชาการประยุกต์ใช้สื่อเสียง

จุดประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านการผลิตหนังสือ จนในยุคปัจจุบันได้พัฒนาเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล และเนื้อหาต่าง ๆ ได้สะดวกเนื่องจากในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้น มีการใช้สื่อมัลติมีเดียทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจข้อมูลได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวความคิดของการผลิตสื่อเสียงให้สำหรับผู้พิการให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเท่าเทียม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทบทวนหลักการ แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการ

สอนรายวิชาการประยุกต์ใช้สื่อเสียง เพื่อให้ นักศึกษาสามารถผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพได้อย่างถูกต้อง และสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลของผู้พิการเห็นในสังคมไทย

1. ทฤษฎีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แนวความคิดหลัก 3 ประการคือ (ไกรพ เจริญโสภา, 2554)

1.1 การออกแบบโครงสร้างลำดับการจัดเก็บ (Massage Storage) คือ การนำเสนอ เนื้อหาสาระ (Massage Presentation) ของข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสรุปเนื้อหาทางความคิดแบบเป็นลำดับขั้น

1.2 การออกแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างหนังสือกับผู้อ่าน (Consumer Interface) ทำให้เกิดความเข้าใจและเข้าถึงข้อมูลส่วนร่วมกับการอ่านข้อมูลหนังสือ สร้างองค์ความรู้จากการทำกิจกรรม เสริมสร้างความคิดทางการอ่าน

1.3 สถานีหรือแหล่งสำหรับการเข้าถึงค้นหาเนื้อหาเพิ่มเติม หรือนำเนื้อหาใหม่มาเติม (Access Stations)

2. ทฤษฎีหลักการของรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แบ่งตามหน้าที่ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบ คือ (ประคองศรี ภาเรือง, 2560)

2.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับเก็บเอกสารสำคัญ (Archival) เป็นการเก็บข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ในรูปแบบของฐานข้อมูล

2.2 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้ข่าวสารความรู้ (Information) จะมีลักษณะคาบเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบแรก ซึ่งข่าวสารจะมีความแคบกว่าแบบแรก และมีลักษณะเฉพาะมากกว่า มีความสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องใดหัวข้อเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น หนังสือเรียนแพทยศาสตร์ออกซฟอร์ดบนซีดีรอม หนังสือรายชื่อเพลงนิมบัส (Nimbus Music Catalogue) เป็นต้น

2.3 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสอน (Instructional) เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์มากในการถ่ายทอดความรู้ความชำนาญเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการออกแบบหน้าจอสำหรับคอมพิวเตอร์พื้นฐานการอบรม (Computer – Based Training)

2.4 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบตั้งคำถาม (Interrogational) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการทดสอบ สอบย่อย และประเมินผลกิจกรรม โดยวัดจากความรู้ที่ได้จากการศึกษาหัวข้อที่เกี่ยวข้อง

3. แนวทางในการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อิเล็กทรอนิกส์ แบ่งตามชนิดของข้อมูลข่าวสารและเครื่องอำนวยความสะดวก สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท (ประคองศรี ภาเรือง, 2560)

3.1 หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Textbooks) ในระยะแรกจะมีลักษณะเป็นเส้นตรงมีโครงสร้างเป็นตัวอักษร (Text) ต่อมาจะมีลักษณะที่เป็นมัลติมีเดียมากขึ้น

3.2 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาพเคลื่อนไหว (Moving Picture Books) มีโครงสร้างจากภาพเคลื่อนไหวระยะเวลาสั้น ๆ (Animation Clips) หรือภาพวิดีโอ (Motion Video Segment) หรือทั้งสองอย่างรวมกัน

3.3 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หลายภาษา (Talking Books) จะมีลักษณะเป็นเนื้อหาประกอบคำบรรยายเพื่อให้ช่วยต่อการรับรู้ของผู้อ่าน

3.4 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาพนิ่ง (Static Picture Books) จะประกอบไปด้วยภาพนิ่งหลาย ๆ ชนิดรวมกัน ภาพแต่ละภาพจะมีคุณภาพที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของงาน

3.5 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อประสม (Multimedia Books) เป็นการรวมช่องทางการสื่อสารสองทางหรือมากกว่านั้นเข้าด้วยกันเพื่อเข้ารหัสข่าวสาร เป็นการรวมตัวอักษร ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวมารวมไว้ด้วยกันตามโครงสร้างแบบเน้นตรง เมื่อผลิตเสร็จสื่อจะออกมาในรูปของสื่อเดียวได้แก่ จานแม่เหล็กหรือ ซีดีรอม

จากทฤษฎีหรือรูปแบบการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ข้างต้น ผู้ศึกษาได้นำหลักการผลิตสื่อประสม การนำสื่อหลายชนิดมาผสมผสานเข้าด้วยกัน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นตัวจัดการ และควบคุมให้สื่อต่าง ๆ ให้ แสดงผลออกมาทางหน้าจอและลำโพงของคอมพิวเตอร์ อันประกอบไปด้วย

- 1) ภาพ ได้แก่ ภาพนิ่ง ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว และภาพวิดีโอ

2) เสียง ได้แก่ เสียงบรรยาย เสียงสนทนา ดนตรี และเสียงประกอบอื่น ๆ

3) ข้อความ ซึ่งคอมพิวเตอร์สร้างจากข้อมูลตัวอักษรบนภาพหรือสื่อวีดิทัศน์

4) ความสามารถโต้ตอบกับผู้ใช้ได้ (Interactivity) คือ ความสามารถในการจัดการกับข้อมูลภาพและเสียง ให้แสดงผลบนจอในลักษณะที่โต้ตอบกับผู้ใช้ได้ ไม่ใช้การแสดงผลรวดเร็วจบ (Run Through) แบบวีดิทัศน์ หรือภาพยนตร์ และไม่ใช้การสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication)

ดังนั้นผู้ศึกษาเล็งเห็นแนวโน้มของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในอนาคตจะได้รับความนิยมเป็นอย่างมากสอดคล้องกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีของหน้าจอสมาร์ทโฟน หรือจอคอมพิวเตอร์และทำให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีความสะดวกสบาย และสามารถทำงานได้ทุกที่ ทุกเวลา และความนิยมของการซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก็มีมากขึ้นในปัจจุบัน

4. แนวความคิดของการบริการสื่อเสียงบรรยายภาพ (Audio Description) คือการให้บริการโทรทัศน์ที่จัดให้มีคำบรรยายภาพด้วยเสียง หรือจัดให้มีการบริการเสียงบรรยายภาพเพิ่มเติมเป็นพิเศษในช่วงบางเวลาของรายการที่ไม่มีเสียงบรรยายตามปกติ เพื่อให้คนพิการทางการเห็นหรือผู้ที่มีปัญหาด้านสายตาเข้าถึงหรือรับรู้ และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการโทรทัศน์ได้มากขึ้น สำหรับประเทศไทยมีจุดเริ่มต้นของบริการเสียงบรรยายภาพเกิดขึ้นจาก พ.ร.บ.การประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ปี พ.ศ. 2551 มาตรา 36 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิของคนพิการ และคนด้อยโอกาส ให้เข้าถึง หรือรับรู้ และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไปให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการพื้นฐานบางประการ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตจัดให้มีบริการที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าว คณะกรรมการอาจกำหนดมาตรการส่งเสริมใด ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาปฏิบัติตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการ พิจารณาสับสนุนค่าใช้จ่ายจากกองทุน สนับสนุน หรือส่งเสริมด้วยวิธีการอื่น เพื่อให้มาตรการที่กำหนดตามวรรคหนึ่งเหมาะสมต่อคนพิการ และคนด้อยโอกาสให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นหรือเปิดโอกาสให้คนพิการ และคนด้อยโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดังกล่าวด้วยบริการที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ของคนพิการ และคนด้อยโอกาสตามวรรคหนึ่งอาจหมายรวมถึง บริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา หรือบริการโทรทัศน์ที่จัดให้มีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็นอักษรวิ่ง หรือบริการคำบรรยายเป็นเสียงสำหรับรายการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะ (พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์, 2551, หน้า 75) สอดคล้องกับ (อารดา ครุจิต, 2558, หน้า 30) ได้ให้ความหมายสื่อเสียงบรรยายภาพคือการให้บริการเพื่อการเข้าถึงสื่อเกี่ยวกับการให้ข้อมูลด้านภาพที่จำเป็นและสำคัญ เช่น ในสื่อโทรทัศน์ คือการบรรยายการแสดง และอธิบายลักษณะของตัวละคร สถานที่ เสื้อผ้า ภาษากาย และการแสดงออกทางสีหน้า จุดประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ (Comprehension) และความเพลิดเพลิน (Enjoyment) แก่กลุ่มผู้มีความบกพร่องด้านการมองเห็นในการรับชมสื่อต่าง ๆ ทั้งภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวได้เหมือนกับคนทั่วไป สื่อเสียงบรรยายภาพเพื่อใช้ประโยชน์ทั่วไปแบ่งเป็นสองประเภทได้แก่

4.1 สื่อเสียงบรรยายภาพสำหรับศิลปะที่อยู่ก่อกำ (Static visual art) ได้แก่ ภาพวาด ประติมากรรม ที่อยู่ก่อกำในพิพิธภัณฑ์สามารถเป็นทั้งการบรรยายสด หรือการบรรยายแบบบันทึกไว้ล่วงหน้า

4.2 สื่อเสียงบรรยายภาพสำหรับศิลปะที่เคลื่อนไหว (Dynamic Visual Art) ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ละครเวที การแสดงดนตรี กีฬา มีความจำเป็นต้องแทรกเสียงบรรยายในช่วงว่าง (Natural Pauses) ของช่องเสียงสามารถเป็นทั้งการบรรยายสด หรือการบรรยายแบบบันทึกไว้ล่วงหน้าในกรณีของการบรรยายคำใต้ภาพ (Audio Subtitles)

ดังนั้นกฎหมายความเป็นมาสำหรับประเทศไทยจุดเริ่มต้นของบริการเสียงบรรยายภาพเกิดขึ้นจาก พ.ร.บ.การประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ปี พ.ศ. 2551 มาตรา 36 มาตรา 36 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิของคนพิการ และคนด้อยโอกาส ให้เข้าถึง รับรู้ และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไปให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการพื้นฐานบางประการ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตจัดให้มีบริการที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าว คณะกรรมการอาจกำหนดมาตรการส่งเสริมใด ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาปฏิบัติตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการอาจพิจารณาสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากกองทุน หรือสนับสนุนและส่งเสริม

ด้วยวิธีการอื่นก็ได้ เพื่อให้มาตรการที่กำหนดตามวรรคหนึ่งเหมาะสมต่อคนพิการ และคนด้อยโอกาสให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นหรือเปิดโอกาสให้คนพิการ และคนด้อยโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดังกล่าวด้วยบริการที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ของคนพิการ และคนด้อยโอกาสตามวรรคหนึ่งอาจหมายความรวมถึง บริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา หรือบริการโทรทัศน์ที่จัดให้มีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็นอักษรวิ่ง หรือบริการคำบรรยายเป็นเสียงในรายการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะ (พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์, 2551, หน้า 75) ดังนั้นกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากการบริการเสียงบรรยายภาพ (Audio Description - AD) กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มผู้พิการทางการเห็น หรือกลุ่มที่มีปัญหาด้านการมองเห็น ถ้าใช้เกณฑ์ด้านระดับการมองเห็นแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มผู้ตาบอดสนิท กลุ่มนี้เป็นผู้ฟังการฟังเสียงจากโทรทัศน์เป็นหลัก ผู้ตาบอดมาตั้งแต่กำเนิดมักจะไม่มีปัญหากับระดับของข้อมูลที่รวบรวมได้จากสิ่งที่ได้ยินอยู่เป็นประจำ และบางครั้งก็ไม่นึกว่ารายละเอียดสำหรับการมองเห็นมีมากเพียงใด และจะไม่มีควมทรงจำ ประสบการณ์ด้านภาพมากเท่ากับกลุ่มที่สอง แต่กลุ่มผู้ตาบอดสนิทแต่ไม่ได้ตาบอดตั้งแต่กำเนิด มาสูญเสียการมองเห็นในภายหลัง หรือมาบอดสนิทเมื่อมีอายุมากก็กลับมาความทรงจำหรือประสบการณ์ด้านภาพมากกว่ากลุ่มผู้ตาบอดสนิทแต่กำเนิด

กลุ่มผู้มีสายตาเลือนราง กลุ่มนี้เป็นผู้มองเห็นภาพเลือนราง หรือบางส่วน เช่น การมองเห็นเป็นจุดเล็ก ๆ การมองเห็นเพียงบางมุมของลานตา และการมีสายตาเลือนรางเกิดจากสาเหตุทางด้านสุขภาพ และอายุที่เปลี่ยนแปลง เช่น การมีปัญหาด้านสายตาจากโรคเบาหวาน และโรคตาต่อประเทต่าง ๆ สายตาเสื่อมตามอายุ เป็นต้น ทำให้เกิดการสื่อสารทางเสียงเพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้มีสายตาเลือนราง ให้เกิดความสะดวก และเกิดความเท่าเทียมในการเข้าถึงสื่อในสังคม

5. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เสียงเพื่อสื่อสารภาพเพื่อผู้พิการทางการมองเห็น (Audio Description -AD) การสร้างเสียงบรรยายเพื่อผู้พิการทางการมองเห็นหรือสื่อเสียงบรรยายภาพ มีการให้คำบรรยายตามภาพยนตร์ และสื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างสารที่สามารถให้คนตาบอด หรือผู้พิการทางการมองเห็นสามารถเข้าใจสื่อของคนปกติได้ เสียงบรรยายภาพเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นศิลปะเป็นลักษณะหนึ่งของบทกวีก็ได้ เพราะว่าหลักการใหญ่ ๆ ของการสร้างสื่อที่เป็นสื่อเสียงบรรยายภาพ คือ การเลือกคำที่มีกรอบความหมายชัดเจน และเอื้อต่อจินตนาการ โดยแบ่งองค์ประกอบการสร้างงานสื่อเสียงบรรยายภาพ ไว้ 4 ส่วนคือ (เสกสรรค์ อาภรณ์มิตร, 2560, หน้า 26)

5.1 การสังเกตการณ์ (Observation) ผู้บรรยายจำเป็นต้องเป็น “ผู้ชม” ที่มีความตระหนักในการใช้ภาษา โดยผู้บรรยายจำเป็นต้อง สังเกตเห็นทุกองค์ประกอบที่สามารถมองเห็นได้ และเป็นส่วนที่สร้างให้เกิดเรื่องราวขึ้น (ในส่วนของภาพยนตร์ผู้บรรยายต้องได้ชมมาก่อน และทำการวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์นั้น ๆ และมีการถ่ายทอดออกมาจากการเลือกสรรถ้อยคำที่ให้ความหมายได้ชัดเจน ครอบคลุม และก่อให้เกิดจินตนาการด้วย

5.2 เลือกสิ่งที่ต้องการสื่อสาร (Edit) หลังจากที่ได้มีการชมภาพยนตร์ที่ต้องการจะทำสื่อเสียงบรรยายภาพ แล้วจะต้องมีการ “เลือก” สิ่งที่น่าสนใจ และวิเคราะห์สาระสำคัญที่ต้องการจะสื่อสารบนพื้นฐานของ “ความสำคัญของสารนั้นต่อการรับรู้ในเหตุการณ์” และบ่อยครั้งที่เวลาในเรื่องเพียงไม่กี่วินาทีจะต้องใช้คำจำนวนมาก เพื่อทำให้เกิดภาพได้

5.3 ภาษา (Language) ผู้ทำสื่อเสียงบรรยายภาพ จะต้องแปลงสิ่งของหรือภาพต่าง ๆ ให้กลายเป็นถ้อยคำ ดังนั้น การเลือกใช้คำที่ชัดเจน เห็นภาพ หรือการเปรียบเทียบกับบางอย่าง เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ นับว่าเป็นเรื่องสำคัญ

5.4 ทักษะการใช้เสียง (Vocal Skill) ผู้ทำการบรรยายสื่อเสียงบรรยายภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาเรื่องการใช้เสียง ความหมายที่เกิดขึ้นจากคำ การใช้คำ วรรคตอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและไม่ผิดพลาด รวมถึงเพื่อให้เกิดภาพที่สามารถร้อยเรียงกันเป็นเรื่องราวได้ และหมายรวมถึงการสื่อสารอารมณ์ของเรื่องผ่านเสียงบรรยายด้วย เพื่อให้เสียงทำหน้าที่แทนภาพได้อย่างสมบูรณ์มากที่สุด

6. แนวทางผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ข้อมูลจากทั้งต่างประเทศ และในประเทศพบสองแนวทางในการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพคือ แนวทางแบบตรงตัว และแนวทางแบบตีความ ซึ่งแต่ละแนวทางมีความหมายดังนี้ (อารดา ครุจิต, 2558, หน้า 30-33)

6.1 แนวทางบรรยายแบบตรงตัว เน้นเรื่องการบรรยายที่ดี คือ บรรยายไปตามสิ่งที่กำลังดำเนินอยู่ในภาพ และหลีกเลี่ยงการตีความ เช่น บรรยายไปตามที่เห็นขณะนั้น ไม่ควรใส่ความรู้สึกของตัวเองลงไป ในบทบรรยายไม่ควรสอดแทรกความคิดเห็น ไม่ควรตีความหมาย และวิเคราะห์การบรรยายควรเปิดโอกาสผู้ฟังได้รวบรวมความคิด และมีการสรุปเป็นของตัวเอง

6.2 แนวทางบรรยายแบบตีความ เห็นว่าผู้ผลิตเป็นผู้มีอิสระในการตัดสินใจว่าอะไรเหมาะสมตามสามัญสำนึกและเคารพเจตจำนงของเนื้อหาของต้นฉบับสื่อเสียงบรรยายภาพ คือ งานด้านสื่อสารแบบหนึ่งแม้จะมองว่าเป็นการให้บริการเสริมจากรายการโทรทัศน์เดิมที่มีอยู่ แต่ควรต้องมีการสร้างสรรค์เนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด เนื่องจากช่องว่างของเสียงที่ไม่มีบทสนทนาส่วนใหญ่มีความยาวไม่มาก และจะต้องใส่เสียงบรรยายที่ต้องสื่อความหมายให้ได้มากที่สุด ดังนั้นควรคำนึงว่าการตีความ หรือเสริมความเล็กน้อยตามบริบทที่จำเป็นจากต้นฉบับนั้น ไม่กระทบต่อความเชื่อว่าผู้ฟังสามารถเห็นสามารถสรุปเนื้อหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองแม้ทั้งสองแนวทางจะมีความแตกต่างกันด้านแนวคิด

ดังนั้นขั้นตอนในการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพจะต้องสามารถสื่อสารความหมายที่ปรากฏบนหน้าจอผ่านคำอธิบายทางเสียงเพื่อให้ผู้ที่มีปัญหาทางสายตาได้เข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เท่าเทียมกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีขั้นตอนและระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยที่สำคัญดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการประยุกต์ใช้สื่อเสียงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาและเก็บรวบรวมผลข้อมูลดังนี้

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ
2. แบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ที่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) จำนวน 3 ท่าน และประเมินคุณภาพเนื้อหาและการออกแบบ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในด้านการออกแบบหนังสือ ด้านสื่อเสียงบรรยายภาพ และด้านการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งาน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) จำนวน 3 ท่าน และประเมินความพึงพอใจหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ใช้หลักในการดำเนินการพัฒนา 3P ประกอบด้วย

1.1 กระบวนการเตรียมการก่อนการพัฒนา (Pre-Production) 1) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ 2) วิเคราะห์เนื้อหา หลักการ วิธีการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 3) ออกแบบเค้าโครงการจัดวางตัวอักษร รูปภาพ กราฟิก สื่อวิดีโอเสียงในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 4) ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แบบประเมินคุณภาพการใช้งาน และ

แบบประเมินความพึงพอใจหลังการใช้งาน 5) ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ (IOC) ของแบบประเมินคุณภาพ และแบบประเมินความพึงพอใจหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มศึกษา 6) วิเคราะห์ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความ (IOC) ของแบบประเมินคุณภาพ และแบบประเมินความพึงพอใจ

1.2 กระบวนการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Production) การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้แอปพลิเคชัน Flipsnack ตามกระบวนการออกแบบเค้าโครงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอน การเตรียมการก่อนการพัฒนา (Pre-Production)

1.3 กระบวนการหลังการผลิต (Post-Production) 1) นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน 2) แก้ไขหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนการใช้งาน 3) วิเคราะห์และสรุปผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 4) นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใช้งานกับกลุ่มศึกษา

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ผู้ศึกษาแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการประกอบด้วย 2.1) นำผลงานที่ผ่านการแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญประเมินความพึงพอใจหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ กับกลุ่มศึกษา 2.2) วิเคราะห์ และสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญและแบบประเมินความพึงพอใจการใช้งานของกลุ่มตัวอย่างเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จุดประสงค์การวิจัยข้อที่ 1) เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ผู้ศึกษาได้ทำการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ประกอบด้วย 2 บท ดังนี้ บทที่ 1 ทำความรู้จักสื่อเสียงบรรยายภาพ ประกอบด้วยหัวข้อการอธิบายสื่อเสียงบรรยายและประโยชน์ของสื่อเสียงบรรยาย บทที่ 2 ขั้นตอนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ โดยมี 6 องค์ประกอบ ในการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การคัดเลือกรายการ องค์ประกอบที่ 2 การเขียนบท องค์ประกอบที่ 3 การตรวจและพิจารณาบท องค์ประกอบที่ 4 การลงเสียง องค์ประกอบที่ 5 การตัดต่อสื่อดิจิทัล องค์ประกอบที่ 6 การประเมินคุณภาพ ซึ่งในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบไปด้วยคลิปวิดีโออินโฟกราฟิกเกี่ยวกับกระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ โดยมีความยาวคลิป 7 นาที และนำสื่อชิ้นนี้ไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนในรายวิชาการประยุกต์ใช้สื่อเสียง

ภาพที่ 1 หน้าปกและคู่มือการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

การออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผู้ศึกษาได้ทำคู่มือและสัญลักษณ์การใช้งานในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงสื่อวิดีโอ สื่อเสียงในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ และสามารถเห็นตัวอย่างขั้นตอน หลักการสร้างสื่อเสียงบรรยายภาพได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 2 สื่อวิดีโอและสื่อเสียงในระบบดิจิทัลของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ผลการประเมินคุณภาพ ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผู้ศึกษาทำการรวบรวมผลการประเมินคุณภาพมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ (n=3)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
ด้านการออกแบบหนังสือ			
1. ภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหา มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	3.33	1.57	ปานกลาง
2. กราฟิกที่ใช้ในสื่อวิดีโอออนไลน์ โฟกราฟิกมีความโดดเด่นและสวยงาม	3.67	0.58	มาก
3. การออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความโดดเด่นและทันสมัย	4.33	0.58	มาก
4. การจัดองค์ประกอบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความเหมาะสม	3.67	0.58	มาก
5. การตัดต่อลำดับภาพและเสียงในสื่อวิดีโอออนไลน์ โฟกราฟิกมีความเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
6. ความเหมาะสมของรูปแบบตัวอักษร	3.33	0.58	ปานกลาง
7. ความเหมาะสมของสีพื้นหลัง	3.33	0.58	ปานกลาง
รวมผลด้านการออกแบบหนังสือ	3.76	0.83	มาก
ด้านเนื้อหา(สื่อเสียงบรรยายภาพ)			
1. เนื้อหาที่ใช้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.33	0.58	มาก
2. เนื้อหาที่มีความถูกต้อง	4	1	มาก
3. ปริมาณเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ (ต่อ)
(n=3)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
4. มีการลำดับเนื้อหาอย่างเป็นขั้นตอน	4.67	0.58	มากที่สุด
5. ภาษาที่ใช้มีความเข้าใจง่าย	4.67	0.58	มากที่สุด
6. เนื้อหาสามารถอธิบายและส่งเสริมการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ	4.67	0.58	มากที่สุด
7. เนื้อหาสร้างความเข้าใจได้ง่ายต่อผู้ที่สนใจผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ	4.67	0.58	มากที่สุด
รวมด้านเนื้อหา (สื่อเสียงบรรยายภาพ)	4.48	0.60	มาก
ด้านการใช้งาน			
1. สามารถใช้งานได้สะดวกไม่ซับซ้อน	4.33	0.58	มาก
2. ปุ่มการใช้งานสื่อความหมายได้ดี	4	0	มาก
3. ปุ่มการใช้งานได้ง่าย	3.67	0.58	มาก
4. การเชื่อมโยงของส่วนต่าง ๆ มีความสะดวก	3.67	0.58	มาก
5. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	4.67	0.58	มากที่สุด
6. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4	0	มาก
7. สามารถนำไปใช้ในสื่อการเรียนการสอนได้	4.67	0.58	มากที่สุด
รวมด้านการใช้งาน	4.14	0.57	มาก
รวมทั้งหมด	4.13	0.73	มาก

จากตารางพบว่า จากการประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.13 หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหา (สื่อเสียงบรรยายภาพ) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.48 รองลงมาพบว่าด้านการใช้งานมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.14 และด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.76

อภิปรายผล จากการศึกษาพบว่า การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากมองเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหา มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่ 1 ที่เน้นกระบวนการเรื่องการสร้างสื่อเสียงบรรยายภาพให้กับผู้พิการทางการเห็น ซึ่งสอดคล้องกับ (อารดา ครุจิต, 2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาหลักการผลิตเสียงบรรยายภาพในโทรทัศน์สำหรับคนพิการทางการเห็น เพื่อการเข้าถึงสื่อเกี่ยวกับการให้ข้อมูลด้านภาพที่จำเป็นและมีความสำคัญในสื่อโทรทัศน์ที่สามารถสร้างความเข้าใจและความเพลิดเพลิน กลุ่มผู้ได้ประโยชน์โดยตรงจากสื่อคือ กลุ่มคนพิการทางการเห็นทั้งตาบอดสนิทและสายตาสั้นและกลุ่มรองได้แก่ กลุ่มเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ต้องการเพิ่มความสามารถด้านภาษา โดยกลุ่มนี้อาจเป็นผู้ไม่มีปัญหาด้านการมองเห็น และกลุ่มผู้ต้องการใช้โทรทัศน์เพื่อการฟัง จากเหตุผลดังกล่าว สอดคล้องกับความเป็นมาความสำคัญของปัญหาของงานวิจัยชิ้นนี้ที่มุ่งเน้นการเข้าถึงสื่อในยุคปัจจุบันอย่างเท่าเทียม และเป็นไปในทิศทางเดียวกับหน่วยงาน กสทช. ในการกำกับดูแลสื่อ ให้ประชาชนได้เข้าถึงสื่ออย่างเท่าเทียมกันในสังคม (ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2559) และทำให้สื่อในยุคปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้ทุกคนอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อรูปแบบใหม่ในอนาคตที่ต้องคำนึงถึงผู้พิการทางการเห็น

จุดประสงค์การวิจัยข้อที่ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ โดยกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการประยุกต์ใช้สื่อเสียง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลความคิดเห็นมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจการใช้งานการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ (n=38)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. ความเหมาะสมในการเลือกใช้รูปแบบตัวอักษร	4.53	0.61	มากที่สุด
2. ภาพกราฟฟิก เหมาะสม ชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหา	4.72	0.51	มากที่สุด
3. ขนาดสี ตัวอักษร ชัดเจน สวยงามอ่านง่ายเหมาะกับผู้อ่าน	4.54	0.60	มากที่สุด
4. สีในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความเหมาะสม	4.46	0.68	มาก
5. การเชื่อมโยงเนื้อหาถูกต้อง	4.46	0.72	มาก
6. การออกแบบโดยรวมน่าสนใจ	4.56	0.60	มากที่สุด
7. การเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความสะดวกไม่ซับซ้อน	4.59	0.55	มากที่สุด
8. ปุ่มและเมนูต่าง ๆ มีความชัดเจน	4.59	0.55	มากที่สุด
9. การเข้าถึงเนื้อหาความสะดวก รวดเร็ว	4.67	0.53	มากที่สุด
10. ระบบมีการประมวลผลรวดเร็ว	4.54	0.64	มากที่สุด
11. เข้าใช้งานง่าย และมีความเหมาะสม	4.59	0.55	มากที่สุด
12. มีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย และน่าสนใจ	4.51	0.60	มากที่สุด
13. เนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.64	0.49	มากที่สุด
14. มีการจัดเรียงเนื้อหาอย่างเป็นลำดับ	4.67	0.48	มากที่สุด
15. ข้อมูลที่นำมาใช้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ	4.56	0.60	มากที่สุด
16. สื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียน	4.62	0.59	มากที่สุด
17. ข้อมูลเนื้อหา กระชับ และน่าสนใจ	4.46	0.64	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.57	0.59	มากที่สุด

จากตารางพบว่า จากการประเมินพึงพอใจการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.57

อภิปรายผล การศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ จากผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าเนื้อหากระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ มีความสำคัญต่อการผลิตสื่อในยุคปัจจุบันที่สนับสนุนให้เกิดความเท่าเทียมกันทางสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กุลนารี เสือโรจน์, 2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การวิจัยถอดบทเรียนหลักการเขียนสื่อเสียงบรรยายภาพรายการอาหารทางโทรทัศน์เพื่อผู้พิการทางการเห็น” มีแนวทางการดำเนินงานผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ รายการอาหารทางโทรทัศน์ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนเตรียมการก่อนการผลิต (Pre-Production) 2) ขั้นตอนผลิตรายการ (Production) และ 3) ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post-Production) และมี

กิจกรรมหนุนเสริมการผลิตสื่อเสียงให้มีประสิทธิภาพ เข้าใจในสิ่งที่จะบรรยาย รู้ว่าอะไรคือใจความสำคัญที่ผู้ผลิตต้นทางต้องการสื่อสาร และการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะบรรยาย การประมวลถ้อยคำให้สั้น กระชับ โครงสร้าง ประโยคไม่ซับซ้อนสื่อสารความหมายได้ตรงประเด็นและเป็นถ้อยคำที่ทำให้เกิดจินตนาการต่อภาพหรือเหตุการณ์นั้น ๆ จากกระบวนการและขั้นตอนดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้ศึกษาที่มีกระบวนการในการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตนวัตกรรมสื่อใหม่ในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

ผลการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ผลิตผ่านโปรแกรมสำหรับพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย 2 บทคือ บทที่ 1 เรื่องทำความรู้จักสื่อเสียงบรรยายภาพ 1.1) เป็นการอธิบายถึงสื่อเสียงบรรยายภาพ (Audio Description-AD) คืออะไร 1.2) ประโยชน์ของสื่อเสียงบรรยายภาพ บทที่ 2 อธิบายขั้นตอนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ โดยมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 2.1) การคัดเลือกรายการ 2.2) การเขียนบท 2.3) การตรวจและพิจารณาบท 2.4) การลงเสียง 2.5) การตัดต่อ 2.6) การประเมินคุณภาพ อีกทั้งในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะประกอบไปด้วยสื่อวีดิโออินโฟกราฟิก 1 คลิป เป็นสื่อวีดิโออินโฟกราฟิกเกี่ยวกับกระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ โดยมีความยาวคลิป 7 นาที นำไปเป็นสื่อเสริมในรายวิชาการประยุกต์ใช้สื่อเสียง จากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.13, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D.=0.73$ และผลการประเมินความพึงพอใจหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กระบวนการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.57, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D.=0.59$ จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นสิ่งที่ตอบสนองนโยบายของภาครัฐบาลที่ส่งเสริมความเท่าเทียมของผู้ที่มีปัญหาทางสายตาให้ได้รับข้อมูลข่าวสารความบันเทิงที่เท่าเทียมกัน ดังนั้นขั้นตอนหรือกระบวนการในการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพมีความสำคัญเป็นอย่างมากในด้านการสื่อสารข้อมูลที่ปรากฏในสื่อวีดิโอในระบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน อีกทั้งงานวิจัยชิ้นนี้ยังส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ที่สนใจในการผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาทางสายตาได้อย่างเป็นรูปธรรม

การอ้างอิง

กุลธิดา เตนวิทยานนท์. (2561). “อีบุ๊ก” โอกาสที่มากกับความท้าทายของธุรกิจสิ่งพิมพ์ไทย. <https://www.pwc.com/th/en/pwc-thailand-blogs/blog-20180628.html>

กุลนารี เสือโรจน์. (2558). การวิจัยถอดบทเรียนหลักการเขียนบทสื่อเสียงบรรยายภาพรายการอาหารทางโทรทัศน์เพื่อผู้พิการทางการเห็น. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไกรพ เจริญโสภ. (2554). หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-Book. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ทับทิมทอง กอบัวแก้ว และวัชรนนท์ สุปัตติ. (2563). การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-Book.

<https://tubtimthongko.wixsite.com/ebooklearning/blank-6>

ธาริณี อินทรนันท์. (2561). คู่มือการผลิตเสียงบรรยายภาพ (Audio Description-AD)เบื้องต้น. อิสระดี.

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ. (2559,31 สิงหาคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 133 ตอนพิเศษ 193 ง. หน้า 54.

ประคองศรี ภาเรือง. (2560). โครงสร้างทั่วไปของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์. <http://vandalearning.com/>

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์. (2551, 04 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 42. หน้า 75.

พิชยา วัฒนะนุกุล, วาสนา ผิวนม และเปรม จันทร์สว่าง. (2560). พฤติกรรมและปัจจัยการใช้สมาร์ทโฟนในกลุ่มวัยรุ่น.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภัทธีรา สารากรบริรักษ์. (2558). เสียงบรรยายภาพที่คนพิการทางการเห็นต้องการ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. บริการโทรทัศน์เพื่อการ
เข้าถึงของคนพิการ. <http://bcp.nbtc.go.th/th/detail/2018-03-21-15-22-31>.

เสกสรร อามาศย์มนตรี. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะ เรื่อง การผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ.

(วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนคร
เหนือ.

อารดา ครุจิต. (2558). หลักการผลิตเสียงบรรยายภาพ. (Audio Description). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) The Process of Storing Documents through the QR Code System By Thai Airways International Public Company Limited

ดุจเดือน หนูขาว^{1*} และ ปิยธิดา คงวิมล²
Dudduean Nhukhao^{1*} and Piyatida kongvimol²

^{1*} นิสิตหลักสูตร ศศ.บ., ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา

^{1*} Student, Thai, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, Thailand

² อาจารย์ประจำ, ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา

² Lecturer, Thai, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, Thailand

Received: May 6, 2023 Revised: July 3, 2023 Accepted: July 6, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการจัดเก็บเอกสารแนบของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ฝ่ายกิจการเพื่อสังคม ผ่านระบบ QR Code เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการค้นหาเอกสาร เนื่องจากฝ่ายกิจการเพื่อสังคมมีเอกสารเป็นจำนวนมากจากองค์กรหรือหน่วยงาน จึงได้พัฒนาเป็นการเก็บเอกสารไว้ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดทำเป็นการเก็บเอกสารแนบไว้ในโปรแกรม Google Drive แล้วแปลงออกมาเป็น QR Code ผลของการพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารด้วยคิวอาร์โค้ดเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงานและลดพื้นที่ในการจัดเก็บเอกสารได้อีก และผลการสำรวจพบว่าผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อระบบจัดเก็บเอกสารในระดับมากที่สุดโดยเฉพาะด้านความสะดวกรวดเร็วในการค้นหาเอกสารรองลงมาคือการแยกหัวข้อเอกสารได้ชัดเจน

คำสำคัญ: การจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code

Abstract

This research aims to develop the storage of attachments of Thai Airport Company Limited (Public), the Corporate Social Responsibility (CSR) department through the QR Code system for convenience and speed in searching for documents because CSR has a lot of documents from the organization or department. Thus, a digital document storage system has been developed using Google Drive, with the documents converted into QR Codes. The implementation of this QR Code document storage system has resulted in increased efficiency, convenience, and reduced physical storage space. The survey results indicate that users are highly satisfied with the document storage system, particularly in terms of the speed of document retrieval, and the clear categorization of documents.

Keywords: Storing Documents through the QR Code System

*Corresponding author. Tel.: 098 057 0467

Email address: p0980570467@gmail.com

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้น มีการปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นประโยชน์กับงานสารสนเทศตลอดเวลา ทั้งสามารถสืบค้นข้อมูล เข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา ยังสามารถเก็บได้ทั้งตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว จึงพัฒนาประยุกต์เอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และการสื่อสารมาใช้ควบคู่กับสารสนเทศ เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในโทรศัพท์เคลื่อนที่ในการส่งข้อมูลและสารสนเทศถึงกันและกันได้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารไร้สายมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และได้รับความนิยมในการใช้งานเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะมีอัตราการใช้งานสูงมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต (ธีรพันธุ์ อินทรชัย, 2556)

จากความก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วของเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงานมากขึ้น องค์การต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นระบบย่อยภายในระบบสังคมมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัว เพื่อความอยู่รอดและการเจริญเติบโตในอนาคต ด้วยการพิจารณานำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในองค์กร โดยเทคโนโลยีในปัจจุบันมีอยู่อย่างหลากหลาย ซึ่งเทคโนโลยีทางด้านระบบคิวอาร์โค้ด (QR Code System) ก็เป็นเทคโนโลยีพื้นฐานที่สำคัญ โดยคิวอาร์โค้ดเป็นบาร์โค้ด (Barcode) ชนิดหนึ่งที่สามารถพบเห็นอยู่ในโฆษณาสินค้าหรือในสื่อต่าง ๆ โดยซ่อนความหมายและรายละเอียดที่ต้องการแสดงเอาไว้ และสามารถอ่านได้โดยใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรืออุปกรณ์ที่ติดตั้งโปรแกรมการอ่านคิวอาร์โค้ด ซึ่งปัจจุบันหลายองค์กรก็นำมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น (อภิสิทธิ์ ทองมั่ง กำเนิดว่า, 2563)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้จัดทำโครงการจึงให้ความสนใจศึกษาเรื่อง “การจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code เนื่องจากบริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)” เป็นองค์กรที่มีการดำเนินงานครอบคลุมในหลาย ๆ ด้าน ทั้งนี้งานของฝ่ายกิจการเพื่อสังคมมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางนโยบายการดำเนินงานด้านกิจการเพื่อสังคม (CSR) ของ ทอท.เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และสอดคล้องกับแผนวิสาหกิจ และยุทธศาสตร์ของ ทอท. รวมทั้งกำกับดูแลให้การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพื่อสังคมให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน รวมถึงงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย จึงทำให้มีตัวเรื่องเอกสารจำนวนมากและมีเอกสารแนบมาทุกฉบับ ซึ่งทำให้มีการสิ้นเปลืองงบประมาณและไม่สะดวกในการจัดเก็บเอกสาร ทำให้มีการคิดค้นการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บเอกสาร สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

จุดประสงค์ของวิจัย

เพื่อพัฒนาการจัดเก็บเอกสารแนบของบริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ฝ่ายกิจการเพื่อสังคม ผ่านระบบ QR Code ให้มีความสะดวก รวดเร็ว ในการค้นหาเอกสาร

เพื่อพัฒนาการจัดเก็บเอกสารแนบของบริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ฝ่ายกิจการเพื่อสังคม ผ่านระบบ QR Code ให้รูปแบบมีความน่าสนใจ มีวิธีการใช้งานที่ง่ายต่อการเรียนรู้ ง่ายต่อการใช้ และจะต้องไม่มีความซับซ้อน ทำให้ผู้ใช้งานเกิดความสนใจ และอยากจะทดลองใช้งานระบบ เพื่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประภัสสร ขาวงาม (2564) ได้ทำการศึกษา “ปัจจัยระบบงานด้านสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความประทับใจของบุคลากร” คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย (1) เพื่อศึกษาปัจจัยระบบงานด้านสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความประทับใจของบุคลากร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2) เพื่อจัดกลุ่มปัจจัยระบบงานด้านสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความประทับใจของบุคลากรคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และ (3) เพื่อทดสอบอิทธิพลของปัจจัยระบบงานด้านสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อความประทับใจของบุคลากร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณได้

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับบุคลากร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 97 ราย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ศรีศรี นิลดี และ ธนดล ภูสีฤทธิ์ (2561) ได้ศึกษา “การพัฒนาระบบสารสนเทศงานสารบรรณ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม” ซึ่งการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการใช้งานระบบสารสนเทศงานสารบรรณ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศงานสารบรรณคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 3) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศงานสารบรรณคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบสารสนเทศงานสารบรรณ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มประชากร คือ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร และเจ้าหน้าที่ จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ระบบสารสนเทศงานสารบรรณ 2) แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการใช้งานระบบสารสนเทศงานสารบรรณ 3) แบบประเมินคุณภาพของระบบสารสนเทศงานสารบรรณ 4) แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศงานสารบรรณ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบสารสนเทศงานสารบรรณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร และ เจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความต้องการใช้งานระบบสารสนเทศงานสารบรรณอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินความเหมาะสมของระบบสารสนเทศงานสารบรรณจากผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการดำเนินงานสารบรรณมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศงานสารบรรณจากผู้ใช้งาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผู้ใช้งานที่เป็นผู้บริหาร บุคลากร และเจ้าหน้าที่ มีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบสารสนเทศงานสารบรรณอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ใช้งานที่เป็นอาจารย์ มีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบสารสนเทศงานสารบรรณอยู่ในระดับมาก

อัมพร พุ่มทอง (2557) เรื่อง “แนวทางการพัฒนางานสารบรรณขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี” พบว่าแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานสารบรรณ คือการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรงานสารบรรณอย่างต่อเนื่อง จัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของหนังสือ เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ ถูกต้อง ครบถ้วน ปรับปรุงวิธีการนำส่งหนังสือราชการให้ทันต่อเทคโนโลยี

เกวลี เฉิดดิลก (2563) ศึกษา “การพัฒนาระบบจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์สำหรับงานสารบรรณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม” พบว่า ระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์มีกระบวนการทำงานที่ครอบคลุมงานทางด้านเอกสารทั้งหมดภายในหน่วยงาน นอกจากนี้ยังสามารถรายงานการรับเอกสารต่อผู้บริหารเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประกอบการตัดสินใจได้อีกด้วย สำหรับการดำเนินงานจัดทำโครงการนี้ มีการวิเคราะห์และออกแบบระบบงานจะใช้หลักการของวงจรการพัฒนาระบบโดยใช้ PhpMyAdmin เป็นเครื่องมือในการจัดการระบบฐานข้อมูลร่วมกับโปรแกรม sublime text เป็นเครื่องมือในการเขียนโปรแกรม ซึ่งในที่นี้ใช้ภาษาพีเอชพีสำหรับการเขียนและจัดทำเว็บไซต์

ชนิตรา เลาะหมื่น และคณะ (2558) ศึกษา “ความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์” พบว่า ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์เป็นการนำเทคโนโลยี สมัยใหม่มาช่วยในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีความ คล่องตัวสะดวกรวดเร็วมากขึ้น โดยการนำอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการการเก็บรักษา การส่งข้อมูลการติดต่อสื่อสารในสำนักงาน ทั้งยังเป็นการลดปริมาณกระดาษลง สามารถสื่อสารผ่านจอคอมพิวเตอร์ได้อย่างรวดเร็ว การจัดเก็บเอกสารสามารถนำเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดเก็บมาช่วยให้การจัดเก็บมีประสิทธิภาพมากขึ้นค้นหาได้ง่าย และประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูลซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็วทันต่อความต้องการ ข้อมูลมีความถูกต้อง มากขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่าย และลดเวลาในการทำงานมากขึ้น

นฤเทพ สุวรรณธาดา และคณะ (2561) ได้ศึกษา “การประยุกต์ใช้คิวอาร์โค้ดในการบันทึกข้อมูล การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสำเร็จการศึกษา” โดยนำเข้าข้อมูลผ่านระบบเก็บข้อมูลออนไลน์ งานวิจัยนี้กำหนดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาลงในคิวอาร์โค้ด แล้วให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมผ่านบริการซิงค์และฝากข้อมูลของ “Dropbox”

ในรูปแบบออนไลน์ จากนั้นจะเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้สู่ระบบ “Electronic Diamond Book พบว่า สามารถแก้ปัญหาในปัจจุบันที่เกิดขึ้นได้จริง และช่วยให้การบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ จำนวนพนักงานและนักศึกษาฝึกงาน ฝ่ายกิจการเพื่อสังคม บริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานและนักศึกษาฝึกงาน ฝ่ายกิจการเพื่อสังคม จำนวน 25 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในงานสารบรรณของฝ่ายกิจการเพื่อสังคม โดยผู้วิจัยได้เลือกงานสารบรรณของฝ่ายกิจการเพื่อสังคม บริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) มาใช้ในการวางขอบเขตเพื่อกำหนดเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ โดยมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บเอกสารแนบของฝ่ายกิจการเพื่อสังคม บริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

ขอบเขตด้านข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ฝ่ายกิจการเพื่อสังคมของบริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1-28 กุมภาพันธ์ 2566 ระยะเวลาทั้งหมด 1 เดือน

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการดำเนินวิจัย

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ของฝ่ายกิจการเพื่อสังคม บริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาปัญหาที่พบในการปฏิบัติสหกิจศึกษา เพื่อจัดทำโครงงานและศึกษาระบบการดำเนินงานด้านเอกสาร ของฝ่ายกิจการเพื่อสังคม บริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อที่จะสามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน
2. สสำรวจความพึงพอใจก่อนการใช้งานการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code เพื่อนำผลมาประเมินเพื่อพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารแนบ
3. ออกแบบหน้าโปรแกรม Google Drive เพื่อจัดเก็บเอกสารแนบ

4. นำเอกสารแนบของโครงการต่าง ๆ ของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ลงในโปรแกรม Google Drive ตามหัวข้อที่สร้างไว้

7. สร้าง QR Code ที่ลิงข้อมูลเอกสารแนบในโปรแกรม Google Drive ไว้เรียบร้อยแล้ว

8. สำนักรวความพึงพอใจหลังการใช้งานการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code เพื่อนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อน – หลัง

9. สำนักรวความพึงพอใจก่อนการใช้งานระบบ โดยใช้แบบสำรวจความพึงพอใจ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินมีดังนี้

1. มาตรฐานประมาณค่า 5 อันดับ พิจารณาตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด ดังนี้

ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด	กำหนดคะแนนเท่ากับ	1 คะแนน
ระดับความพึงพอใจน้อย	กำหนดคะแนนเท่ากับ	2 คะแนน
ระดับความพึงพอใจปานกลาง	กำหนดคะแนนเท่ากับ	3 คะแนน
ระดับความพึงพอใจมาก	กำหนดคะแนนเท่ากับ	4 คะแนน
ระดับความพึงพอใจมากที่สุด	กำหนดคะแนนเท่ากับ	5 คะแนน

2. เกณฑ์การประเมินความพึงพอใจ กำหนดค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ พิจารณาตามเกณฑ์ ตามแนวความคิดของ

บุญชม ศรีสะอาด มีเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเกณฑ์การประเมินความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	มากที่สุด
3.50-4.49	มากที่สุด
2.50-3.49	ปานกลาง
1.50-2.49	น้อย
1.00-1.49	น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มตัวอย่าง การทดลองใช้งานกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดทำการจัดเก็บเอกสารแนบและหลังการจัดทำการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code มาวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ยของผลต่าง ระหว่างก่อนการจัดทำและหลังการจัดทำมาเปรียบเทียบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้งานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล ในการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code โดยใช้แบบทดสอบความพึงพอใจ

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ได้สำรวจความพึงพอใจก่อนการพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารแนบ และหลังการพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานและ

นักศึกษาฝึกงาน ฝ่ายกิจการเพื่อสังคม บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 25 คน ซึ่งผลสำรวจความพึงพอใจสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลสำรวจความพึงพอใจก่อนการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ย

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1	เอกสารมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	3.12	ปานกลาง
2	มีการแยกหัวเรื่องเอกสารไว้อย่างชัดเจน	3.36	ปานกลาง
3	มีความสะดวกรวดเร็วต่อการค้นหาเอกสาร	2.32	น้อย
4	มีพื้นที่จัดเก็บเอกสารแนบได้อย่างเหมาะสม	3.04	ปานกลาง
5	ความพึงพอใจต่อภาพรวมการจัดเก็บเอกสารแนบ	3.20	ปานกลาง
รวม		$15.04/5=3.01$	ปานกลาง

จากตารางข้างต้น แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจก่อนการใช้งานการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 3.01) โดยความพึงพอใจลำดับแรก คือ มีการแยกหัวเรื่องเอกสารไว้อย่างชัดเจน (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 3.36) รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่อภาพรวมการจัดเก็บเอกสารแนบ (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 3.20) เอกสารมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 3.12) มีพื้นที่จัดเก็บเอกสารแนบได้อย่างเหมาะสม (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 3.04) มีความสะดวกรวดเร็วต่อการค้นหาเอกสาร (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 2.32)

ตารางที่ 3 ผลสำรวจความพึงพอใจหลังการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ย

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1	เอกสารมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	4.24	มาก
2	มีการแยกหัวเรื่องเอกสารไว้อย่างชัดเจน	4.6	มากที่สุด
3	ระบบ QR Code มีความสะดวกรวดเร็วต่อการค้นหาเอกสาร	5.0	มากที่สุด
4	ระบบ QR Code มีพื้นที่จัดเก็บเอกสารแนบได้อย่างเหมาะสม	4.16	มาก
5	ความพึงพอใจต่อภาพรวมการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code	4.48	มาก
รวม		$22.48/5=4.50$	มากที่สุด

จากตารางข้างต้น แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจก่อนการใช้งานการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 4.50) โดยความพึงพอใจลำดับแรก คือ ระบบ QR Code มีความสะดวกรวดเร็วต่อการค้นหาเอกสาร (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 5.0) รองลงมา คือ มีการแยกหัวเรื่องเอกสารไว้อย่างชัดเจน (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 4.6) ความพึงพอใจต่อภาพรวมการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 4.48) เอกสารมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 4.24) ระบบ QR Code มีพื้นที่จัดเก็บเอกสารแนบได้อย่างเหมาะสม (คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 4.16)

จากผลสำรวจที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการสำรวจความพึงพอใจก่อนและหลังการใช้งานการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน ซึ่งก่อนใช้งานจะมีการเก็บเอกสารไว้ในแฟ้มที่มีแยก

หัวข้อเรื่องไว้แล้ว คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 3.01 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การประเมินความพึงพอใจระดับปานกลาง จากนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ขึ้นมา เพื่อให้มีความสะดวกและรวดเร็วในการค้นหาข้อมูลมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลสำรวจหลังการใช้งาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การประเมินความพึงพอใจระดับมากที่สุดซึ่งผลสำรวจความพึงพอใจก่อน – หลังการใช้งานการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code นั้นมีค่าเฉลี่ยต่างกันอยู่ที่ 1.49

ดังนั้น การจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นนั้น มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดี สามารถนำไปปรับใช้ในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติงานมีความสะดวก รวดเร็ว และทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ ซึ่งในอนาคตสามารถพัฒนาระบบให้มีการครอบคลุมงานให้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code โดยใช้ข้อมูลเอกสารแนบของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารแนบของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือเทคโนโลยี คือ QR Code มาประยุกต์ใช้งานให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ หรือกลุ่มตัวอย่างได้มีการทำงานที่สะดวก รวดเร็ว และมีผลตอบรับที่ดีมากยิ่งขึ้น ซึ่งการพัฒนาระบบดังกล่าวจะต้องใช้รูปแบบให้มีความน่าสนใจ มีวิธีการใช้งานที่ง่ายต่อการเรียนรู้ ง่ายต่อการใช้ และจะต้องไม่มีความซับซ้อน ทำให้ผู้ใช้งานเกิดความสนใจ และอยากจะทดลองใช้งานระบบเพื่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2. ผลจากการพัฒนาการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หลังการทดลองใช้งานสรุปผลสัมฤทธิ์ได้ว่ามีผลที่สูงกว่าการใช้งานการจัดเก็บเอกสารแนบบแบบเดิม โดยค่าเฉลี่ยก่อนการใช้งานอยู่ที่ 3.01 คือเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับความพึงพอใจปานกลาง ส่วนหลังจากที่มีการพัฒนาการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 ซึ่งผลเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด จึงจะเห็นได้ว่าการพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารแนบ ให้มาอยู่ในรูปแบบ QR Code ซึ่งมีความทันสมัย และสะดวกรวดเร็วในการค้นหาพร้อมทั้งยังมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR โดยใช้ข้อมูลเอกสารแนบของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code โดยใช้ข้อมูลเอกสารแนบของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ลักษณะของการจัดเก็บเอกสารแนบจะมีการพัฒนาการจัดเก็บเอกสารแนบบแบบเดิมที่จะจัดเก็บแบบแผ่นกระดาษ ให้มีความทันสมัยและสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้นในการใช้ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมที่มีความทันสมัยและเป็นที่ยอมรับในหน่วยงานและองค์กร โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาเพื่อช่วยในการปฏิบัติงาน ซึ่งจากปกติการจัดเก็บเอกสารแนบจะจัดเก็บเข้าแฟ้มงาน นำไปสู่ การพัฒนาโดยเทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลใน Google Drive แล้วแปลงออกมาเป็นตัว QR Code เพื่อความทันสมัยและสะดวก ทั้งยังมีประสิทธิภาพดีสามารถดูได้จากผลความพึงพอใจ การพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ที่ประเมินด้วยกลุ่มตัวอย่าง

2. ผลสัมฤทธิ์ของการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code โดยใช้ข้อมูลเอกสารแนบของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หลังการใช้งานการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code มีผลประเมินที่สูงกว่าก่อนใช้งานการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code โดยคะแนนเฉลี่ยของการจัดเก็บเอกสารแนบก่อนที่จะมีการพัฒนาการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 3.01 ซึ่งผลเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับความพึงพอใจปาน

กลาง เมื่อได้พัฒนาการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code และกลุ่มตัวอย่างได้มีการทดลองใช้งาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ 4.50 ซึ่งผลการการประเมินอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งหลังจากได้มีการพัฒนาการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code แล้วมีการประหยัดเวลาในการค้นหาเอกสารและนำข้อมูลมาใช้ทำให้ระบบงานสารบรรณมีประสิทธิภาพที่ดีมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดี จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

งานวิจัยเรื่องการจัดเก็บเอกสารแนบผ่านระบบ QR Code ของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) จะสำเร็จมิได้หากผู้ศึกษาไม่ได้รับโอกาสจากทางสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ให้เดินทางมาฝึก สหกิจศึกษา ณ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยทักษิณเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยยังได้รับความอนุเคราะห์จาก นางสาวพัชราวดี เลิศปัญญาพล ซึ่งเป็นผู้ดูแลนิสิตตลอดในการฝึกสหกิจ รวมถึงพี่พนักงานคนอื่นๆในฝ่ายกิจการเพื่อสังคมทุกท่าน ที่คอยให้คำปรึกษา สอนวิธีการทำงาน ถ่ายทอดวิชาความรู้ และคำแนะนำต่าง ๆ คอยตักเตือนให้แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตา คอยดูแลเอาใจใส่มาเป็นอย่างดี ช่วยแนะนำแนวทางในการปฏิบัติงาน ให้ลงมือปฏิบัติจริง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.ปิยธิดา คงวิมล อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ช่วยให้คำชี้แนะ รวมถึงให้คำปรึกษาตั้งแต่เริ่มต้นฝึกสหกิจศึกษา จนถึงขั้นตอนการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทั้งผู้ที่ให้เก็บข้อมูล ผู้เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้แนะนำและคอยชี้แนะข้อมูลในการทำวิจัย ขอขอบคุณบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ที่ให้โอกาสในการฝึกสหกิจศึกษาแก่นิสิต คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา อาจารย์ และพี่ๆบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนวิชาความรู้ และให้ความเมตตาแก่นิสิตมาโดยตลอด และเป็นกำลังใจที่ดีที่ทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อ้างอิง

- เกวลี เฉิดดิลก.(2563). การพัฒนาระบบจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์สำหรับงานสารบรรณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.วารสารสถาปัตยกรรม, 2(3), 54.
- ศรีศรี นิลดี.(2561). การพัฒนาระบบสารสนเทศงานสารบรรณ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 12(1), 292.
- ชนิตรา เลาะหมื่น และคณะ. (2558). ความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 14(3), 423-430.
- ธีรพันธุ์ อินทรชัย.(2556). การพัฒนาระบบสารสนเทศพรรณไม้พฤกษศาสตร์ โรงเรียนถิ่นโอภาสวิทยาด้วยเทคโนโลยีบาร์โค้ดสองมิติ. กำแพงเพชร: ศูนย์รวบรวมสายพันธุ์กล้วยเฉลิมพระเกียรติ, 7(1), 29.
- นฤเทพ สุวรรณธาดา และคณะ.(2556). การประยุกต์ใช้คิวอาร์โค้ดในการบันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสำเร็จการศึกษาโดยนำเข้าข้อมูลผ่านระบบเก็บข้อมูลออนไลน์. วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ, 9(2), 20.

ประภัศสร ขาวงาม.(2564). ปัจจัยระบบงานด้านสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ที่ส่งผลต่อความประทับใจ

ของบุคลากร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย, 8(1), 198.

บุญชม ศรีสะอาด. (2542). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.

อัมพร พุ่มทอง.(2557). แนวทางการพัฒนางานสารบรรณขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน

จังหวัดปัตตานี. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 9(17), 119 – 127.

อภิชล ทองมั่ง กำเนิดว่า.(2563). การทำงานที่บ้าน: แนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง.

วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 19(3), 123.

ข้อมูลทั่วไปของวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ รับผิดชอบบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่นเป็นอันขาด ทั้งนี้ ในขั้นตอนการส่งบทความ ผู้แต่งต้องตรวจสอบ และปฏิบัติตามข้อกำหนดของวารสารฯ และบทความอาจถูกส่งคืนให้กับผู้แต่งกรณีไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดทั้งหมด

ประเภทของบทความที่ตีพิมพ์ มี 2 ประเภท คือ

บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่เป็นผลงานต่อเนื่องจากงานวิจัย หรือสกัดมาจากงานวิจัย บทความประเภทนี้ เป็นบทความที่ประมวลสรุปกระบวนการวิจัย ให้มีความกระชับและสั้น จะต้องมีการจัดพิมพ์ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของวารสาร หรือคณะกรรมการประเมิน

บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นงานเขียนวิชาการที่มีการวิเคราะห์ประเด็น ตามหลักวิชาการ โดยมีการสำรวจวรรณกรรม และวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุน จนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ โดยรูปแบบของบทความวิชาการ จะประกอบด้วย การเกริ่นนำที่แสดงเหตุผล หรือที่มาของประเด็นที่ต้องการอธิบาย หรือวิเคราะห์ กระบวนการอธิบาย หรือวิเคราะห์ และบทสรุป มีการอ้างอิงบรรณานุกรมที่ครบถ้วนและสมบูรณ์

เปิดรับบทความ

ด้านศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. เปิดรับบทความภาษาไทย ด้านภาษา การศึกษา และการสอน อุตสาหกรรมบริการ ศิลปะ ศิลปวัฒนธรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีทางการศึกษา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา พัฒนาสังคม จิตวิทยาและการแนะแนว การส่งเสริมสุขภาพ บริหารธุรกิจ
2. เปิดรับบทความภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น เฉพาะด้านภาษา การศึกษา และการสอน โดยมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

รูปแบบ และเกณฑ์ต้นฉบับวารสาร: วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

1. ผู้ส่งบทความต้องสมัครสมาชิกในระบบ
2. เรื่องที่ส่ง ต้องเป็นบทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ระหว่างรอพิจารณาจากวารสารอื่น
3. ต้นฉบับ ต้องมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ พิมพ์หน้าเดียว ขนาด A4 พิมพ์ด้วย MS-Word รูปแบบอักษร ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ใช้ฟอนต์ TH SarabunPSK ขนาด 14 pts พิมพ์แบบเสมอนหน้า-หลัง (Justified) ตั้งค่านำกระดาษดังนี้ ซ้าย บน ขวา และล่าง เท่ากับ 2.5 เซนติเมตร ตามแบบฟอร์ม
4. ประเภทผลงานมี 2 ประเภท
 - บทความวิจัย (Research Article)
 - บทความวิชาการ (Academic Article)
- 4.1 บทความวิจัย มีความยาว 10-15 หน้า มีหัวข้อตามลำดับดังนี้
 - ชื่อเรื่อง (Title): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
 - ชื่อผู้แต่ง (Author) และหน่วยงาน (Institution): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
 - บทคัดย่อ (Abstract): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกินประมาณ 300 คำ
 - คำสำคัญ (Keywords): ไม่เกิน 5 คำ เรียงลำดับความสำคัญ โดยวางไว้ท้ายบทคัดย่อ รวมถึง Abstract และ Keywores ภาษาอังกฤษ ต้องสอดคล้องกับภาษาไทย

- บทนำ (Introduction): นำเสนอความสำคัญ ที่มาของปัญหาวิจัย และสาระสำคัญจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- จุดประสงค์การวิจัย (Objectives): ต้องมีความประชับ และชัดเจนสอดคล้องกับการศึกษาวิจัย
- การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review): อธิบายให้ตรงประเด็นในเนื้อหาของบทความรวมทั้งมีการอ้างอิงในเนื้อหาอย่างถูกต้อง

- ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology): อธิบายรายละเอียดวิธีการศึกษาให้กระชับ และเป็นขั้นตอน รวมทั้งกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
- ผลการวิจัย (Results): ข้อค้นพบ อาจมีตาราง แผนภูมิ หรือภาพประกอบ ควรมีคำอธิบายที่ชัดเจน และพิมพ์แยกจากเนื้อหาของบทความ
- การอภิปรายผล (Discussion): อธิบายเหตุผลที่ได้จากการศึกษา แสดงความเชื่อมโยงกับสมมติฐาน (ถ้ามี)
- สรุป (Conclusion): สรุปผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ข้อเสนอแนะ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการนำไปใช้ในอนาคต

- กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) (ถ้ามี)
- การอ้างอิง (References): ตามหลักเกณฑ์ APA 7th edition

4.2 บทความวิชาการ มีความยาว 5-10 หน้า นำเสนอประเด็นทางวิชาการที่ค้นคว้าได้จากเอกสารวิชาการทั่วไป สามารถถอดแทรกความเห็นของผู้เขียนได้บนพื้นฐานของการอ้างอิงทางวิชาการ ประกอบด้วย

- ชื่อเรื่อง (Title): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
- ชื่อผู้แต่ง (Author) และหน่วยงาน (Institution): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
- บทคัดย่อ (Abstract): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกินประมาณ 300 คำ
- คำสำคัญ (Keywords): ไม่เกิน 5 คำ เรียงลำดับความสำคัญ โดยวางไว้ท้ายบทคัดย่อ รวมถึง Abstract และ Keywores ภาษาอังกฤษ ต้องสอดคล้องกับภาษาไทย
- บทนำ (Introduction): นำเสนอความสำคัญ ที่มาของปัญหาวิจัย และสาระสำคัญจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review): อธิบายให้ตรงประเด็นในเนื้อหาของบทความรวมทั้งมีการอ้างอิงในเนื้อหาอย่างถูกต้อง
- สรุป (Conclusion): สรุปผลที่ได้ ข้อเสนอแนะ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการนำไปใช้ในอนาคต
- การอ้างอิง (References): ตามหลักเกณฑ์ APA 7th edition

5. การส่งต้นฉบับ ส่งผ่านระบบทาง Website เท่านั้น

6. การตรวจแก้ไข และยอมรับการตีพิมพ์

- 6.1 การติดต่อผู้แต่งเพื่อการตรวจแก้ไข ตอบรับ/ปฏิเสธการตีพิมพ์ จะกระทำผ่านระบบ โดยมีการแจ้งเตือนไปทางอีเมล (E-mail)
- 6.2 บทความจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน
- 6.3 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาตีพิมพ์

7. เนื้อหาบทความวิจัย หรือบทความวิชาการ เป็นความรับผิดชอบของผู้แต่ง

8. ลิขสิทธิ์บทความวิจัย หรือบทความวิชาการเป็นของวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

รูปแบบการเขียนอ้างอิงในเนื้อหา และเอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation) และเอกสารอ้างอิง (Reference) APA 7th edition

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation)

1.1 การอ้างอิงแบบนาม-ปี (author-date citation system)

1) ผู้แต่ง 1 คน

ภาษาไทยชื่อ/สกุล/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล,ปี)
ภาษาอังกฤษ สกุล/(ปี) หรือ (สกุล,ปี)
ตัวอย่าง ประสาร เปรมาสกุล (2565) หรือ (ประสาร เปรมาสกุล, 2565)
Gehlhar (2021) หรือ (Gehlhar, 2021)
กระทรวงการต่างประเทศ กรมสารนิเทศ (2565) หรือ
(กระทรวงการต่างประเทศ กรมสารนิเทศ, 2565)

2) ผู้แต่ง 2 คน

ภาษาไทยชื่อ/สกุล/และ (ชื่อ/สกุล/ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล/และชื่อ/สกุล,ปี)
ภาษาอังกฤษ สกุล/and/สกุล/(ปี) หรือ (สกุล/&/สกุล,ปี)
ตัวอย่าง เดชฤทธิ์ มณีธรรม และธนบรรณ ตะทิวี่ (2563) หรือ
(เดชฤทธิ์ มณีธรรม และธนบรรณ ตะทิวี่, 2563)
Haynes and Gilbert (2020) หรือ (Haynes & Gilbert, 2020)

3) ผู้แต่ง 3 คน ขึ้นไป

ภาษาไทยชื่อ/สกุล/และคณะ/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล/และคณะ,ปี)
ภาษาอังกฤษ สกุล/et al./(ปี) หรือ (สกุล/et al.,ปี)
ตัวอย่าง ขนิษฐา นันทบุตร และคณะ (2563) หรือ (ขนิษฐา นันทบุตร และคณะ, 2563)
Daniel et al. (2020) หรือ (Daniel et al., 2020)

1.2 เอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่าสองแหล่งข้อมูล ให้เขียนเรียงตามลำดับตัวอักษร

(พนม คล้ายา, 2565; พิรพัฒน์ ชาญคงแก้ว และอัครเดช เตียวพานิช, 2564; ศิริพงศ์ เตียวพิพิธพร, 2565)
(Bendon, 2020; Chaffey & Ellis-Chadwick, 2019; Harris, 2017)

1.3 การอ้างอิงจากข้อมูลจากแหล่งข้อมูลระดับทุติยภูมิ

1) การอ้างอิงหน้าข้อความ

ภาษาไทยชื่อ/สกุล/(ปี,อ้างอิงในชื่อ/สกุล,ปี)....
ภาษาอังกฤษ สกุล/(ปี/as cited in/สกุล,ปี)....
ตัวอย่าง สุวัจน์ ธีรุต (2560, อ้างอิงใน ยุทธนา พงษ์พิริยะเดช, 2561)....
Guo et al. (2020, as cited in Puvadol Doydee et al., 2022)....

2) การอ้างอิงท้ายข้อความ

ภาษาไทย(ชื่อ/สกุล,ปี/อ้างอิงในชื่อ/สกุล,ปี)....
ภาษาอังกฤษ (สกุล,ปี/as cited in/สกุล,ปี)....
ตัวอย่าง (สุวัจน์ ธีรุต, 2560, อ้างอิงใน ยุทธนา พงษ์พิริยะเดช, 2561)....
(Guo et al., 2020 as cited in Puvadol Doydee et al., 2022)....

1.4 การอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์

- ภาษาไทย ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์/นามสกุล/(การสื่อสารระหว่างบุคคล,/วัน/เดือน/ปี) หรือ
(ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์/นามสกุล,/การสื่อสารระหว่างบุคคล,/วัน/เดือน/ปี)
- ภาษาอังกฤษ อักษรย่อชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์/สกุล/(personal communication,/เดือน/วัน/ปี) หรือ
(อักษรย่อชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์/สกุล,/personal communication,/เดือน/วัน/ปี)
- ตัวอย่าง วิลพร เลิศมหาเกียรติ (การสื่อสารระหว่างบุคคล, 12 พฤษภาคม 2566)
(วิลพร เลิศมหาเกียรติ, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 12 พฤษภาคม 2566)
P. William (personal communication, May 12, 2023)
(P. William, personal communication, May 12, 2023)
- หมายเหตุ การเขียนอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์ กรณีไม่มีการเผยแพร่เป็นสาธารณะให้เขียนอ้างอิงใน
เนื้อหาเท่านั้น โดยไม่ต้องใส่เป็นรายการเอกสารอ้างอิงท้ายเรื่อง

1.5 การอ้างอิงข้อมูลกรณีที่ไม่มีการเขียน

1) กรณีเป็นบทในหนังสือ/ บทความในวารสาร/สารานุกรม

- ภาษาไทย “เกษตรกรรม” (2563) หรือ (“เกษตรกรรม”, 2563))
- ภาษาอังกฤษ “Preschool Prep” (2010) หรือ (“Preschool Prep”, 2010)

2) กรณีที่เป็นชื่อหนังสือ รายงาน ชื่อเว็บไซต์ ให้ใช้ชื่อเรื่องเขียนแทนในตำแหน่งชื่อผู้แต่งพิมพ์ด้วย

ตัวอักษรเอน

- ภาษาไทย ไขข้อข้องใจ การบ้านยังจำเป็นสำหรับเด็กยุคใหม่หรือไม่? (2562) หรือ
(ไขข้อข้องใจ การบ้านยังจำเป็นสำหรับเด็กยุคใหม่หรือไม่?, 2562)
- ภาษาอังกฤษ *Interpersonal Skill* (2019) หรือ (*Interpersonal Skill*, 2019)

1.6 การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา

- ตัวอย่าง (พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565, 2565)
- หมายเหตุ การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษาท้ายข้อความในเนื้อหาให้ใช้ชื่อย่อกฎหมายและตามด้วยปี

2. เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 หนังสือทั่วไป

- รูปแบบ ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(ครั้งที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)/สำนักพิมพ์.
- ผู้แต่ง 1 คน ประสาร เปรมะสกุล. (2565). *วัคซีนหยุดโควิด-19*. ธนอรุณการพิมพ์.
Santrock, J. W. (2020). *Essentials of life-span development* (6th ed.).
McGraw-Hill Education.
- ผู้แต่ง 2 คน สุภาภรณ์ เตังไตรสรณ์, และนริสา รัตนเลิศ. (2563). *การตรวจคัดกรองสุขภาพตาเด็ก*.
โรงพยาบาลสงขลานครินทร์.
Stein, L. M., & Hollen, C.J. (2021). *Concept-based clinical nursing skill: Fundamental to advanced*. Elsevier.
- ผู้แต่ง 3-20 ให้ใส่ทุกคน
นนทพท์ ศรีกำเนิด, พรพิมล อยู่ประเสริฐ, อุมพร แสงคำ, และสุภาพ ศรีวงษา.
(2561). *เส้นด้ายเหลือใช้ในงานอุตสาหกรรมสิ่งทอเพื่อส่งเสริมงานหัตถกรรมการ
ทอผ้าขาวม้า จังหวัดราชบุรี: Yarn waste in the textile industry to
promote handwork loincloth in Ratchaburi*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
กรุงเทพ.

Chen, B., Xue, Y., Jing, H., Wang, X., Zhu, P., Hao, w., Li, M.,
& Gao, Y. (2023). Effectiveness of Chinese medicine formula
Huashibaidu granule on mild COVID-19 patients: A prospective,
Non-randomized, controlled trail. *Integrative Medicine Research*,
12(2023), 1-8. <https://www.elsevier.com/locate/imr>

ผู้แต่ง 21 คนขึ้นไป ใส่ชื่อ 19 คนแรก และใช้ ตามด้วยชื่อคนสุดท้าย

Ittiwut, C., Mahasirimongkol, S., Srisont, S., Ittiwut, R., Chockjamsai, M.,
Durongkadech, P., Sawaengdee, W., Khunphon, A., Larpadisorn, P.,
Wattanapokayakit, S., Wetchaphanphesat, S., Arunotong, S.,
Srimahachota, S., Pittayawonganon, C., Thammawijaya, P., Khongphattayanayothin,
A., Kerr, S. J., Sutdan, D., Doungngern, P.,
... Shotelersuk, V. (2022). Genetic basis of sudden death after COVID-19
vaccination in Thailand. *Heart Rhythm*, 19(11), 1872-1877.
<https://www.reader.elsevier.com>

ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *การประเมินระบบ
การผลิตครูในประเทศไทย*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

หนังสือแปล

คริสเตียน, ไบรอัน. (2562). *ปัญญา-มนุษย์-ประดิษฐ์: เมื่อความเป็นมนุษย์ถูกท้าทายใน
ยุคแห่ง AI*. (ทีปกร วุฒิพิทยามงคล, ผู้แปล). ชอล์ท พับลิชชิง.

บทความในหนังสือ

สุรพันธ์ สิทธิสุข. (2563). การสัมภาษณ์ประวัติ. ใน *วิทยา ศรีมาดา (บรรณาธิการ),
การสัมภาษณ์ประวัติและตรวจร่างกาย* (หน้า 1-7). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

E-book

ณัฐศักดิ์ บุญมี. (2560). *พลศาสตร์องค์ภัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. <https://www.2book.com>

วารสาร

จักรกฤษณ์ พิเดช. (2563). ผลของการฝึกพลัยโอเมตริกที่มีต่อความแข็งแรงและพลัง
ของกล้ามเนื้อส่วนบนในนักกีฬาโอลิมปิกชาย. *สุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ*, 46(2),
35-45.

Khaonark, R., Kala, S., & Chatchawet, W. (2020). Preception in breastfeeding
of postpartum mothers with newborns hospitalized in neonatal intensive care
unit. *Songklanagarond Journal of Nursing*, 40(1), 30-44.

จริยา อินทรศรี. (2564). กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับ
ผู้ดูแลในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกบ้านของผู้สูงอายุจังหวัดร้อยเอ็ดและ
จังหวัดเลย. *วารสารศูนย์อนามัย*, 9(15), 1-14. <https://doi.org/10.14456/rhpc9j.2021.1>

Pitithanabodee, N. (2020). Systematic searching: practical ideas for improving results.
Journal of Information Science, 38(4), 105-107.
<https://doi.org/10.14456/jiskku.2020.24>

วิทยานิพนธ์

- สนธยา หลักทอง. (2562). การพัฒนาโมเดลการฝึกอบรมแบบผสมผสานตามหลักการ
นำตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัลสำหรับครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
นพฤทธิ์ พรหมลิ่ง. (2564). การควบคุมอุณหภูมิในตู้อบสับประดป่าด้วยวิธีการให้
ความร้อนแบบเหนี่ยวนำ = *The temperature control in the smooth cayenne
pineapple incubator with induction heating*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต].
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
<http://sutir.sut.ac.th:8080/jspui/handle/123456789/9381>
- Shuangging, W. (2021). *A comparative study of reporting verbs used
Between bachelor's theses and master's theses by Chinese English majors*.
(Master's thesis). Suranaree University of
Technology. <http://sutir.sut.ac.th:8080/jspui/handle/123456789/8940>

หนังสือพิมพ์

- พรประไพ เสือเขียว. (2566, 1 พฤษภาคม). ประเพณีสงกรานต์ “พระแก้วดอนเต้า”
ศรัทธาใหญ่ในภาพสะท้อนสรวงหลวง. *เดลินิวส์*, หน้า 4.
ก้อนเมฆเล่าเรื่อง. (2566, 27 เมษายน). สร้างสรรค์สื่อจิตสาธารณะสำหรับเยาวชน.
เดลินิวส์ออนไลน์. <http://dailynews.co.th/articles/1800666/>

เว็บไซต์

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ. (2566).
ข้อมูลตรวจวัดคุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ (PM10) พื้นที่ทั่ว
ประเทศ. <https://www.data.go.th/organization/pcd>
- European Environment Agency. (2023). *Pollution*. <https://www.eea.europa.eu/en/topics/in-depth/pollution>

VOL 5 NO. 2

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/larts-journal/index>

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
เลขที่ 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120

lartsjournal@mail.rmutk.ac.th

โทรสอบถามได้ที่ 02 287 9600 ต่อ 2115